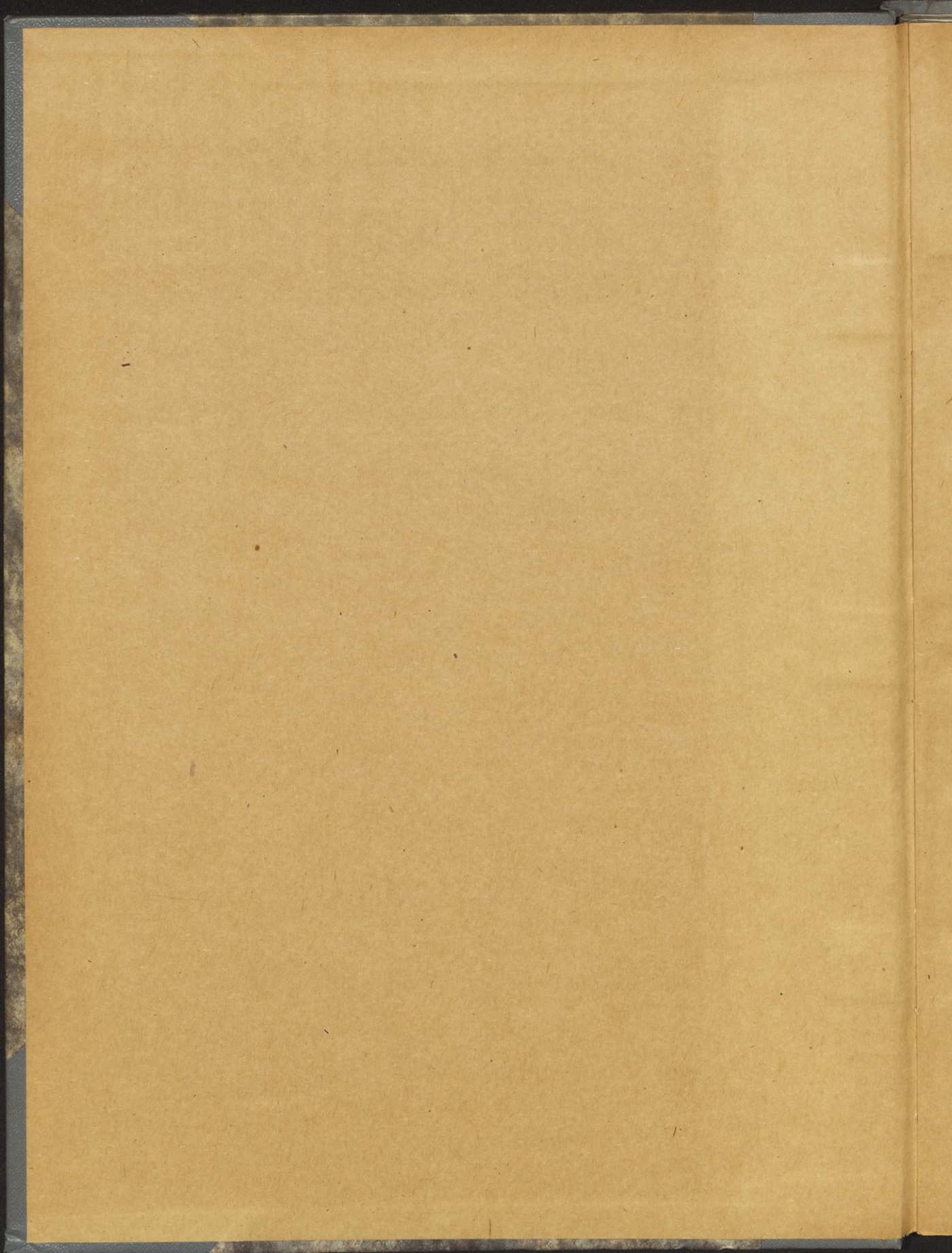

II

64447

Tanavrom list sem
mial pae

Spiz

I. ZVEZEK.

LEPORISNEVAJE

NAVODILO

* ZA * *

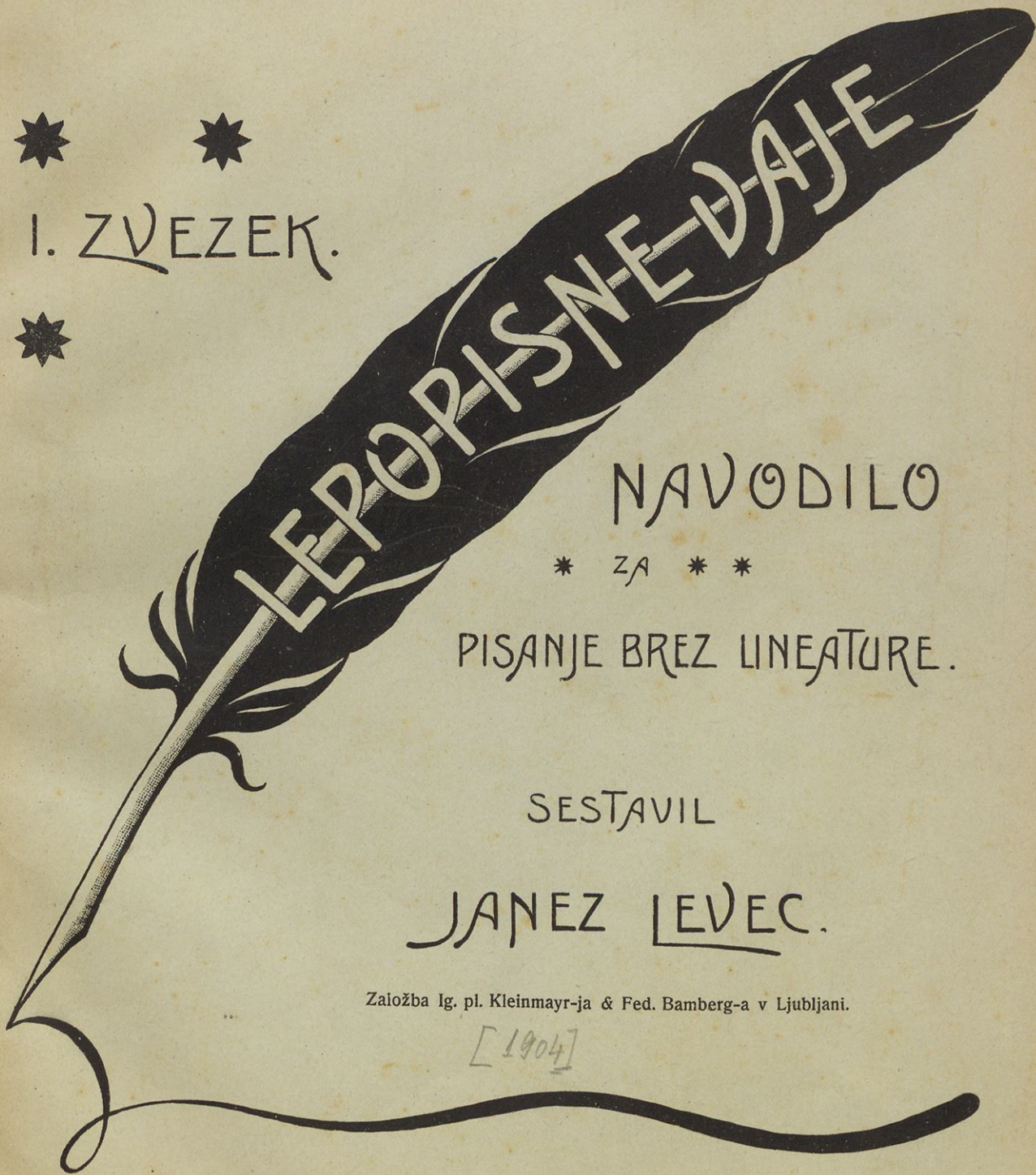
PISANJE BREZ LINEATURE.

SESTAVIL

JANEZ LEVEC.

Založba Ig. pl. Kleinmayr-ja & Fed. Bamberg-a v Ljubljani.

[1904]

I
64447

030023469

Predgovor.

Te «Lepopisne vaje» so sestavljene po naročilu c. kr. mestnega šolskega sveta ljubljanskega. Mestno učiteljstvo jih je odobrilo v treh anketah; podrobni učni načrt za osemrazredne ljudske šole sta odobrila tudi okrajna učiteljska konferenca in c. kr. deželni šolski svet. Ta zvezek je namenjen osobito prvemu in drugemu razredu, a uporabljati se da tudi na višjih stopnjah, ker so pisni elementi povsod eni in isti. Drugi zvezek prinese še nekaj vaj za posamezne razrede z ozirom na hitro in kurentno pisavo.

V Ljubljani, o Božiču 1903.

J. Levec.

Uvod.

Pričujoče «Lepopisne vaje» obsegajo:

- A. Splošne predvaje za urjenje pisnih ustrojev, namreč lakti, zapestja in prstov ter obenem vaje pisnih elementov.
- B. Predvaje za male črke.
- C. Predvaje za velike začetne črke.
- Č. Tri učne poizkuse.
- D. Genetiški red in sestavine male in velike abecede.
- E. Dodatek nekaterih vaj za II. razred.
- F. Podrobni učni načrt za osemrazredne ljudske šole.
- G. Pregled šolskih zvezkov.

Posamezne vaje so pojasnjene več ali manj že v opazkah. Da pa se njih praktični namen bolje spozna, je treba dodati še nekaj splošnih opomb.

Predvaje pod A, za katere je treba priprave (glej podrobni učni načrt za I. razred), se pričenjajo s potezanjem vodoravnih črt čez vso stran lista. Ne smejo se risati počasi, ampak pišejo naj se v hitrih in pogumnih gibljajih. Njih namen je, da se že od početka vadi laketi lahkega gibanja v vodoravni smeri, kar je važno za pisanje brez lineature, posebno pa še za poznejše hitro pisanje. Izvajati jih je mogoče ob popolnoma ravnem držanju trupla, ker le tedaj se more laketi neovirano premikati od leve proti desni. Zato se s temi vajami vadijo otroci že od prvega početka pravilnega sedenja. Pa še druge razvade početnega pouka preprečimo ž njimi. Ker se prsti zase nič ne gibljejo, ampak le nalahko drže pero, ne bo opaziti, da bi otroci ključili kazalec naznotraj, kar je silno kvarno za pravilno pisavo; tudi peščaja (Handballen) ne pritiskajo krčevito na papir. Vsled teh dveh napak hoče začetnik pisati le s prsti brez sodelovanja zapestja in lakti in pri vsaki črki odstavljati s peresom. Zato sta te napaki vzrok vsem nerazločnim, spačnim in drvenim pisavam in sploh vir vsem neuspehom v tem predmetu. Tudi moderno risanje pričinja že na prvi stopnji z velikimi prostolaktnimi vajami, in največji reformator lepopisja, Castair, je osnoval svoj sistem že v začetku 19. stoletja večinoma na takih začetnih predvajah. Čim večje pa so te vaje, tem lažje in uspešnejše so; zato bi najprej dosegli smoter, ako bi mogli vsakega otroka takoj na šolski tabli urediti v pogumnih potezah. Če zahtevajo šolske metodike najprej urjenje prstov, potem šele zapestja in lakti, je to didaktična zmota, enaka oni o risanju po stigmah. Zakaj laketi je krepkejša nego prsti; zato so tudi laktne vaje lažje, obenem pa največja zapreka mnogim razvadam pri pisanju.

Vaje na straneh XIV do XXI, pa tudi nekatere druge, bi se najlažje pisale na skrilnatih tablicah, proti katerim imajo nekateri neopravičene predsodke;* take tablice so za nekatere vaje jako umestne; saj se vzporedno s temi vajami vadi tudi lahko s črnilom na papir. Za prostolaktno vajo je ni boljše in cenejše tvarine, nego so tablice,

* Pri sestavi podrobnega učnega načrta se je izrekla učiteljska anketa proti vsaki rabi tablic.

bodisi skrilnate ali lepenkaste, ker se na njih ena in ista poteza lahko brezštevilnokrat prevleče ali pa ponavlja, in se pri tem poveljuje: Zapišite! — Zbrišite! itd. Ni se bati, da bi dobil vsledtega otrok težko roko; to dobi največ tedaj, kadar pritiska dlan (peščaj) na pisno ploskev. Te vaje pa ravno to izključujejo.

S črnilom se dajo te vaje le na ta način pisati, da prsti nič ne pritiskajo pri navzdolnjih potezah in se tudi nič ne gibljejo. Izvajajo se zgolj z laktjo, zato se držalo med potezanjem ne sme nagibati naprej ali nazaj, ampak vzdržuje vedno vzporedno smer samo s seboj.

Namen jim ni samo vaja lakti, ampak tudi priprava najvažnejših osnovnih potez latinske abecede. Pišejo se čez vso stran. Le v tako velikem merilu pisane vaje poočitujejo začetniku dovolj jasno oblike in razmerje črt med seboj. S temi vajami in s poprejšnjimi na straneh VI do IX pa je tudi učitelju mogoče doseči pri vsem razredu primerno poševno in vzporedno ležo debelih črt, ker je smer navzdolnjih potez določena.

Na straneh XXII do XXIX so vaje za zgornji in spodnji lok, za vijugasto črto in obenem za urjenje lakti, roke in deloma prstov.

Pri tankih potezah se pomikata od leve proti desni navzgor laketi in roka, pri debelih pa laketi (pri večji lineaturi) ali pa roka (pri manjši lineaturi), prsti pa le pritiskajo. Paziti je, da so navzdolnje poteze res debele (kako se to doseže, kažejo vaje na straneh VII do IX).

Pišejo se cele vrste v zvezi brez odstavljanja s peresom. Sploh naj se vadijo vse osnovne črte pa tudi črke v zvezi, ker se otrok le na ta način brez težave navadi že na nižji stopnji pisati v ravnih vrstah in ker so najboljša priprava za pisanje brez lineature. Le tedaj, kadar je treba težjo obliko posebno pojasniti in poudarjati, da jo otroci natanko razumejo, naj se vadi dotična oblika tudi posamezna brez zveze, kakor kaže vaja za plamenasto črto na straneh XXXVII in XXXVIII.

Stran XXVIII kaže, kako se pri poznejših vajah lahko štedi papir: otroci pišejo namreč različne vaje na že popisane liste. Tudi stare popisane zvezke ali risanke lahko porabimo za marsikatero vajo.

Predvaje za ovalne poteze na straneh XXX do XXXII, ki se pišejo s privzdignjeno laktjo in pri katerih se ena in ista poteza mnogokrat prevleče, imajo namen, z večkratnim ponavljanjem roko izuriti tako, da more slednjič avtomatiški, torej nevede s pogumno potezo pogoditi pravilno obliko. Isti namen imajo slične vaje v oddelkih C in Č. Neobhodno potrebne so zlasti pri vajah nekaterih velikih črk.

Ko so se vzele še vaje za levi lok na strani XXXIII in XXXIV, so otroci že izurjeni toliko, da morejo pisati vse predvaje za posamezne črke na nečrtane liste, kakor je razvidno iz naslednjih strani.

Koliko strani naj obsega vsaka izmed dozdej omenjenih vaj, je sicer na dotičnem kraju povedano, vendar tega ni umeti dobesedno; tu odločuje le čas in doseženi uspeh.

Kako je izvajati vaje naslednjih oddelkov in kakšen poseben namen imajo, vse to je že pojasnjeno v dotičnih opazkah

Tukaj naj sledi še posnetek glavnih točk z nekaterimi potrebnimi opombami glede klopi, sedenja, peresa itd.:

1.) Za vsako črko ali skupino črk je treba predvaj v velikem merilu na nečrtanih listih, ker samo tedaj se otrok navadi pogumnih potez, ako ga pri pisanju nič ne ovira lineatura. Le vaje, ki so na ta način dovolj pripravljene, se pišejo slednjič v lepopisnice (pa le črke, besede in stavki).

2.) Vse vaje osnovnih črt in pozneje tudi črk se pišejo v dolgih zvezah po celo vrsto nepretrgano, da se že začetnik navadi roko in laketa lahko gibati v smeri vrste in se ga ne prime škodljiva razvada, da bi s peščajem pritiskal na papir in med pisanjem odstavljajl s peresom.

3.) Prve vrste vsake vaje osnovnih črt pa tudi črk se pišejo kolikor moči veliko, da otrok posameznih potez ne more izvajati samo z iztezanjem in krčenjem prstov; polagoma pa se prehaja v normalno velikost pisanja.

4.) Vsako črko vadimo in ponavljamo toliko časa, da jo slednjič otrok pogodi avtomatiški in s spretno potezo.

5.) Na nižji stopnji se vzporedno z vajami na nečrtani papir vadi tudi pisanje v lineaturi, da se po tej otrok natanko seznani z medsebojnim razmerjem posameznih črt in črk. V lineaturo pa se pišejo le črke, besede in stavki.

6.) Vse vaje se taktirajo, da vzbudimo na ta način pri vseh otrocih potrebno pozornost in zavednost ter zatremo vsako samovoljnost; le s taktiranjem dosežemo enakomerno, pravilno in krepko pisavo.

Taktira naj učitelj od začetka počasi, a celo vrsto v enakomernem tempu. Poznejše vrste ali strani pa naj taktira tem hitreje, čim bolj so otroci izurjeni. Roka se mora sčasoma navaditi ritmiškega gibanja tudi brez takta. Zato naj se taktira le nekaj vrst vsake vaje, ostale vrste naj pišejo otroci brez taktiranja.

7.) Uriti moramo vse pisne ustroje: laketa, roko in prste; zato je treba nekaj posebnih vaj za vsakega izmed teh udov in paziti na njih pravilno gibanje, da se ne pohabijo vsled napačne rabe (ključenja kazalca, pritiskanja na peščaj).

8.) Pravilno držanje peresa in roke se najlaže utrdi z umestnimi početnimi predvajami (glej uvod, oddelek A).

9.) Pero se drži prav rahlo s koncem palca in sredinca, kazalec se pa le nalahko naslanja na pero ter zmerno pritiska pri navzdolnjih potezah. Palec in sredinec se ne dotikata, vmes bodi nekaj presledka. Vsi trije prsti so nalahko ukrivljeni (a ne naznotraj sključeni), pravitako prstanec in mazinec; na konec ali nohet teh dveh se opira roka. Ako so prsti iztegnjeni, pišejo otroci zgornje dolžine prekratke, spodnje predolge. Nart (Handrücken) je obrnjen bolj nazgoraj nego na desno stran. Spodnja laketa se naslanja do polovice prav nalahko na klop, tako da drči med pisanjem vedno naprej (ne sme se na klop pritiskati in zopet vzdigovati). Privzdigne se le pri prav velikih potezah, ki se pišejo samo z laktjo. Zgornja laketa visi prosto ob životu, ne sme se proti njemu pritiskati, še manj pa odrivati na stran. *Peščaj (Handballen)*, *desni rob roke in zapestje pa se sploh ne smejo dotikati papirja*. Leva laketa leži skoro do komolca na klopi. *Pero je obrnjeno malo na desno* (nikdar ne na levo), ker le tako je mogoče, da se pišejo navzgorne poteze tanko, navzdolnje pa debelo. *Med pisanjem se nohta mezinca in prstanca premikata pravitako kakor pero*. Roka se ne sme v zapestju zavijati na levo, ampak mora imeti isto smer s spodnjo laktjo. Konec držala meri na desno ramo.

Za predvaje so najboljša taka peresa, ki zajemajo dovolj črnila tudi za največje poteze; ne smejo biti torej preozka in preveč priostrena. (Najprimernejša so «Klaps M F».)

10.) Klop je otroku primerna tedaj, ako otrok lahko popolnoma ravno sedi in ima pri tem stopala na tleh. S križem se mora dotikati naslonjala, in hkrati mora biti život spredaj oddaljen od roba klopi 2—5 cm, laketa pa v komolcu pravokotno sključena, če se položi na klop.

11.) Leža zvezka. Šolske metodike predpisujejo srednjo poševno ležo, t. j. zvezek naj leži na sredi pred učencem in poševno od leve spodaj na desno zgoraj tako, da tvori spodnji rob zvezka z robom klopi kot do 30°. To bi veljalo pa le za normalne klopi, kakor so opisane gori. Teh pa ni nikjer (niti v Ljubljani), ker so klopi za nekatere učence previsoke, za druge prenizke. Najbolj kvarna pa je v higijenskem kakor tudi v tehniškem oziru horizontalna razdalja sedala in pisalne plošče (plus-distanca), ki znaša pri nekaterih klopih do 30 cm. [Da bi otrok v takih klopih pišoč sedel ravno, je nemogoče in se ne more od njega zahtevati.]

Ti nedostatki silijo otroka, da se obesi ali opre z desno laktjo do komolca ali celo do pazduhe na klop. Zlasti se to godi pri poševni leži zvezka, ker je zvezek tedaj preoddaljen od roke in se laketi premika navzgor od života. Pri tem pritiska otrok desno stran prsi h klopi in krivi ves život, glavo pa nagiba bolj na levo in jo približuje papirju, ker ga v to silijo poševne vrste. Držalo obrača iz istega vzroka (napačnega sedenja) proti desnemu sosedu namesto proti rami. Vsa pisava postane spačena in prisiljena, ker se laketi ne giblje prosto in se pero ne drži pravilno.

Teh slabih nasledkov napačnih klopi pa ne opazimo v toliki meri, ako leži zvezek vzporedno z robom klopi in le malo na desno od života.

Zaradi ravne leže zvezka in ravnih vrst se život nehote zravna. Roka se pomika vzporedno z robom klopi od leve proti desni, kar jako olajšuje pisavo brez črt; vsa pisava postane gibčnejša, ker se život ne opira preveč na desno laketi in se komolec ne odriva od života. Tako dobi tudi držalo pravilno smer. Če se život premočno naslanja na levo laketi ali pa če se premakne zvezek preveč na desno od života, tedaj se desna rama preveč privzdiguje.* Te napake je treba zabraniti.

12.) V oddelku *D* so navedene tudi oblike velikih začetnih črk.** Težko je ustreči v tem oziru, ker ima vsakdo svoj okus. Nekaterim učiteljem je oblika črk vse in po njej sodijo vsako pisavo. Tako se otroci uče črke bolj risati nego pisati, ker se vsled samih predpisov o potezah, oblikah, razdaljah itd. nikjer prav ne upajo napravljati pogumnih potez. Glavna stvar ni toliko oblika črk, ampak vaja roke v pravilnih in spretnih gibljajih. Pisava postane vsled tega nehote pravilna in gibčna. Tudi novejša reforma lepapisja ima glede oblik zgolj praktiški namen, ker stremlji zlasti po sestavi abecede, ki bi bila kar najprimernejša za hitro pisanje; zato je proti vsaki obliki, ki se ne da v eni celi potezi pisati (črka *T*) ali pa neposredne brez odstavljanja vezati z naslednjo črko (črka *s*) itd. Ali splošne veljave si še ni pridobila nobena teh novih abeced.

13.) Termini pisnih sestavin na straneh LXI in LXII so namenjeni bolj učitelju nego učencu; temu zadostuje, ako ve imenovati najvažnejše osnovne črte. Učitelju je pa treba, da ima besedo na razpolago ali takorekoč na jeziku za vsako najmanjšo stvar, ki nanjo opozarja otroke. Zato je želeli, da se sčasoma tudi za lepapisje ustanovi in utrdi terminologija. V ta namen naj služi tudi ta poizkus.

* Vsled tega so bili šolski higijeniki zlasti izza pokončne pisave proti vsaki leži na desno. Kakor je pa razvidno iz gornjih opazk, je pri neprimernih klopih tudi srednja poševna leža zdravju škodljiva. Hkrati pa še ovira spretno pisavo.

** V litografskem delu se je vrinila semtertja kaka nedoslednost ali nepravilnost, kar pa se med tiskom ni dalo več popraviti. Zato naj blagovoljno vsakdo sam popravi take hibe.

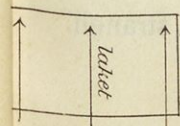
1a

3c

2b

Lit. J. Blasnik na sl. Ljbn.

Opazke: Predvaje z roko najprej v zraku pred sabo, potem ob prednjem robu klopi; pri tem se pomika vsa roka s komolcem vred od života proti desni. — Predvaje s suhim peresom na listu; roka se premika s peresom vred vzporedno z zgornjim robom lista, a spodnja laket in držalo morata obdržati ves čas navpično smer na zgornji rob lista.

Napoved: a) Zastavite pero na levi strani en prst pod zgornjim robom in vlecite proti desni! — Takt: Ena! Ena! i. t. d. 10—20 krat.

b) Zastavite pero na levi strani en prst nad spodnjim robom. — Takt isti.

c) Razpolovite razdaljo med zgornjimi in spodnjimi črtami. — Takt isti.

Na 3 ali 4 straneh na posameznih listih.

Opazke: Ista vaja kakor na I. strani, le da se vmesne razdalje še enkrat razpolove.

Številke kažejo tukaj kakor tudi na nastopnih listih zaporednost vaj.

Na 3 ali 4 straneh:

1

6

4

7

3

8

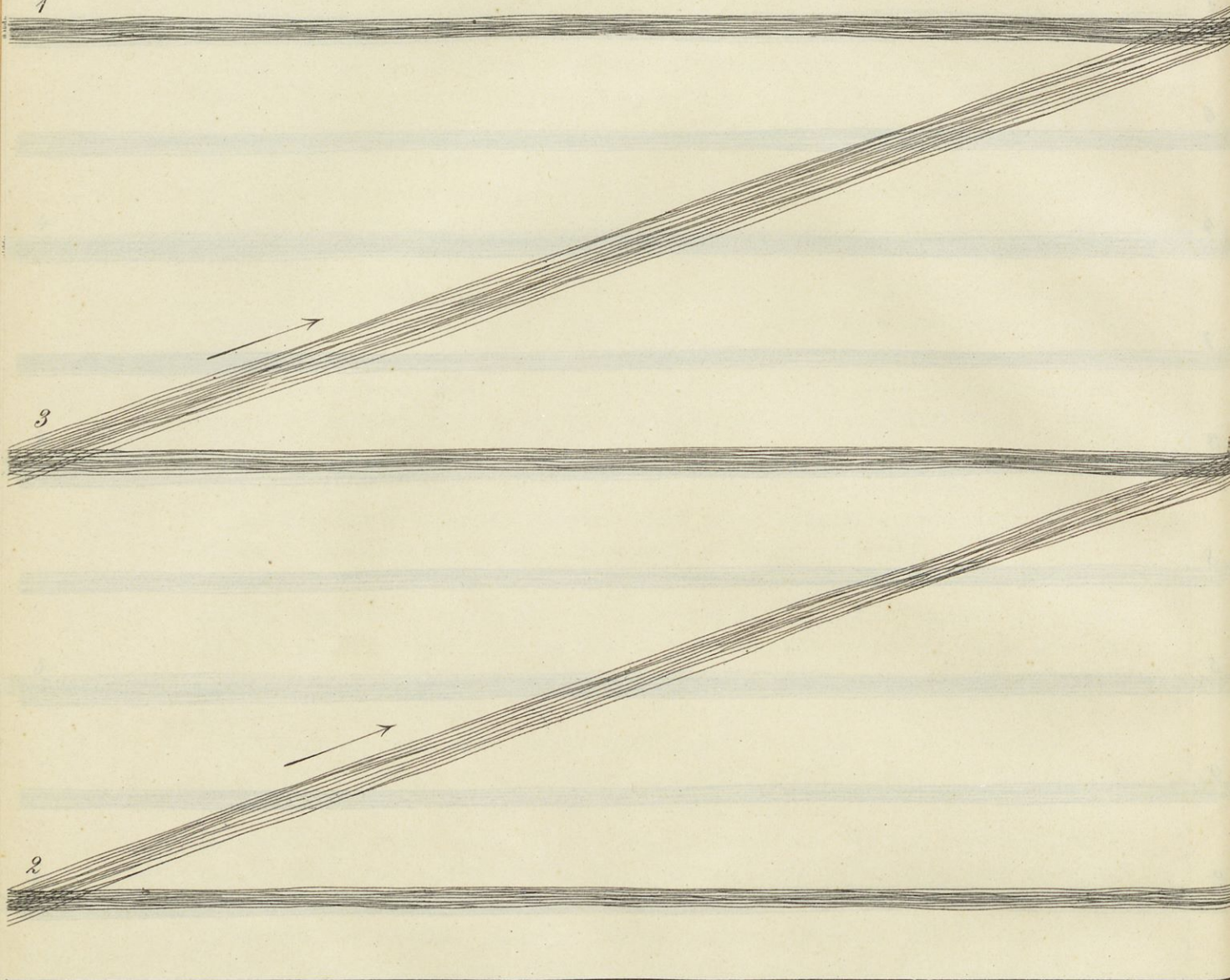
5

9

2

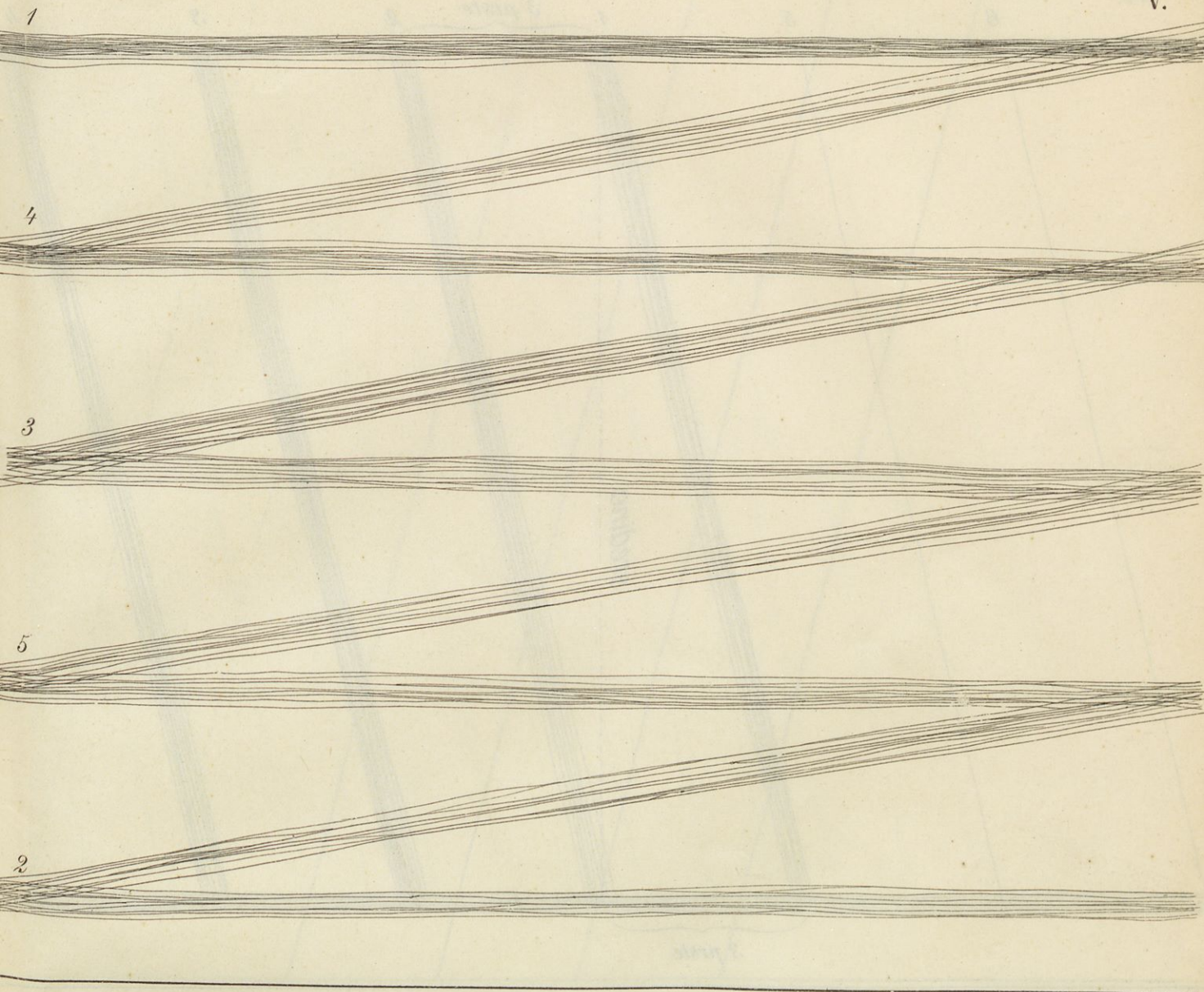
Opazke: Ista vaja kakor na I. in II. strani; potem se razdalje še enkrat razpolove, kakor kažejo številke.

Na 3 ali 4 straneh.

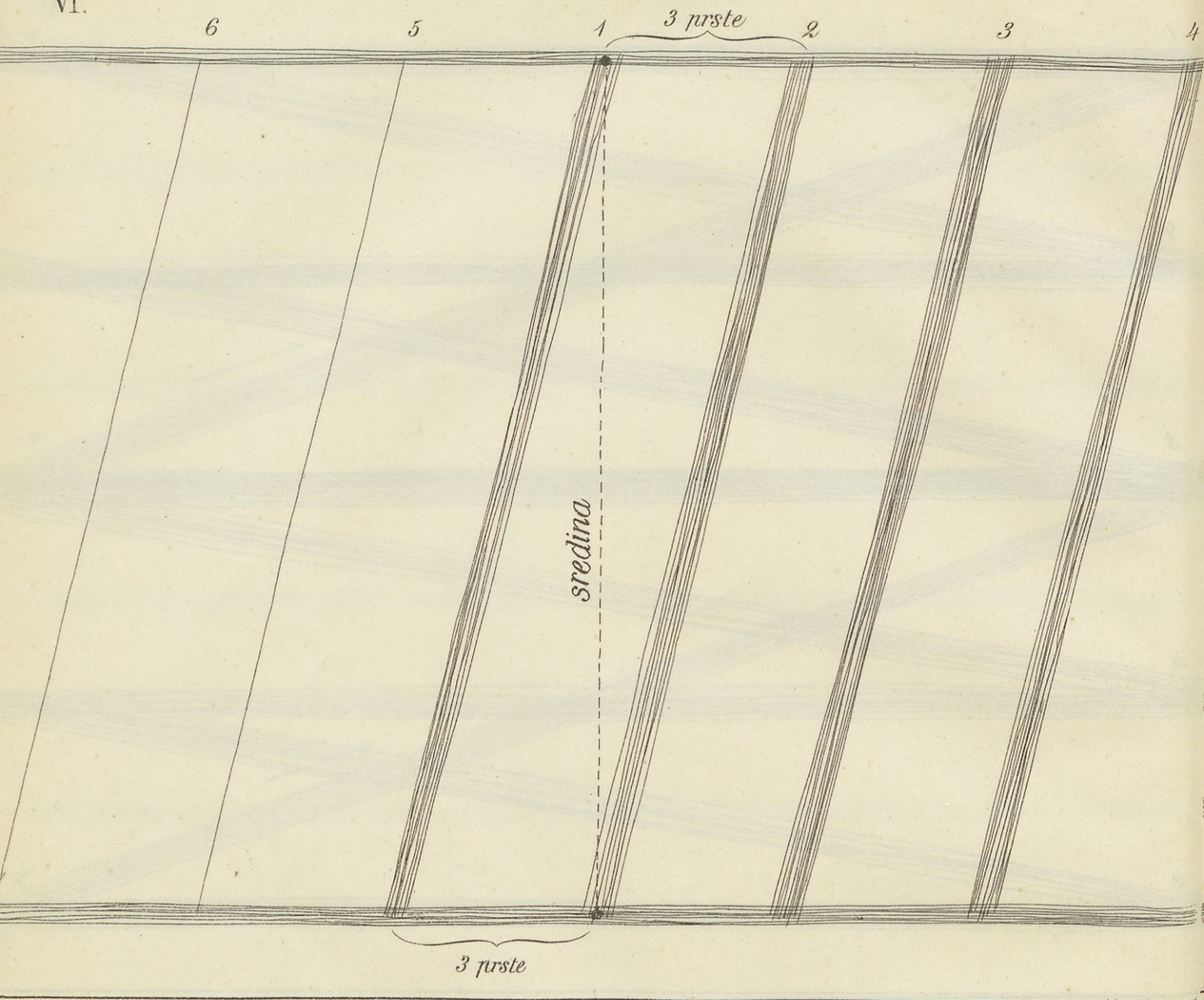

Opazke: Najprej se vadijo vodoravne, potem poševne črte.

Na 3 ali 4 straneh.

Opazke: Listi posameznih vaj naj se skupaj hranijo, da se morejo porabiti za poznejše vaje; primerjaj stran IX—XIII in XXVI—XVIII.

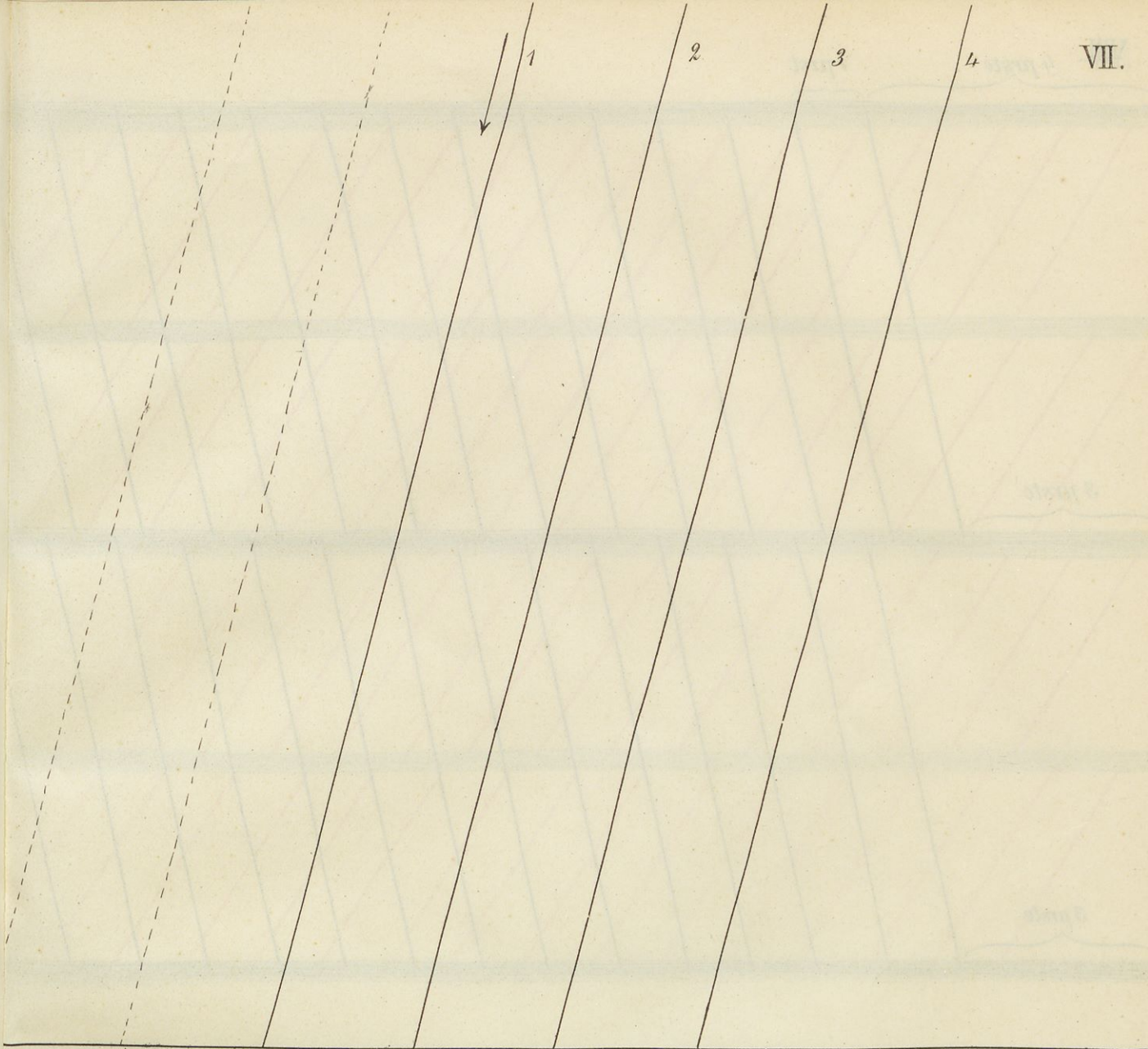
Opazke: List se najprej pregane, da se dobi sredina zgornjega in spodnjega roba (kakor kaže pikčasta črta), ako nimajo listi že tiskane razdelitve roba. Napoved za vodoravne črte kakor na prejšnjih listih.

Potem: Poiščite sredino zgornjega roba! — Pika! — Poiščite sredino spodnjega roba! — Pika! — Tri prste na levo od spodnje sredine piko! — Vlecite od zgornje sredine do te pike črto!

Takt: Zastavite! — Pritisnite! — Ena! — do 10krat.

Ta in nastopna vaja se izvršujeta s suhim peresom ali svinčnikom, oziroma črtalom.

Na 2 straneh.

Opazke: Ista vaja kakor na prejšni strani, samo enostavna, s suhim peresom.

Vaja 3—4 strani.

VIII.

4 prste

1 prst

3 prste

3 prste

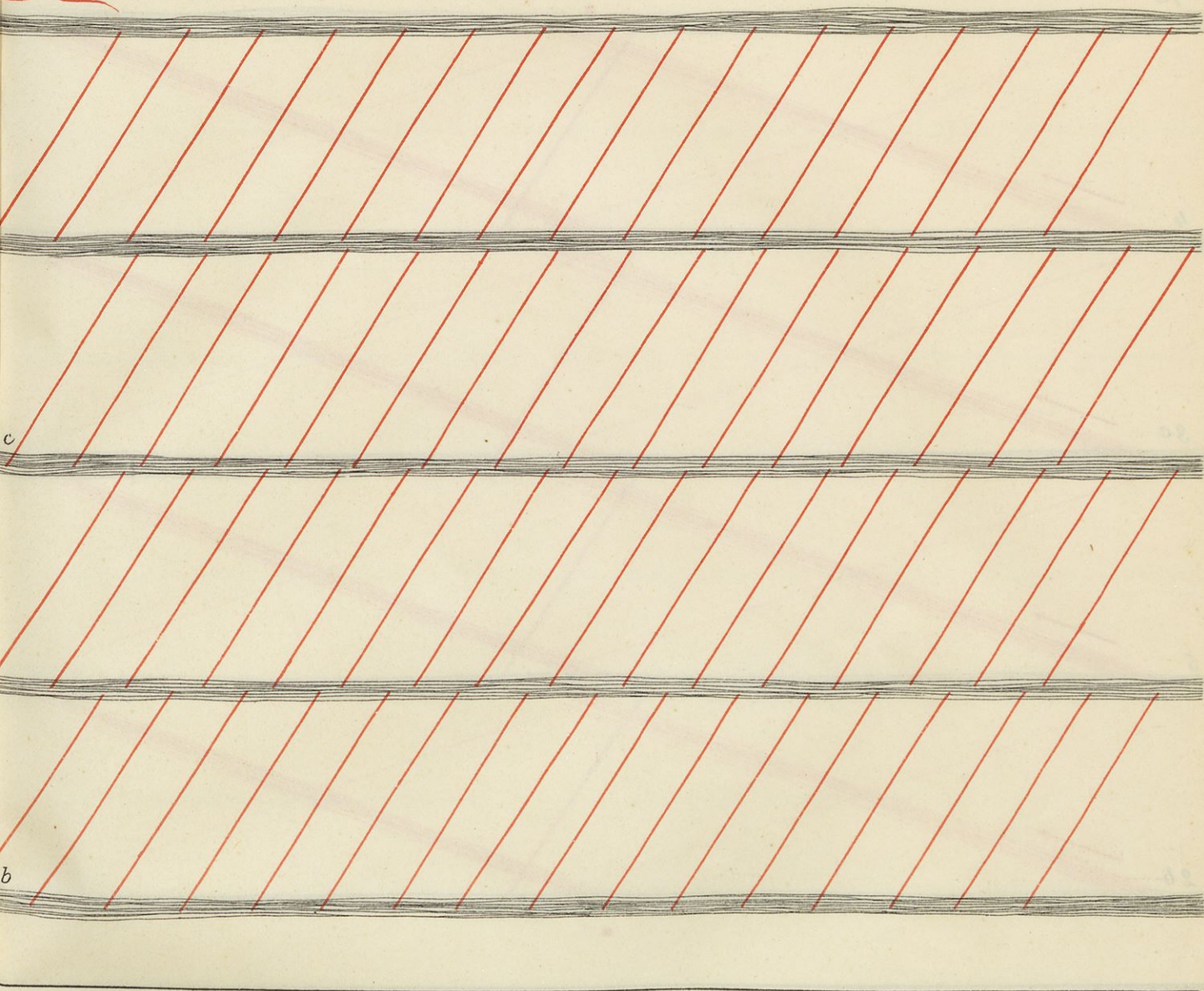
Opazke: Napoved in takt za debele črte: Zgoraj 4 prste od levega roba piko! — Zdolaj tri prste od levega roba piko! — Vlecite od zgornje pike k doljnji debelo črto!

Takt: Zastavite! — Pritisnite! — Ena! (Na eno se vleče.)

Razdalja posameznih črt 1 prst.

S črnilom.

Vadi se najmanj na 2 straneh.

Opazke: Rdeče črte pomenijo, da so to nove vaje na prejšnjih listih. Glej stran II in opazko na strani V!

Na 4 straneh.

X.

1a

4

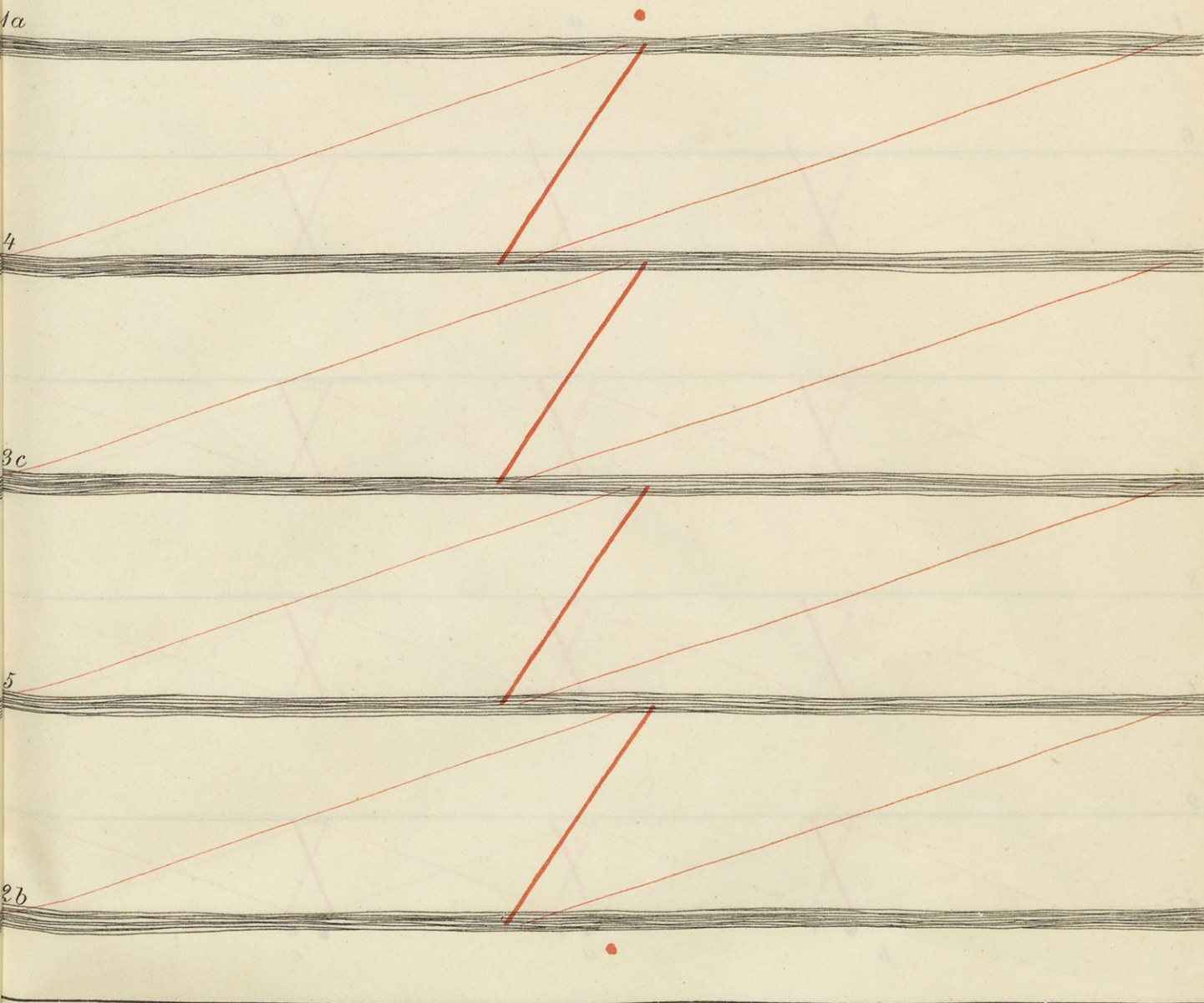
3c

5

2b

Opazke: List se pregane, ako sredina že ni zaznamovana. Glede rdečih črt glej opazko spredaj!

Na 2 ali 3 straneh.

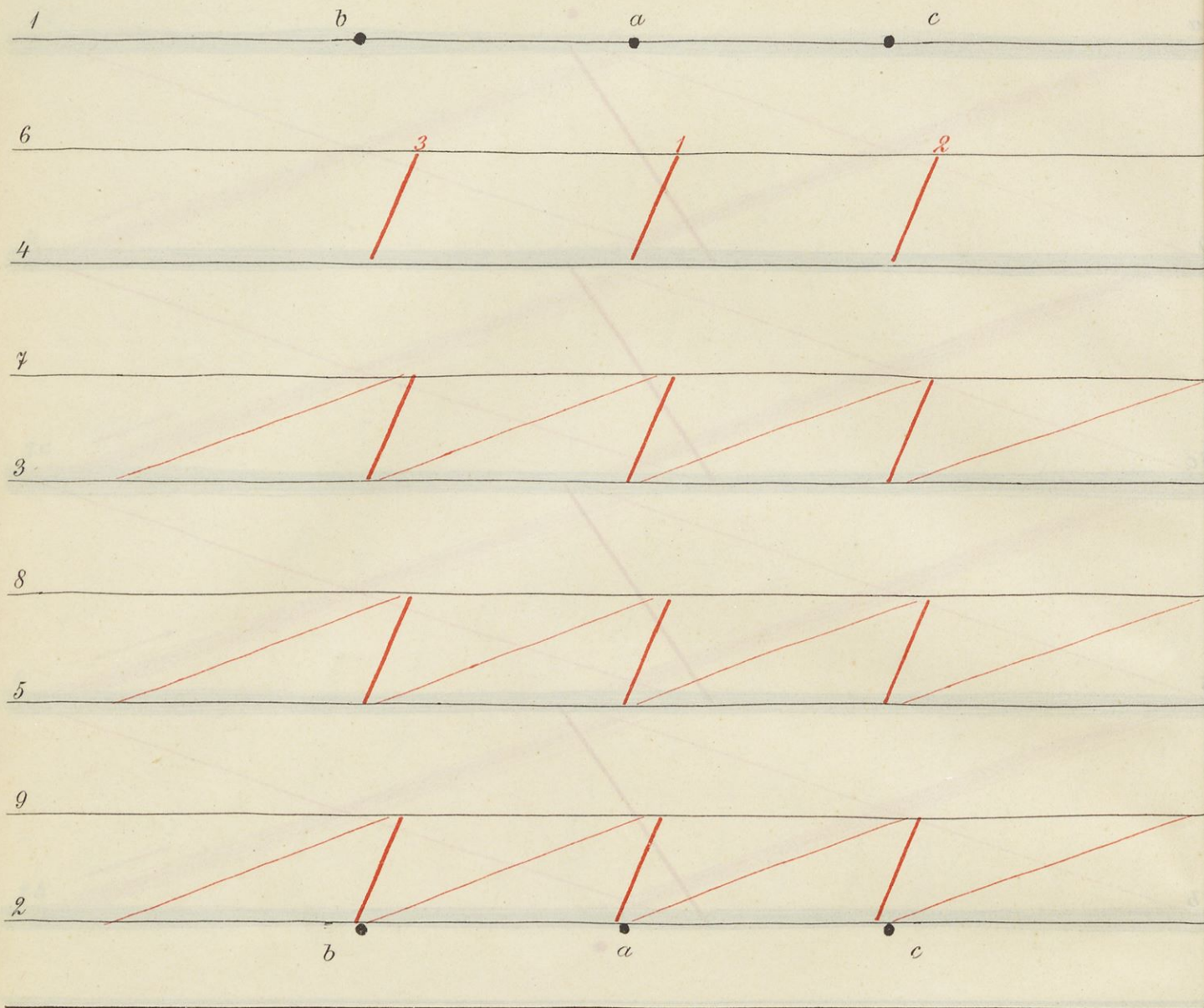

Opazke: Glej spredaj!

Takt Gor! — Dol! — Gor!

Na 2 ali 3 straneh.

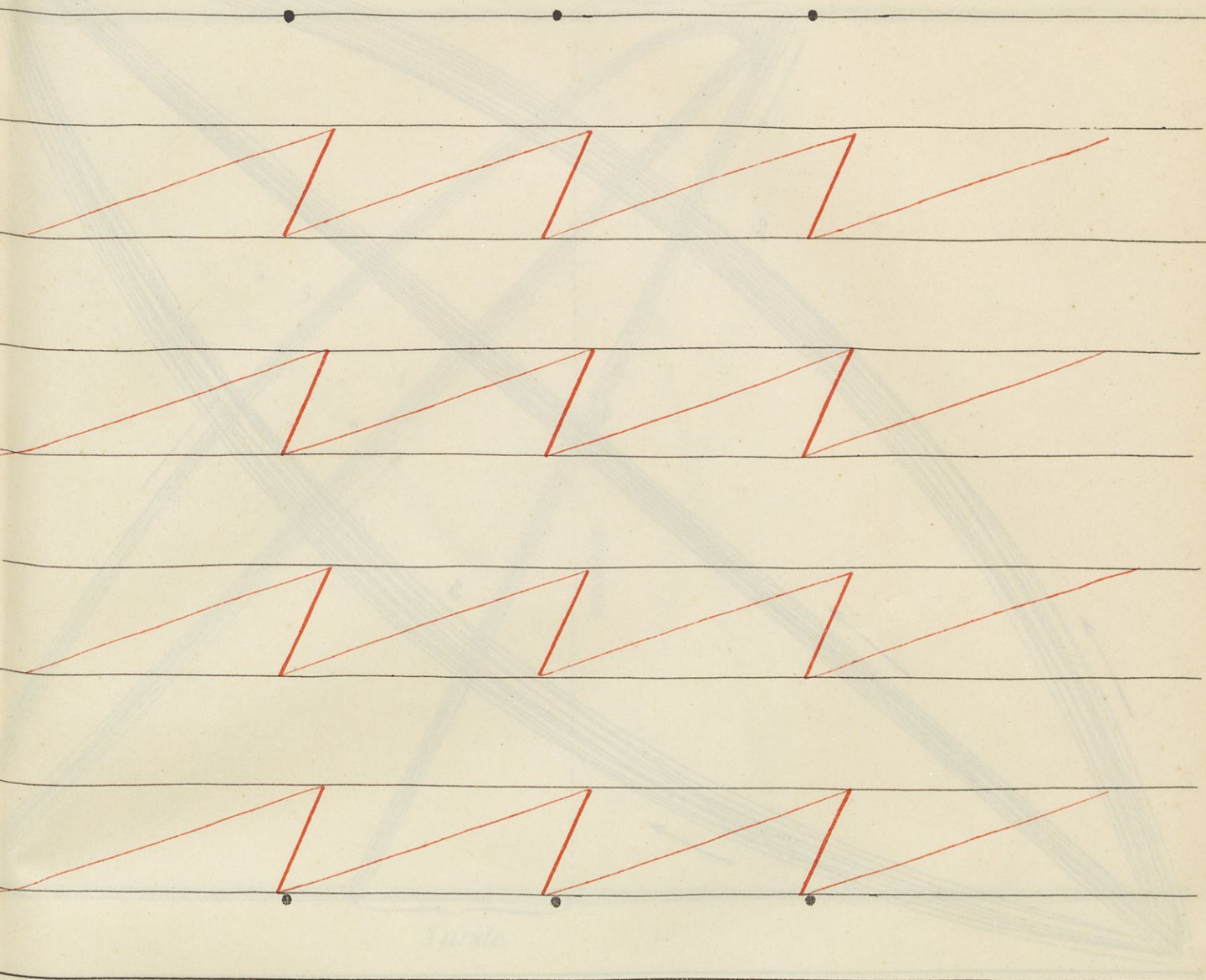
XII.

Opazke: Otroci potegnejo najprej zgornjo in spodnjo črto, potem srednjo, nadalje pa, kakor kažejo številke.

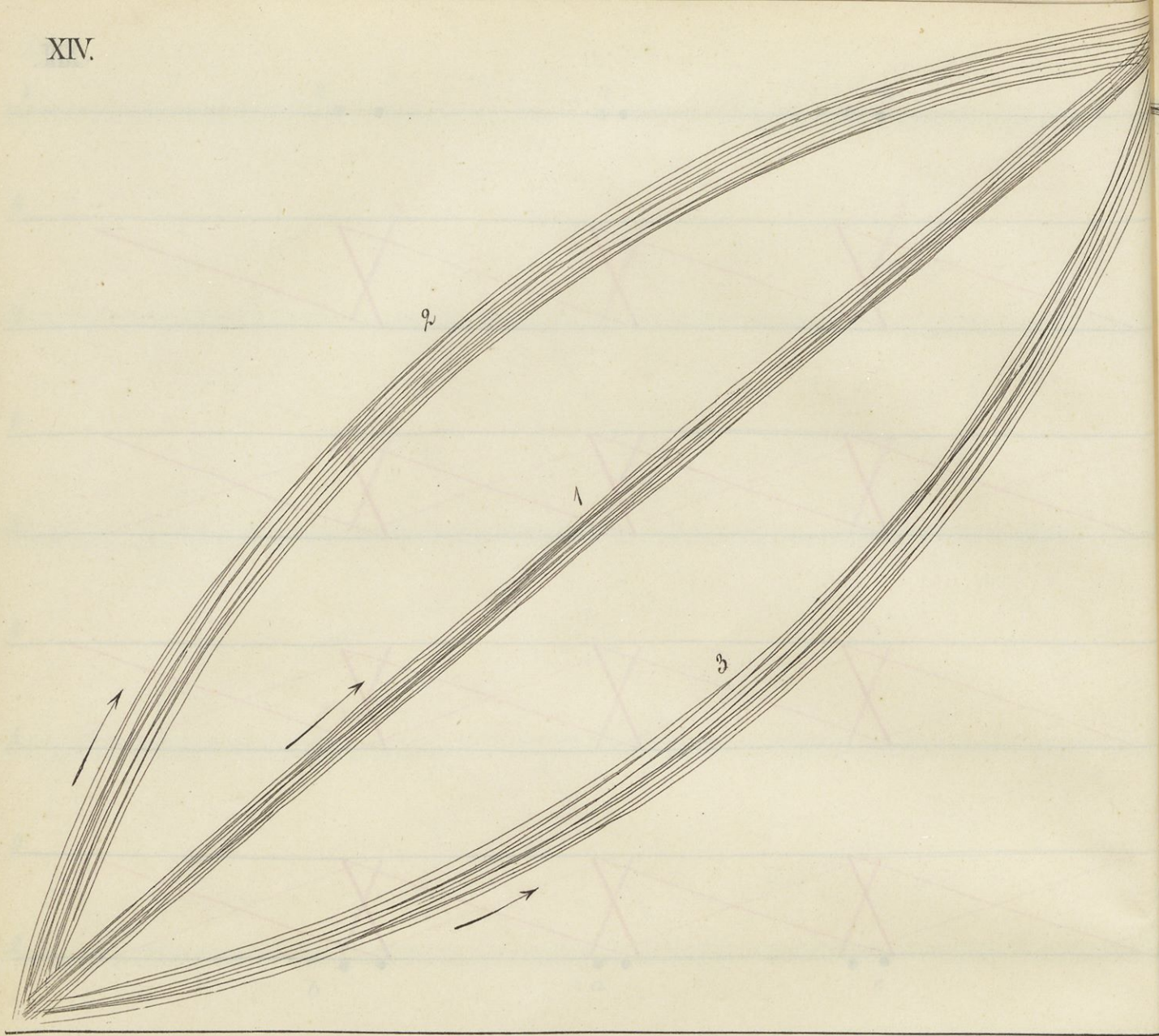
Takt za rdeče označene vaje kakor spredaj.

Na 2 straneh.

Opazke: Glej spredaj!

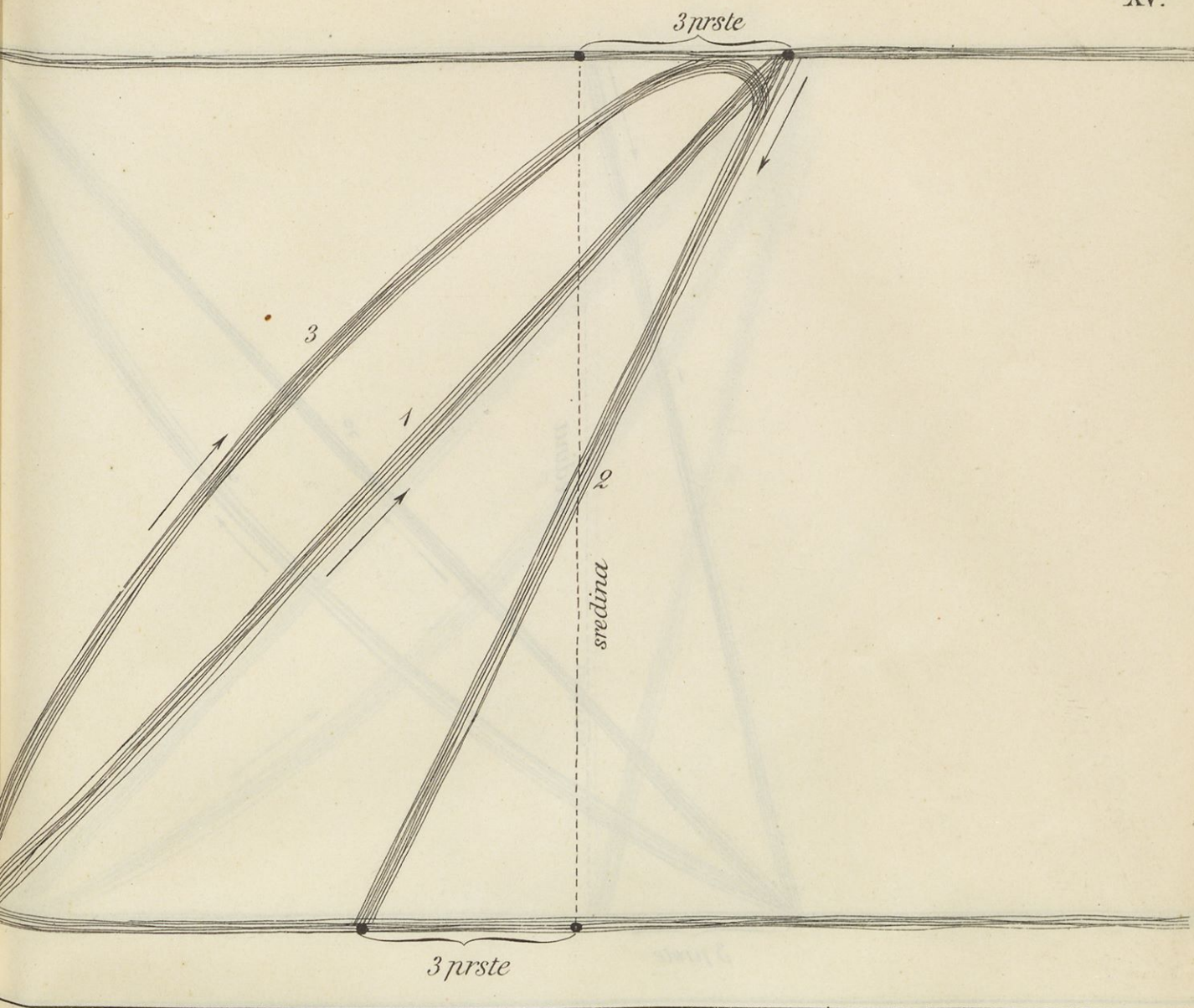
Na 4 straneh.

Opazke: Vaje za usločene (ukrivljene) tanke črte.

Takt: Ena (srednja črta)! — Dve (zgornja črta)! — Tri (spodnja črta)!
 — I. t. d. do 10 krat.
 S črnilom.

Na 3—4 straneh.

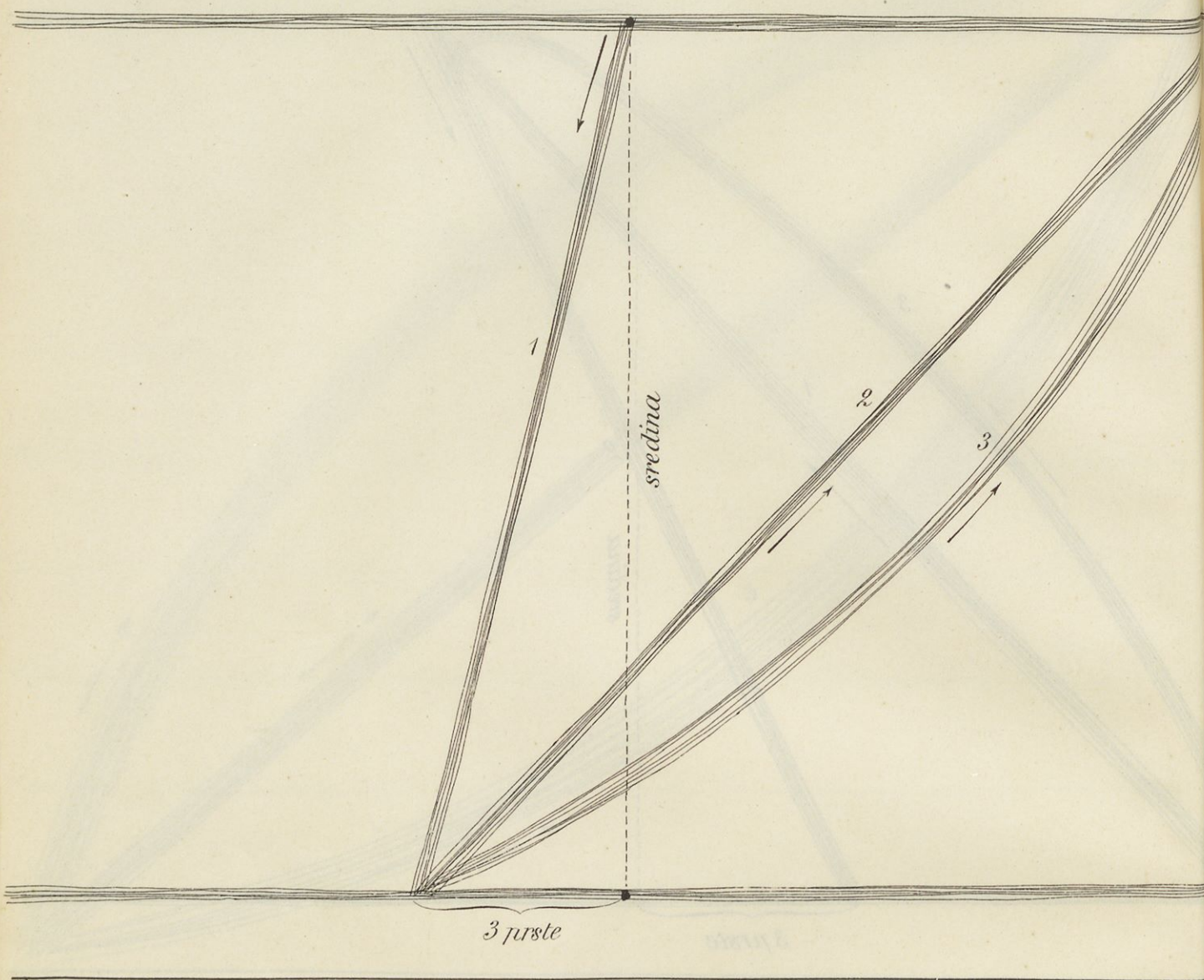

Opazke: List se pregane in določi sredina zgornjega in spodnjega roba. Potem se določi pika tri prste na desno od zgornje sredine. Enako tri prste na levo od spodnje sredine pika. (Primeri str. VI.)

Črte se vlečejo vsaka sama zase, kakor kažejo številke 1, 2, 3, v tem redu se ponavljajo 10—20 krat.

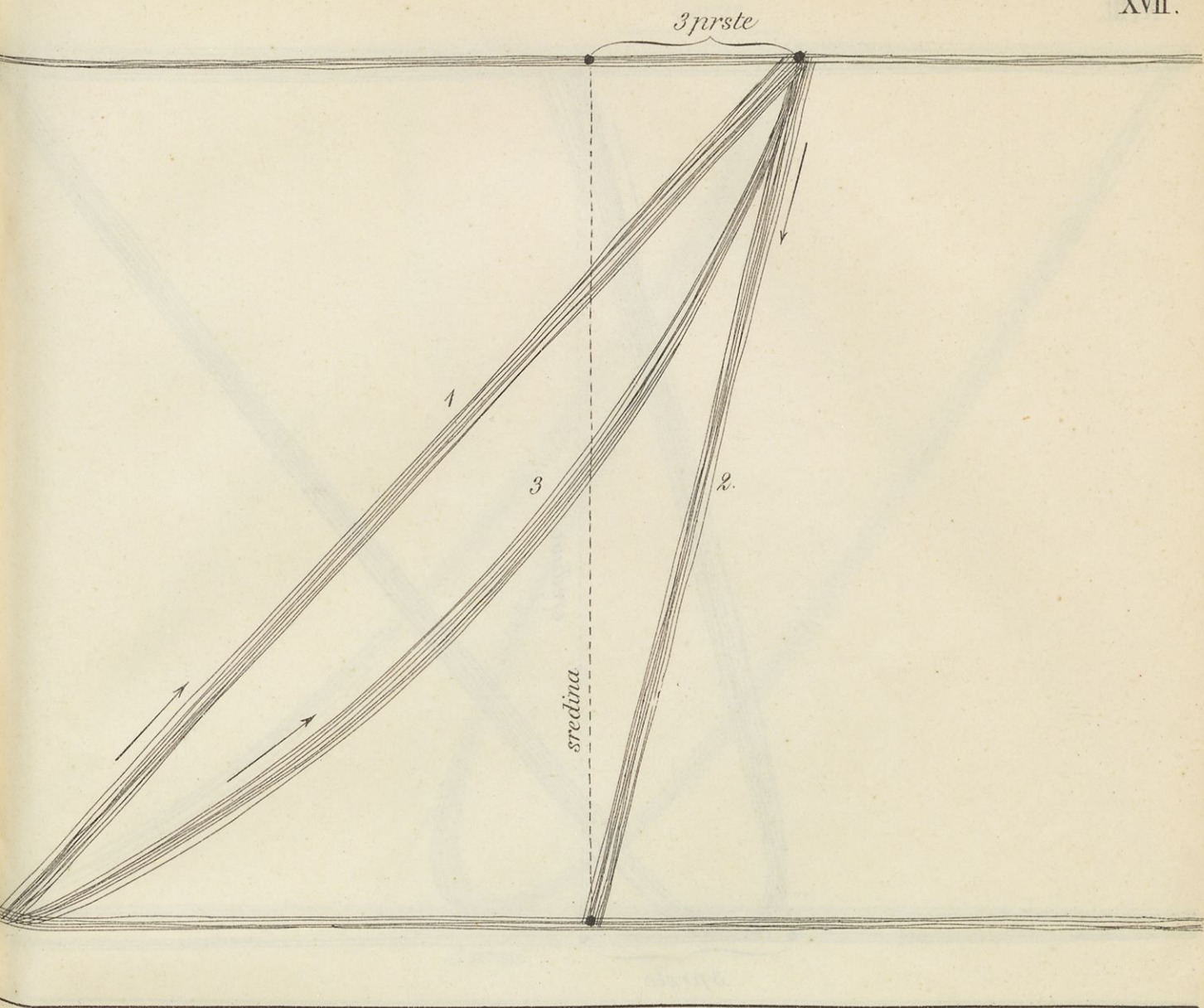
Vse vaje od XV—XXI se izvršuje s suhim peresom ali svinčnikom, oziroma črtalom.

Na 3—4 straneh.

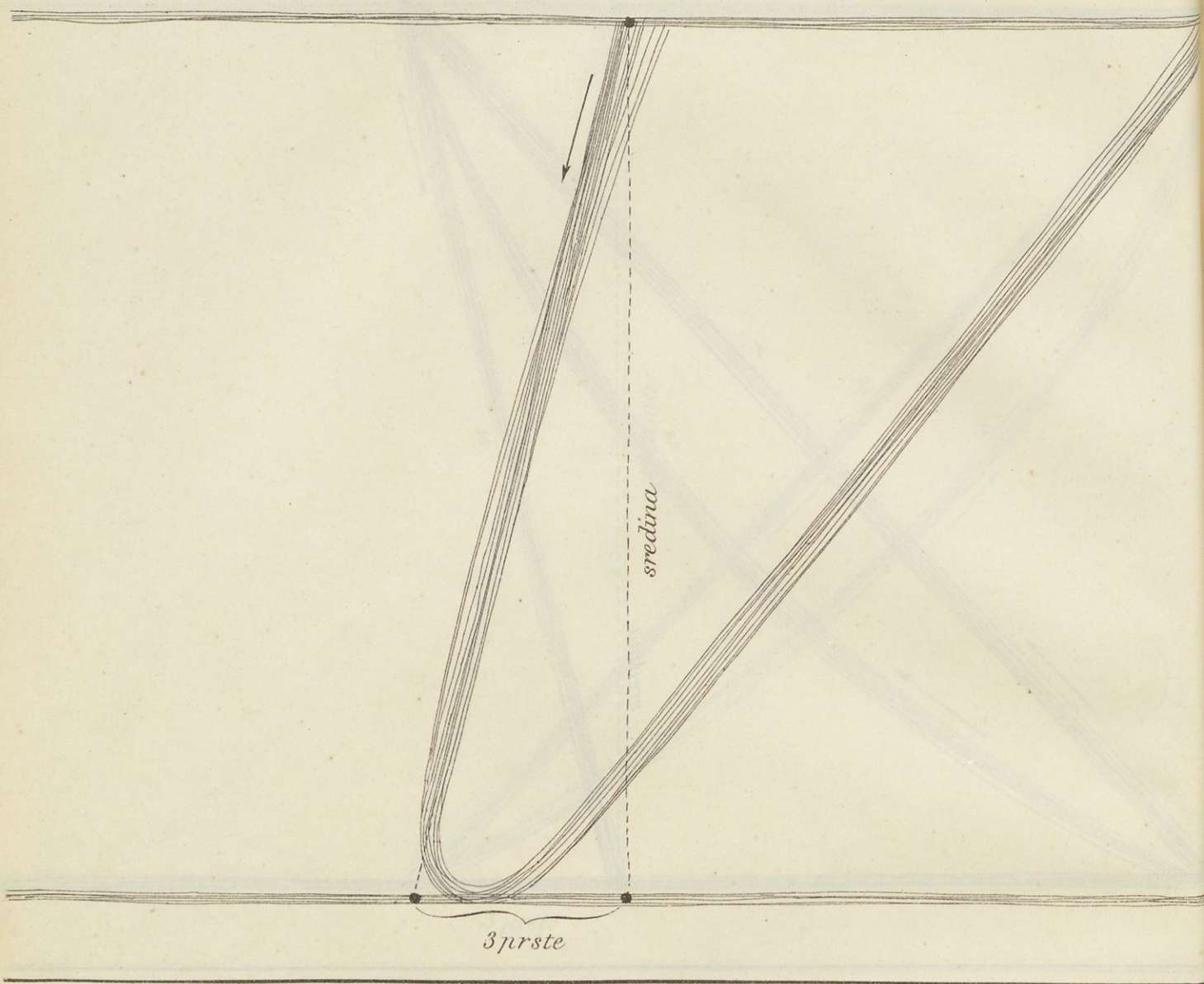
Opazke: Glej opazko spredaj!

Na 3—4 straneh.

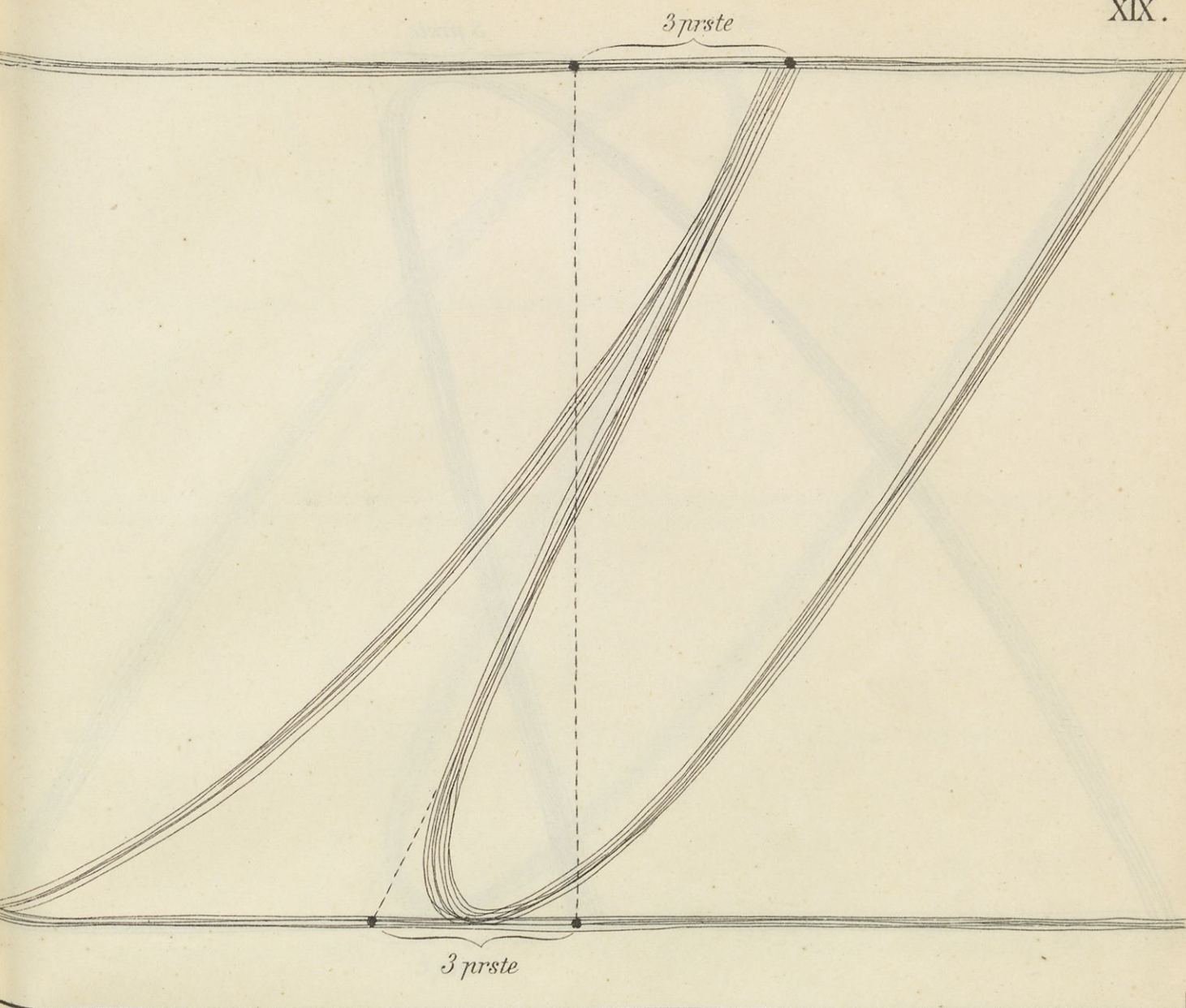
Opazke: Glej opazko spredaj!

Na 3—4 straneh.

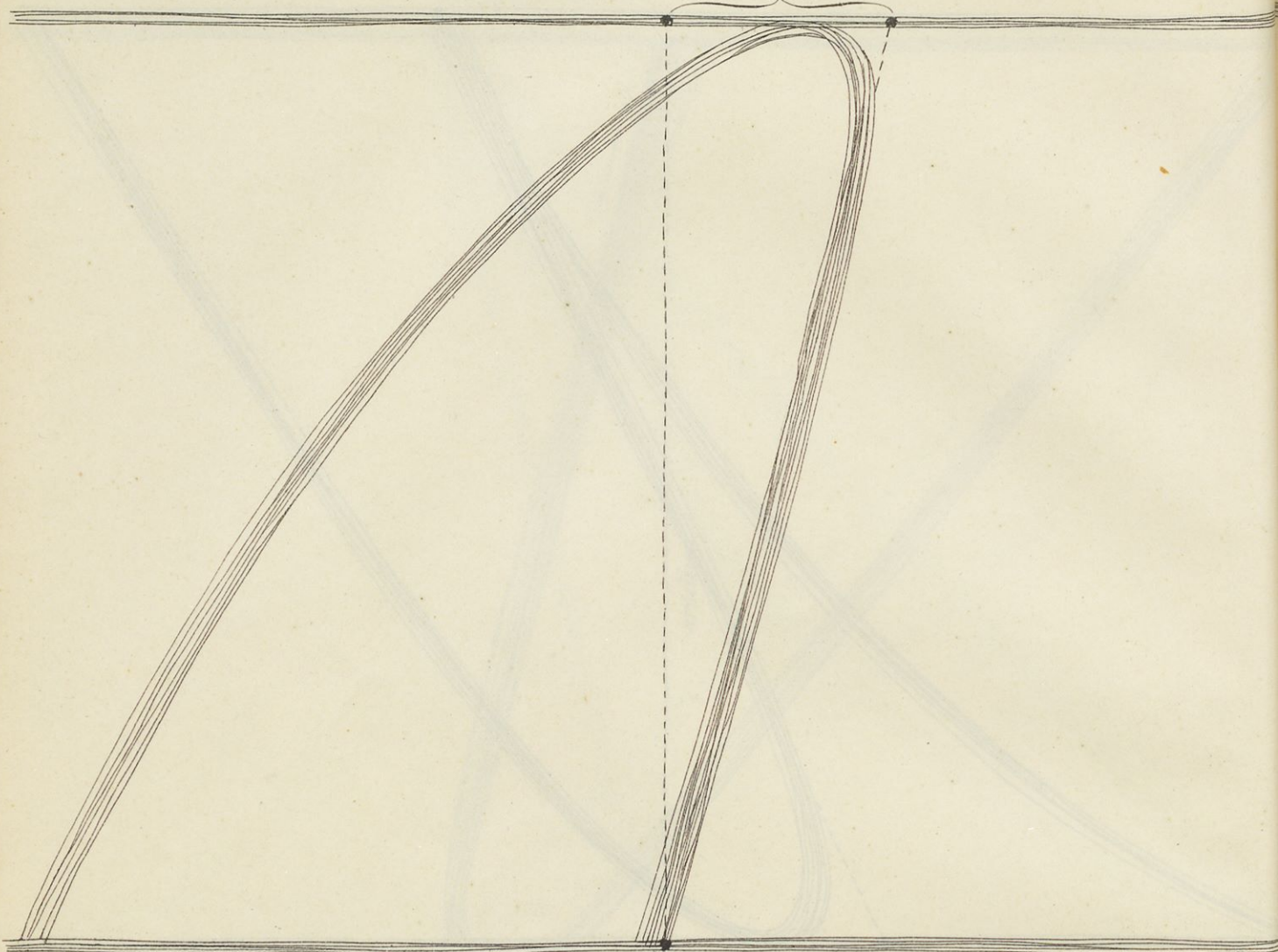
Opazke: Glej opazko spredaj!

Takt: Dol! — Gor! — I. t. d.

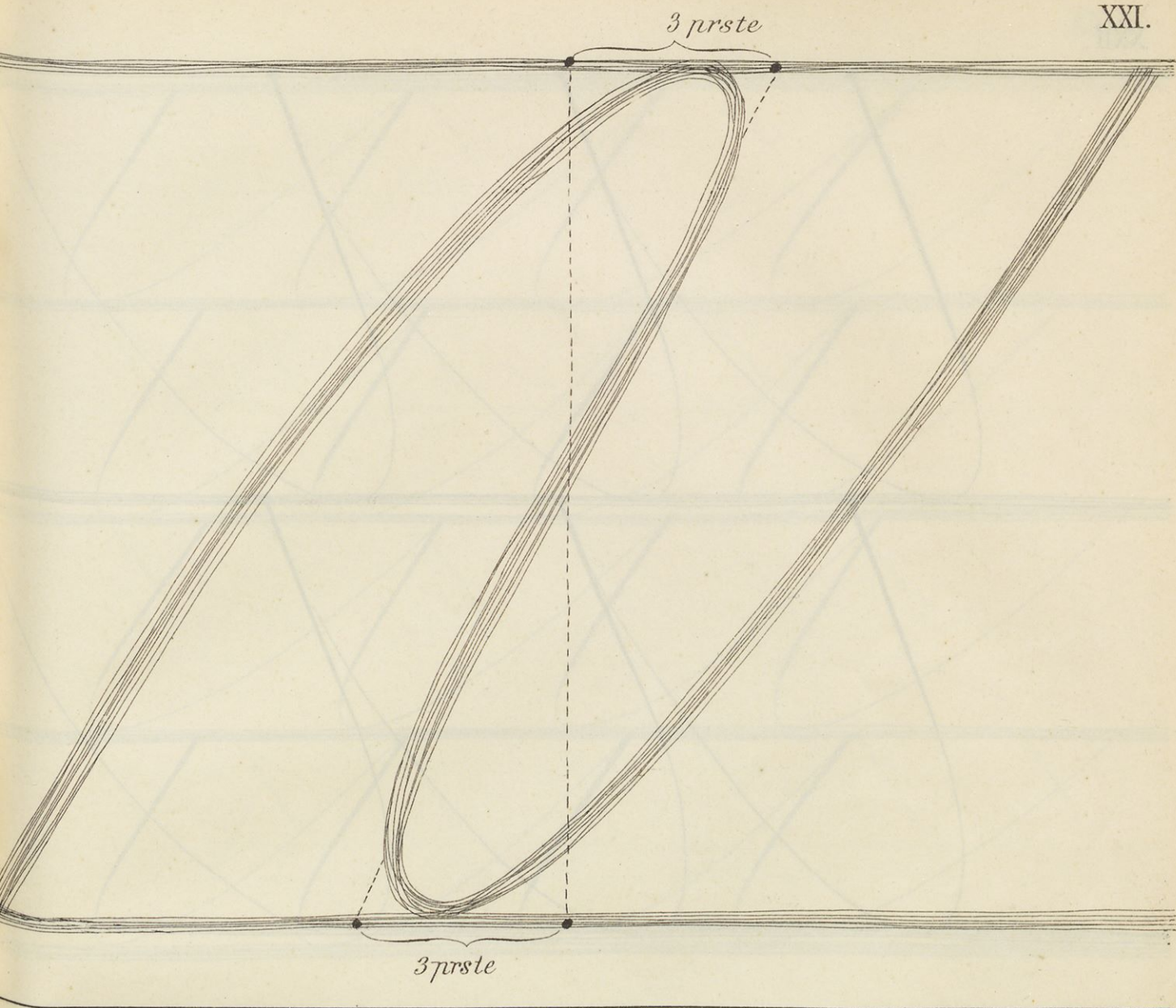
Opazke: Glej opazko spredaj!

Takt: Gor! -- Dol! — Gor!

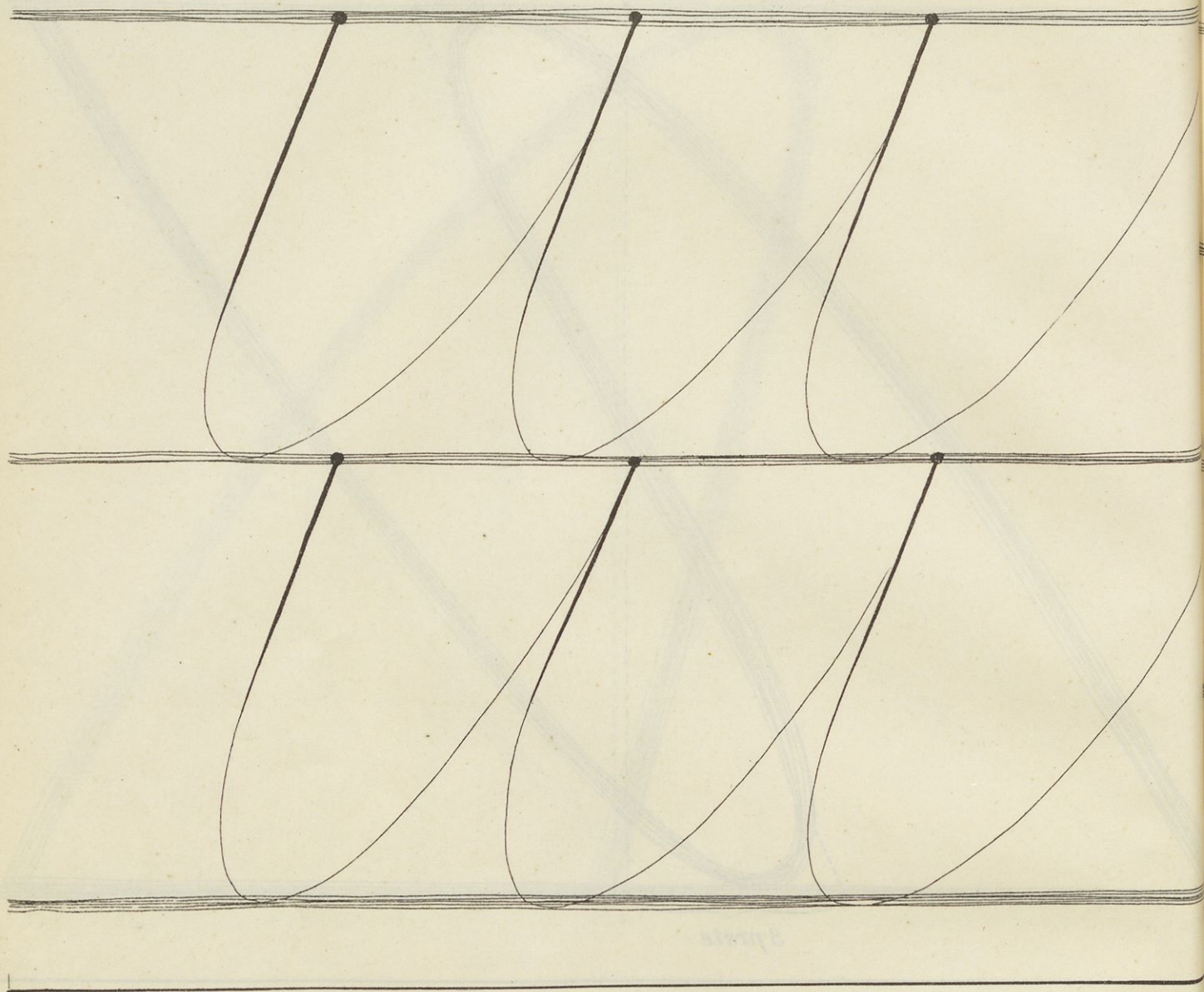
Opazke: Glej opazko spredaj!

Takt: Gor! — Dol! — I. t. d.

Opazke: Glej opazko spredaj!

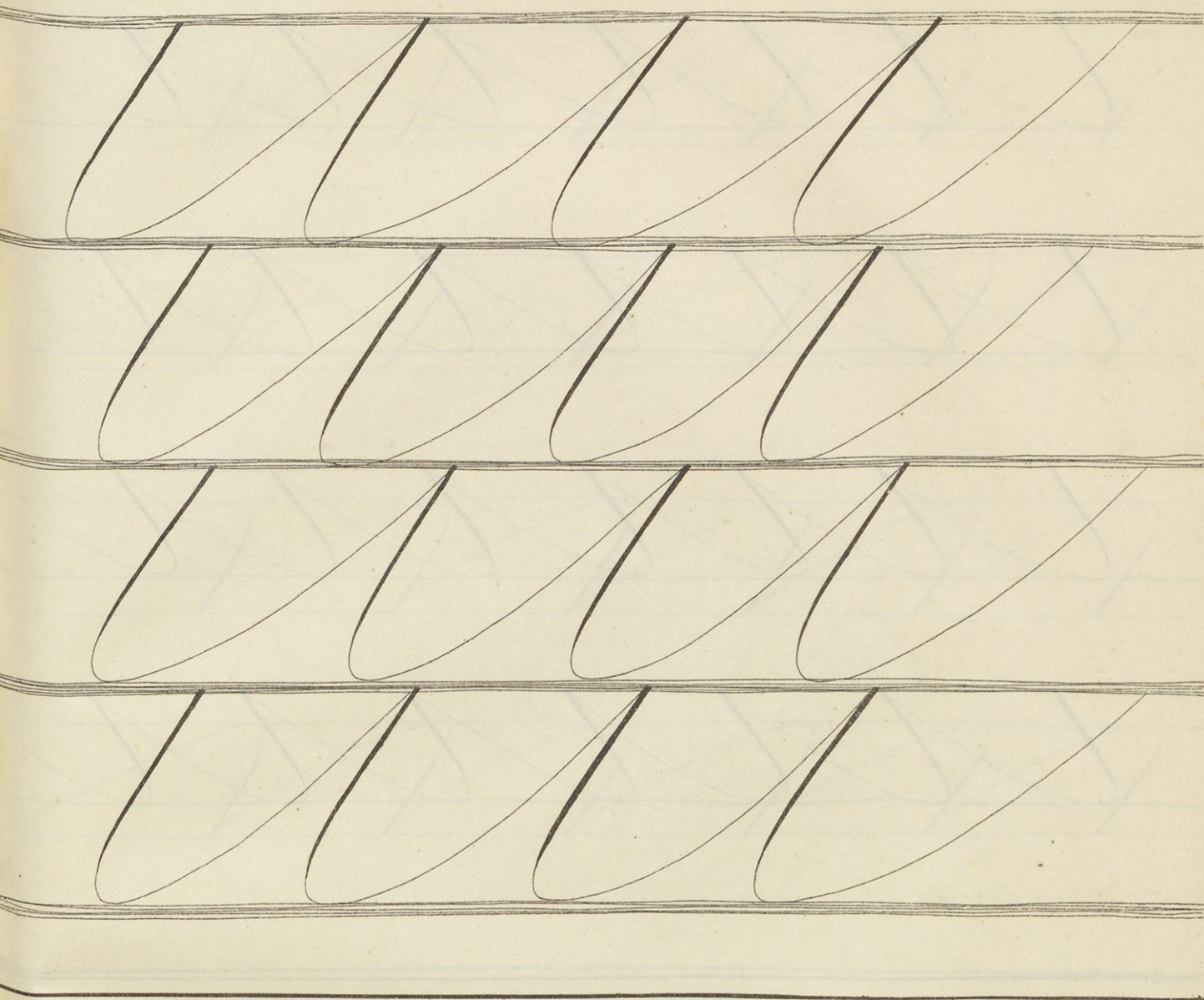
Takt: Gor! — Dol! — Gor! — l. t. d.

Opazke: Vaditi je s suhim peresom ali svinčnikom, oziroma črtalom.

Enako se vadi zgornji lok (1).

Na 3 — 4 straneh.

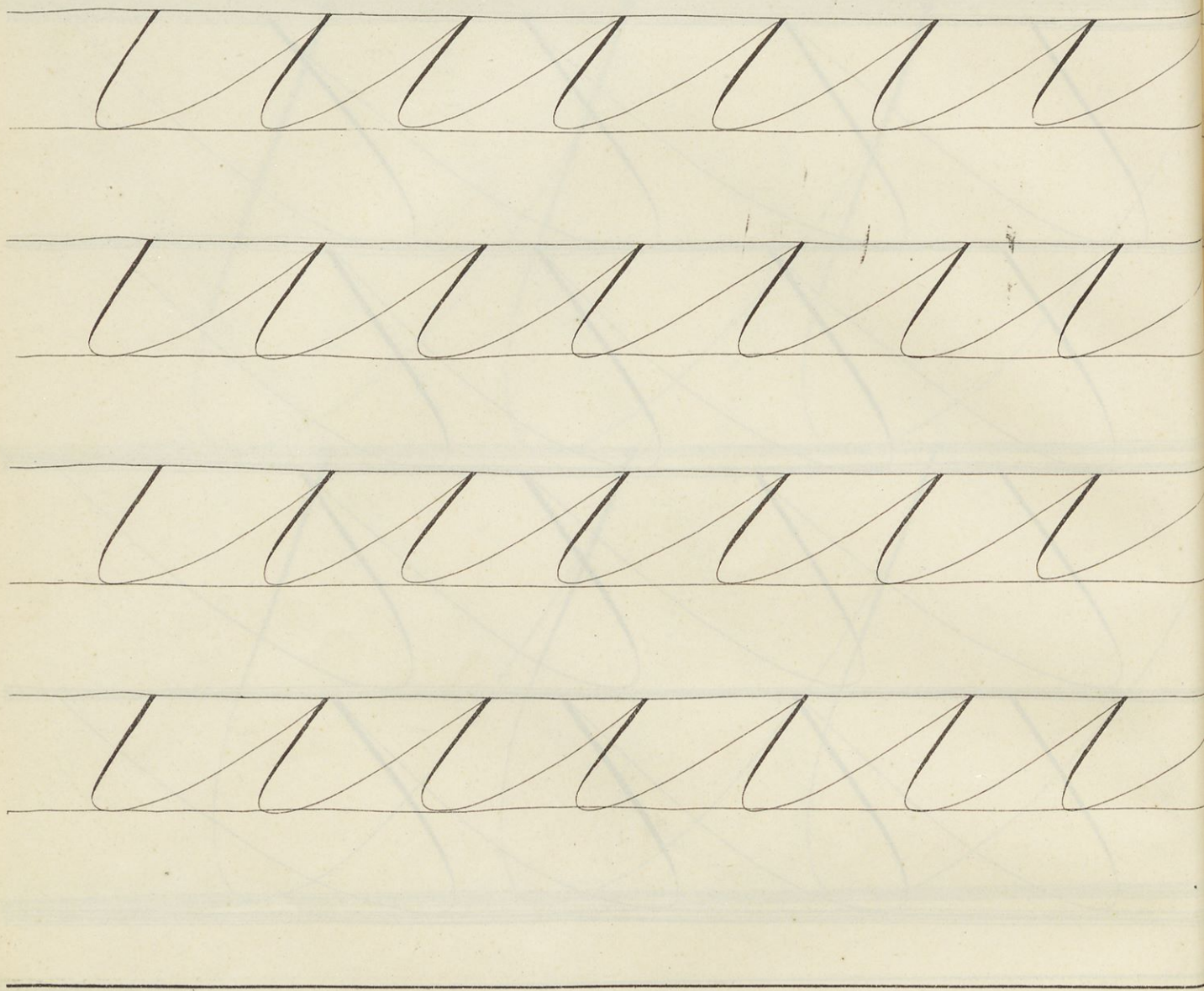
Opazke: Poskuša se toliko časa v zraku ali s suhim peresom na listu, da vsi otroci v enakomerni razdalji s štirimi loki napolnijo vrsto.

Takt: Zastavite! — Pritisnite! — Dol! — Gor! — Pritisnite! — Dol!
— Gor! — I. t. d.

Piše se s črnilom.

Na 3 — 4 straneh.

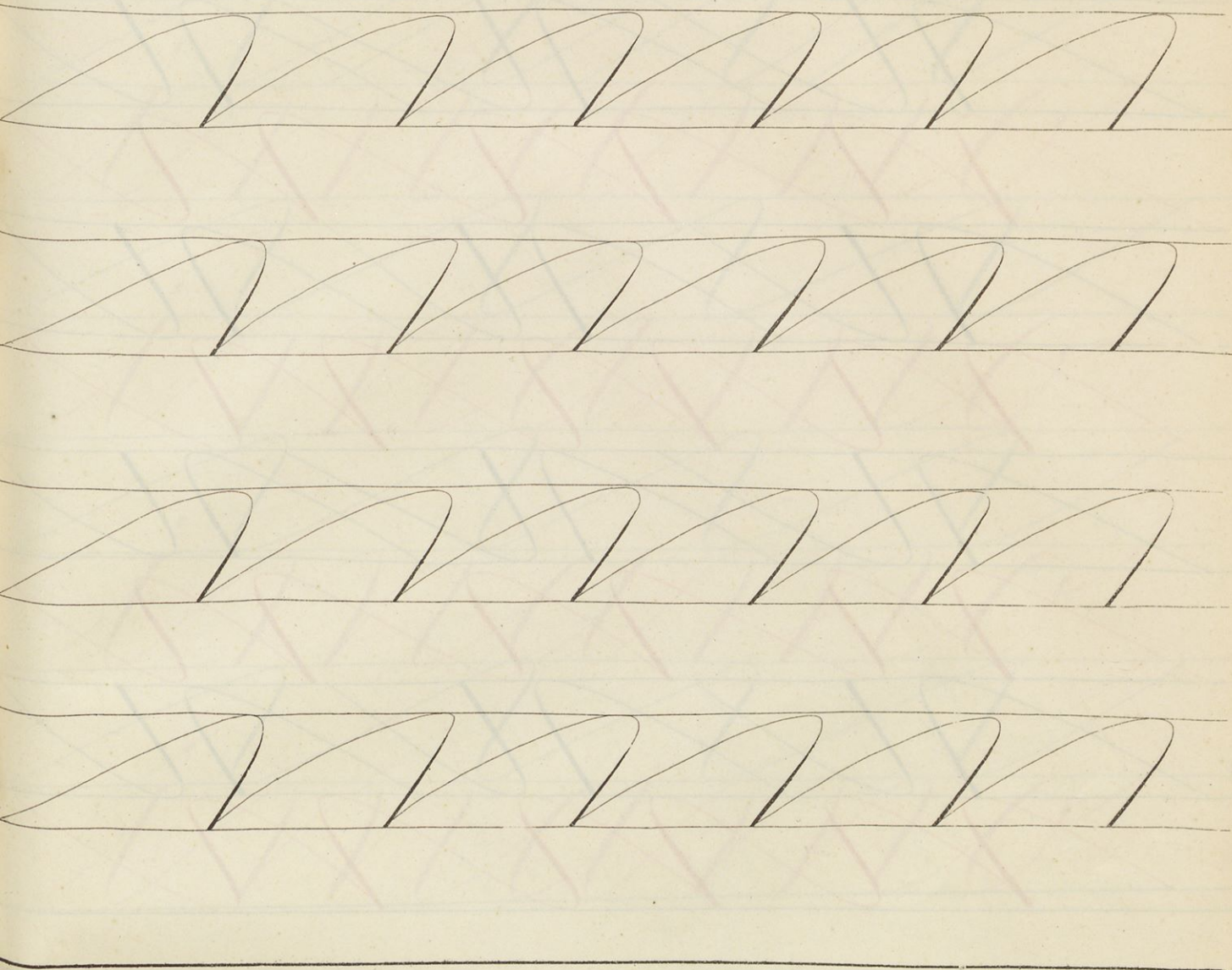
Vadi se tudi na nečrtanem papirju.

Opazke: Lineatura te strani se dobi ali tako kakor dozdej z razpolovitvijo razdalj med črtami, ali pa se vleče najprej zgornja črta, nato pa po vrsti druge črte v razdalji 2 prstov. Tudi tukaj se pred pisanjem kakor na prejšnji strani poskuša najprej nad listom v zraku, dokler vsa šola obenem ne napolni vrste.

Takt kakor na prejšnji strani.

Na 4 straneh.

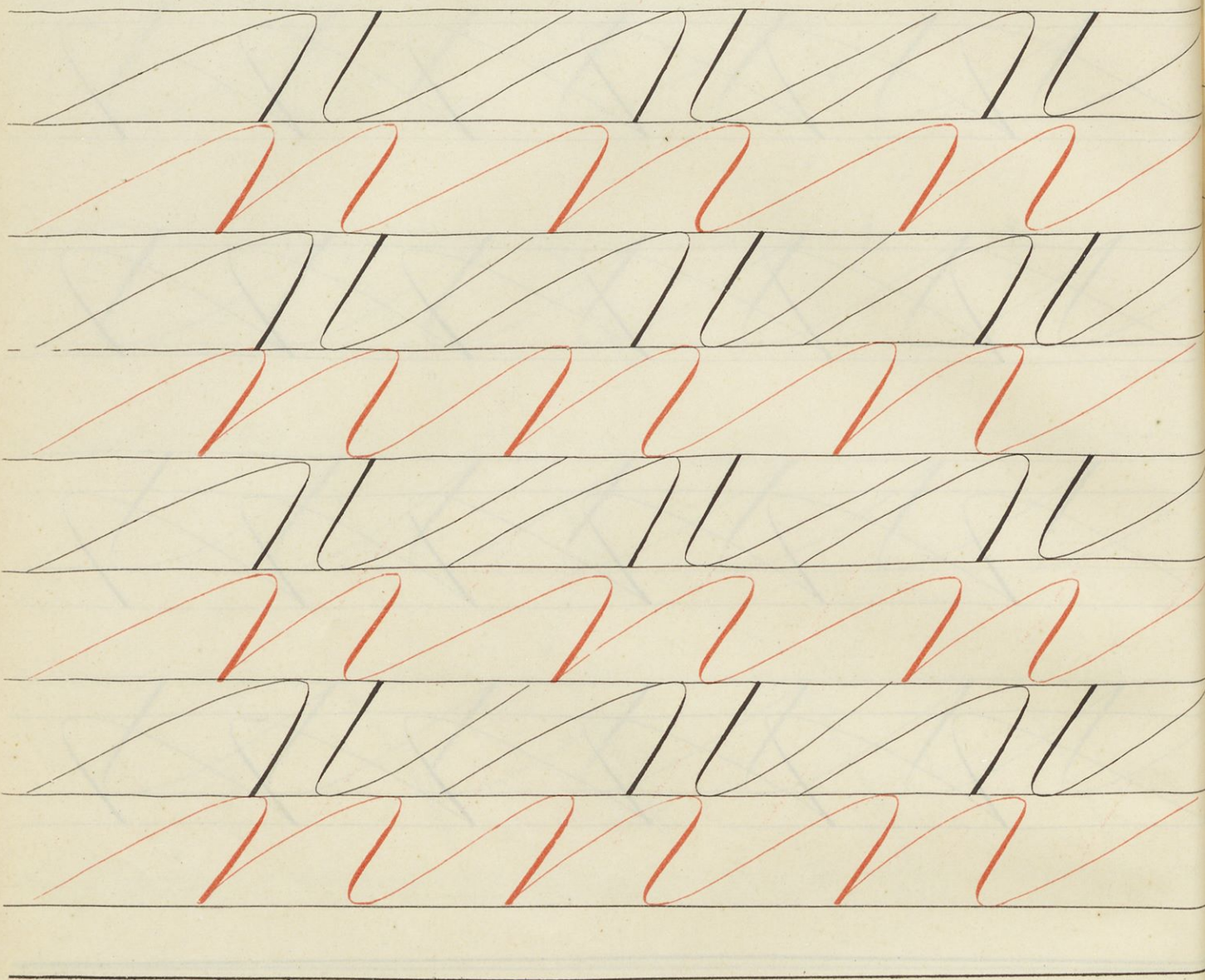

Opazke: Glej spredaj!

Takt: Gor! — Dol! — Gor! — Dol! — I. t. d.

Tudi na nečrtani papir.

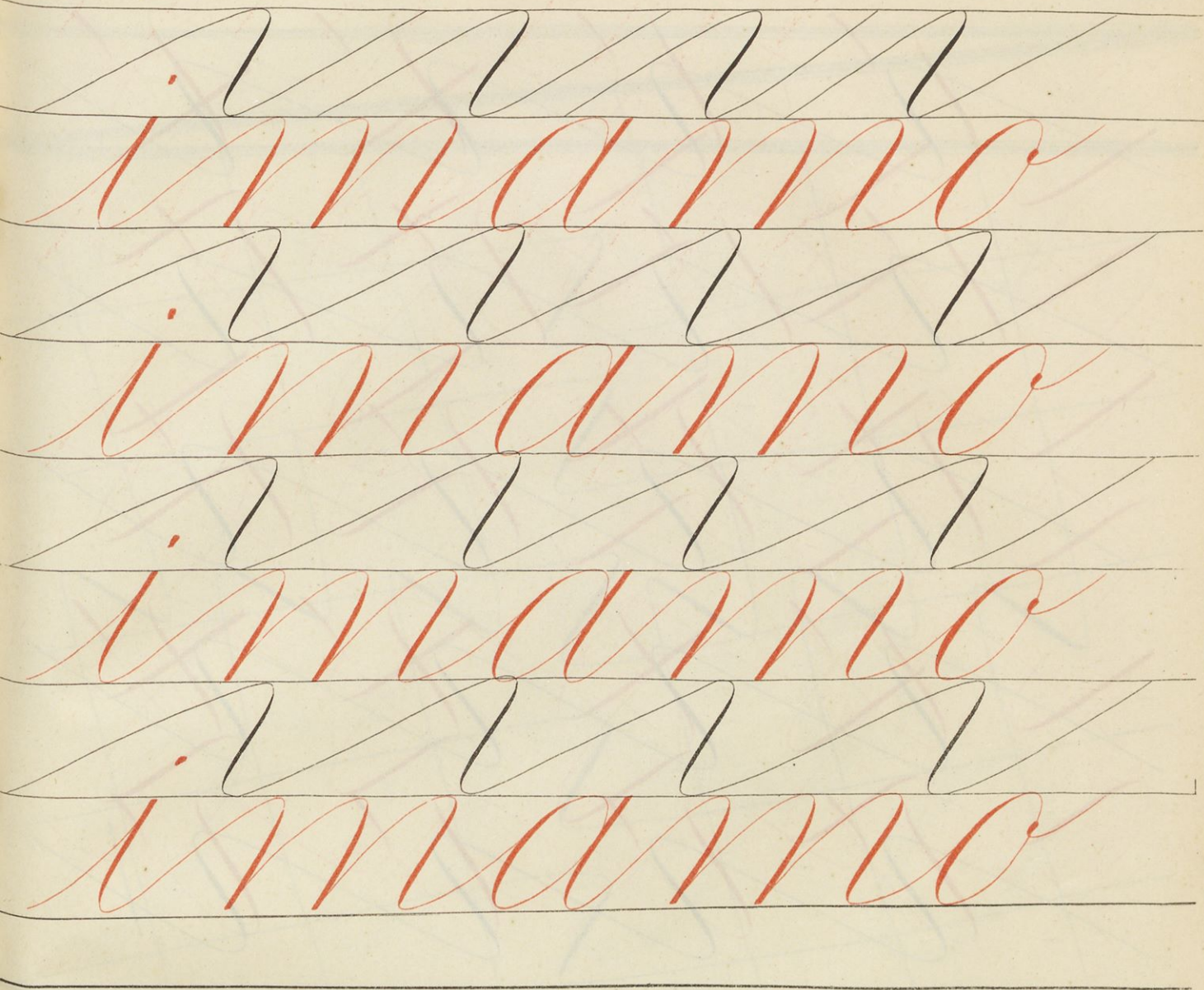
Na 3—4 straneh.

Opazke : Glej spredaj (XXIV)!

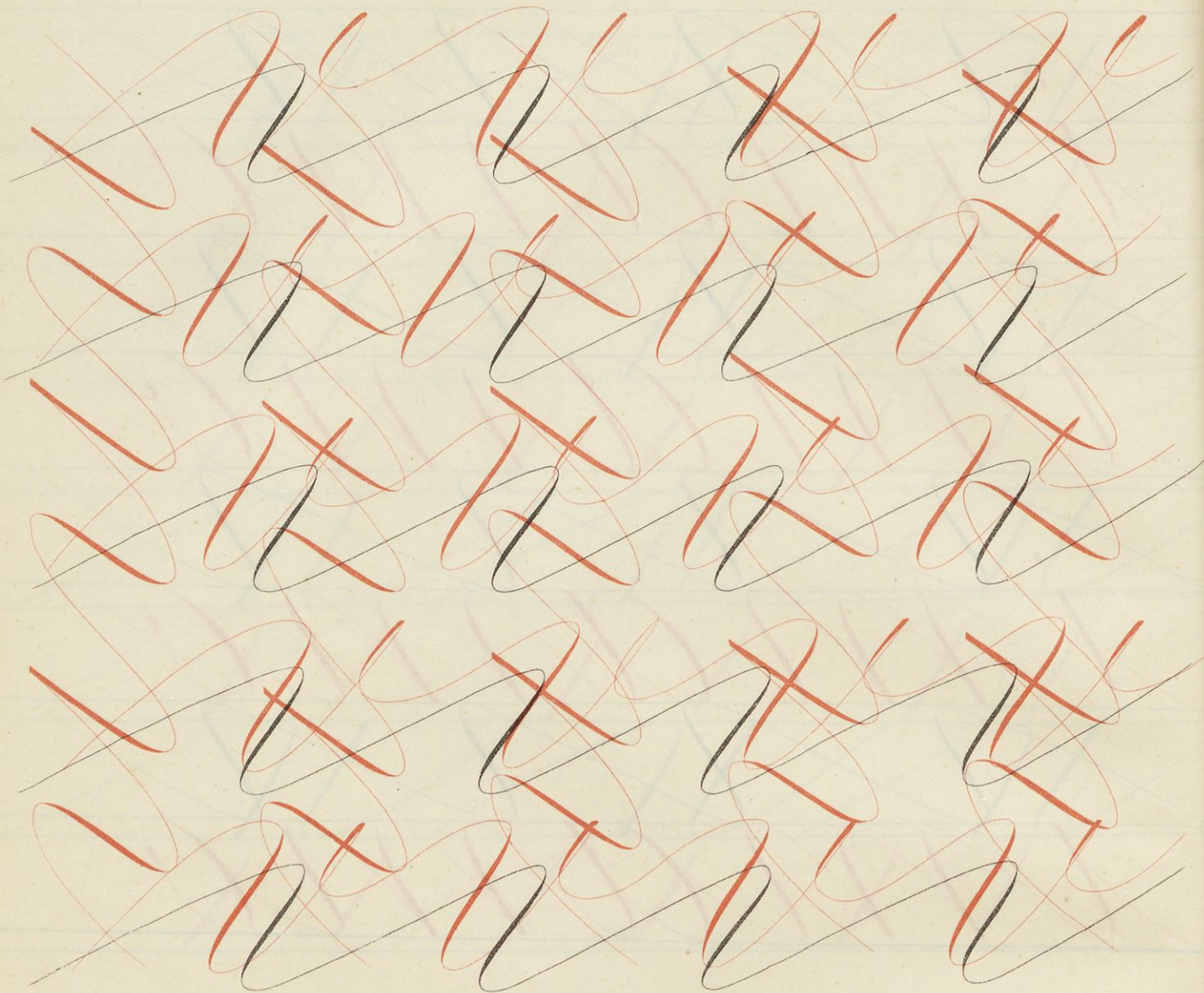
Takt: Gor! — Dol! — Pritisni! — Dol! — Gor! — I. t. d.

Rdeče pisano so poznejše vaje na tem listu.

Opazke: Glej spredaj (XXIV)! Vsaka vaja na celo stran.

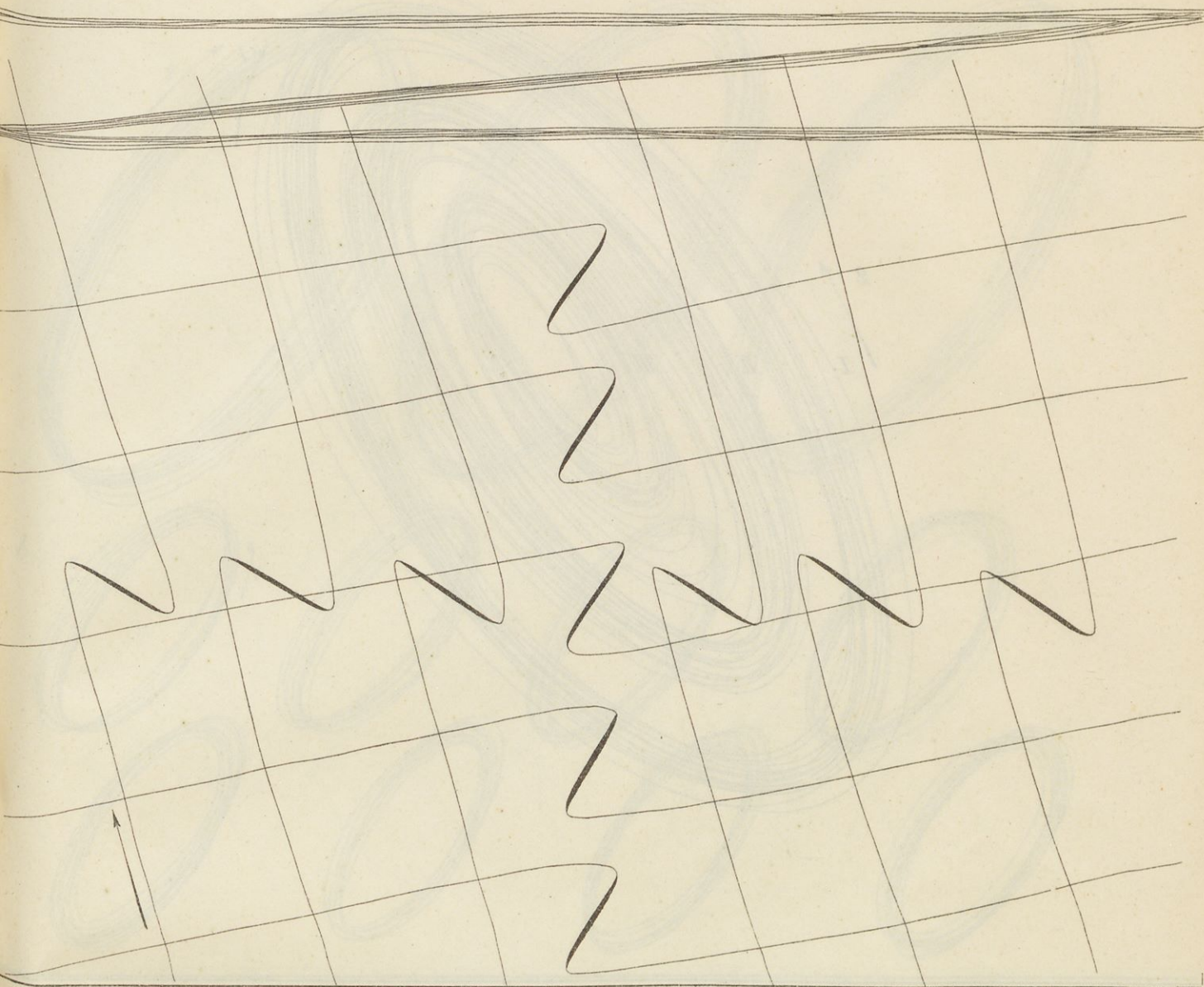
Rdeče pisano so poznejše vaje na tem listu.

Opazke: Na nečrtani papir.

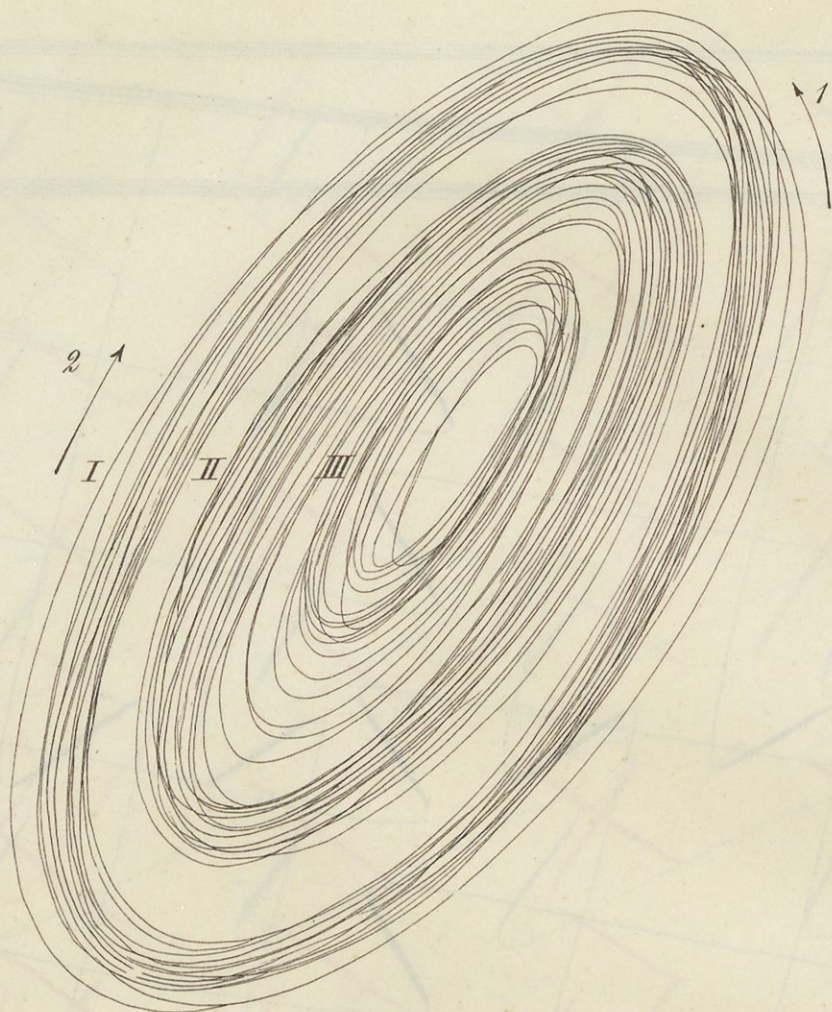
Rdeče pisano so poznejše vaje.

Na 4 straneh.

Opazke: Ko se list popiše čez širšo stran, se obrne in vadi čez ožjo stran.

Ta vaja naj se pogosto ponavlja tudi med letom, da se otroci izurijo v vodoravnih in enako oddaljenih vrstah pisati in z lehkoto premikati laketi. Pozneje naj se vadijo na ta način **i, n, m, e, a, l, j, h, k.**

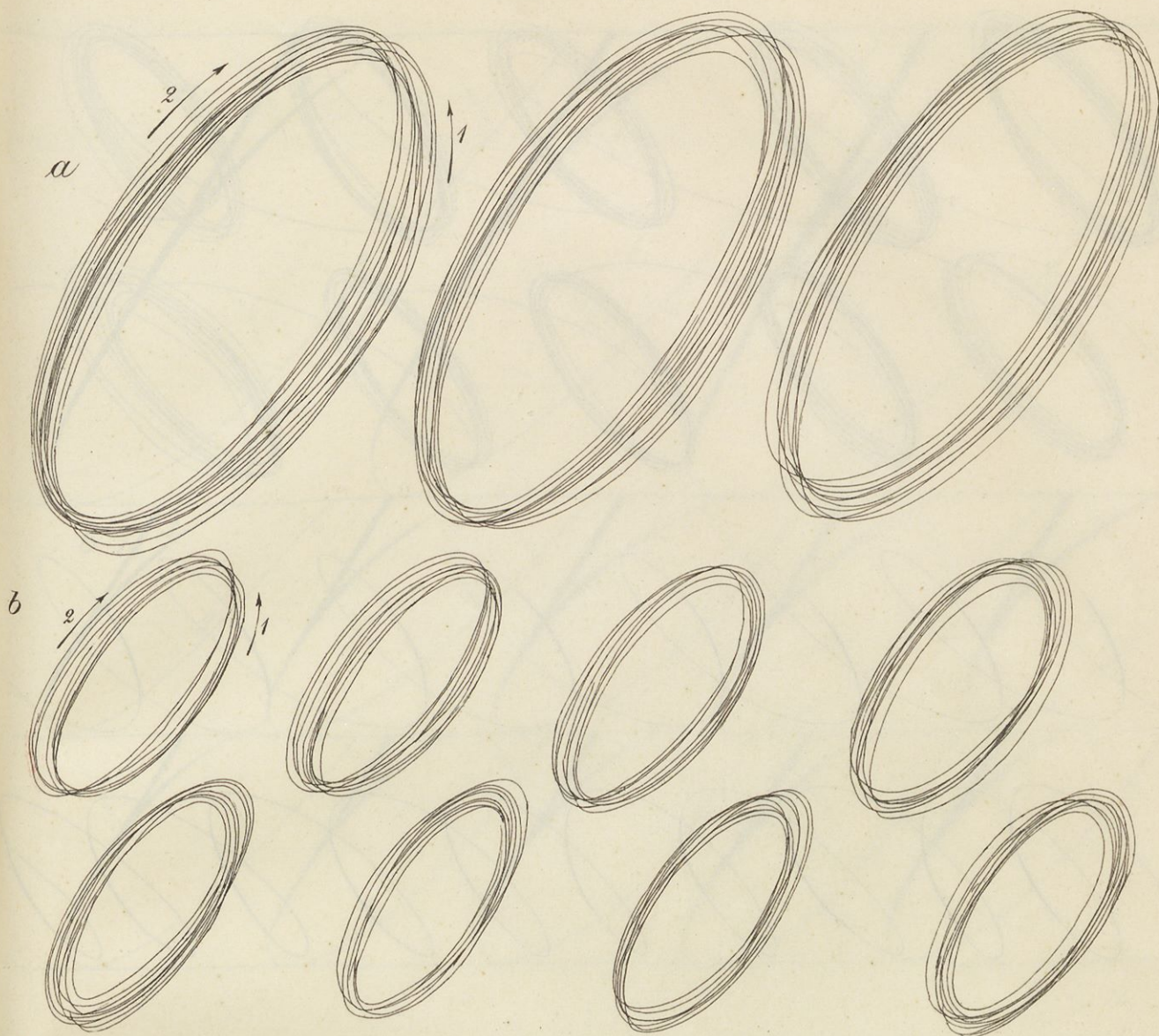
Opazke: 1. Na levo dol, na desno gor, 10—20 krat.

2. Na levo gor, na desno dol, 10—20 krat.

Najprej v zraku, potem s suhim peresom, oziroma svinčnikom ali črtalom.

Ta vaja se piše brez vsakega pritiska, zato naj otroci pero drže le s palcem in sredincem, kazalec pa naj bo privzdignjen. Pri tem se premika vsa laket, prsti in zapestje pa se zase nič ne gibljejo. Držalo se prime malo više, tako da se le konec peresa dotika papirja.

Takt hiter: Okrog, okrog i. t. d. — ali ena, ena i. t. d.

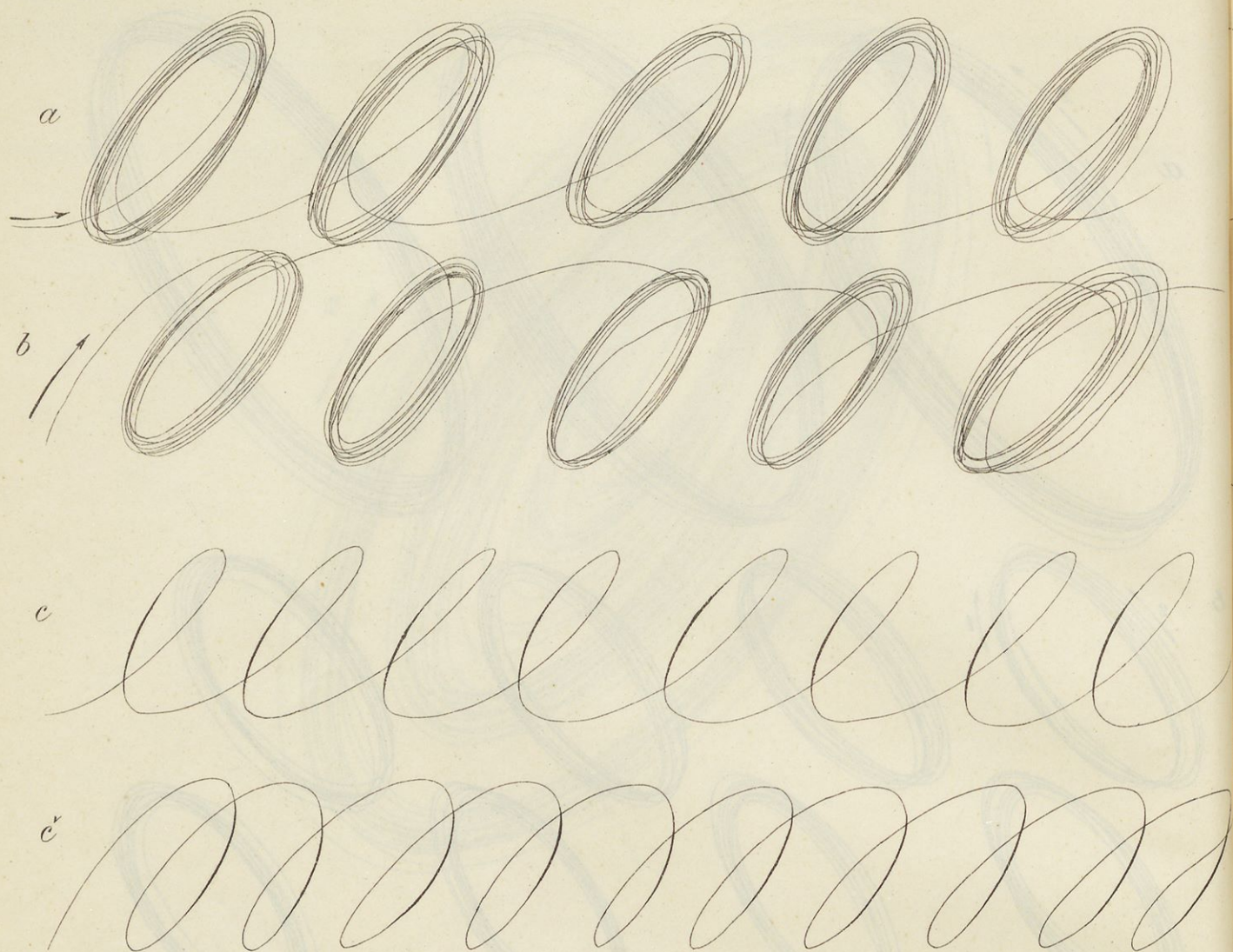

Opazke: Vsak oval najprej na levo dol, na desno gor, potem na levo gor, na desno dol, 10—20 krat. Pod *a*) do polovice strani, pod *b*) do četrte strani.

Glede držanja peresa in premikanja lakti glej spredaj!

Takt: Okrog, okrog i. t. d.

Piše se s črnilom.

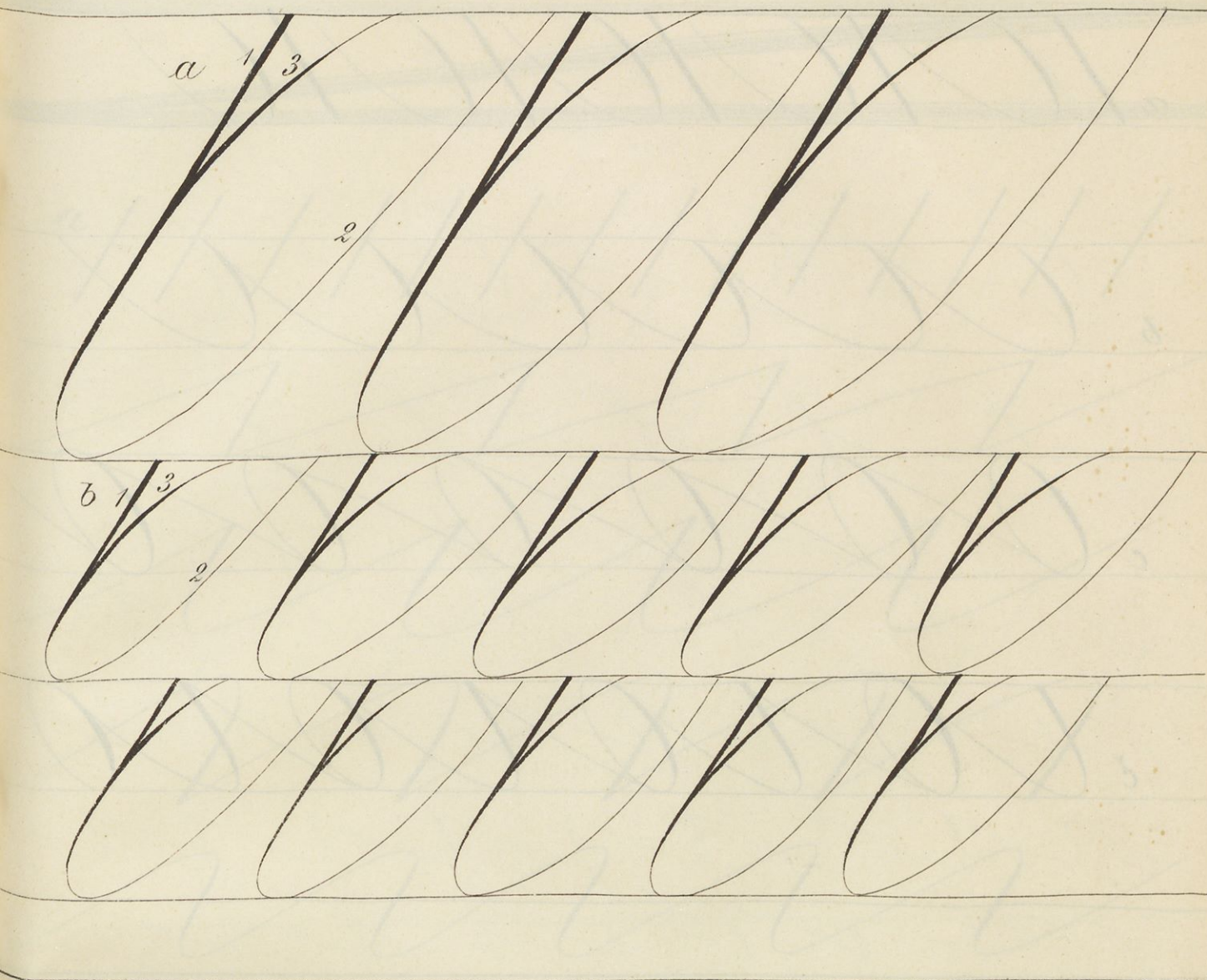

Opazke: Tudi te vaje se izvajajo zgolj z laktjo, zapestje in prsti pa se zase nič ne gibljejo. Roka se opira le na mezinec in prstanec; pero se drži le s palcem in sredincem. Najprej v zraku, potem na listu s suhim peresom, končno s črnilom.

Takt pri *a*) in *b*): Gor, ena, ena... in ena, ena... (pri in se prične nastopni oval); pri *c*) in *č*): Ena, ena...

Tempo hiter.

c) in *č*) na 2—4 straneh.

Opazke: List se razdeli z vodoravnimi črtami najprej v polovici in potem v četrtini.

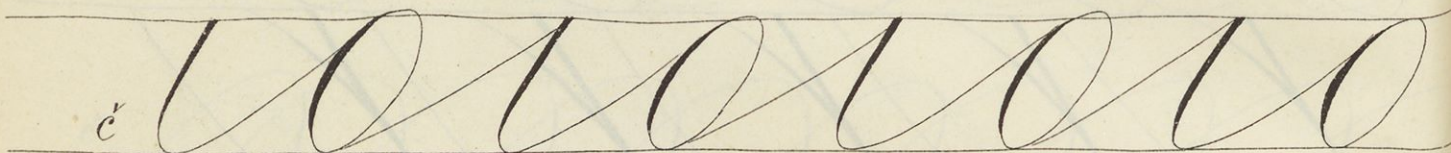
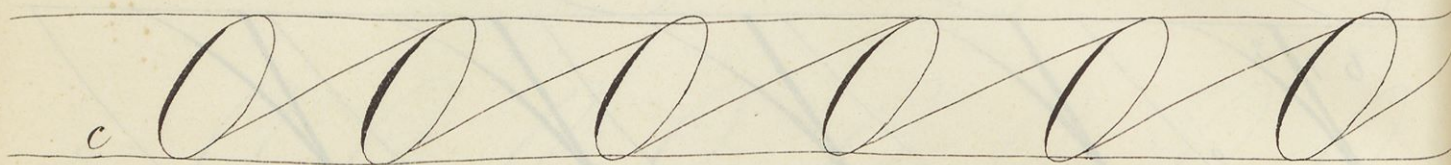
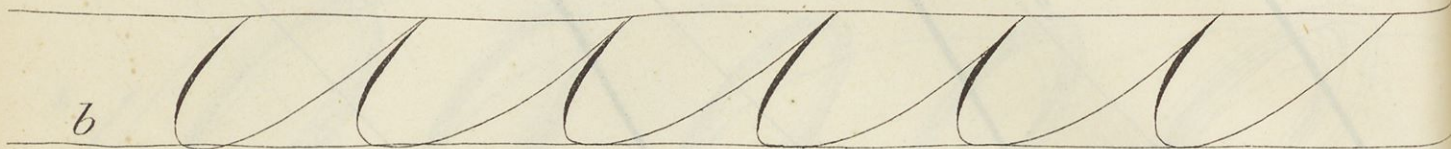
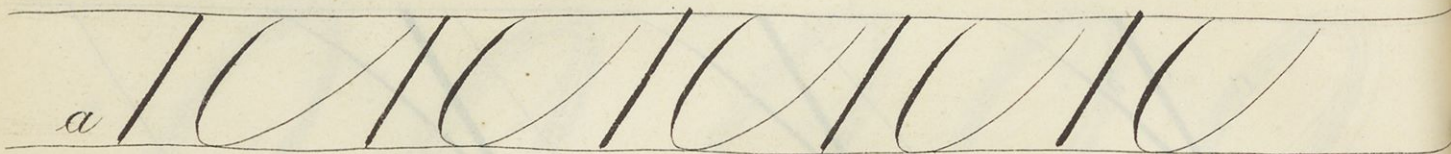
Vaja a) s suhim peresom, oziroma svinčnikom ali črtalom;

b) s črnilom.

Takt: Črta 1. in 2. = dol, gor! Črta 3. = dol!

Vaja b) naj se vadi vsaj na 2 straneh, ker je važna za razumevanje levega loka.

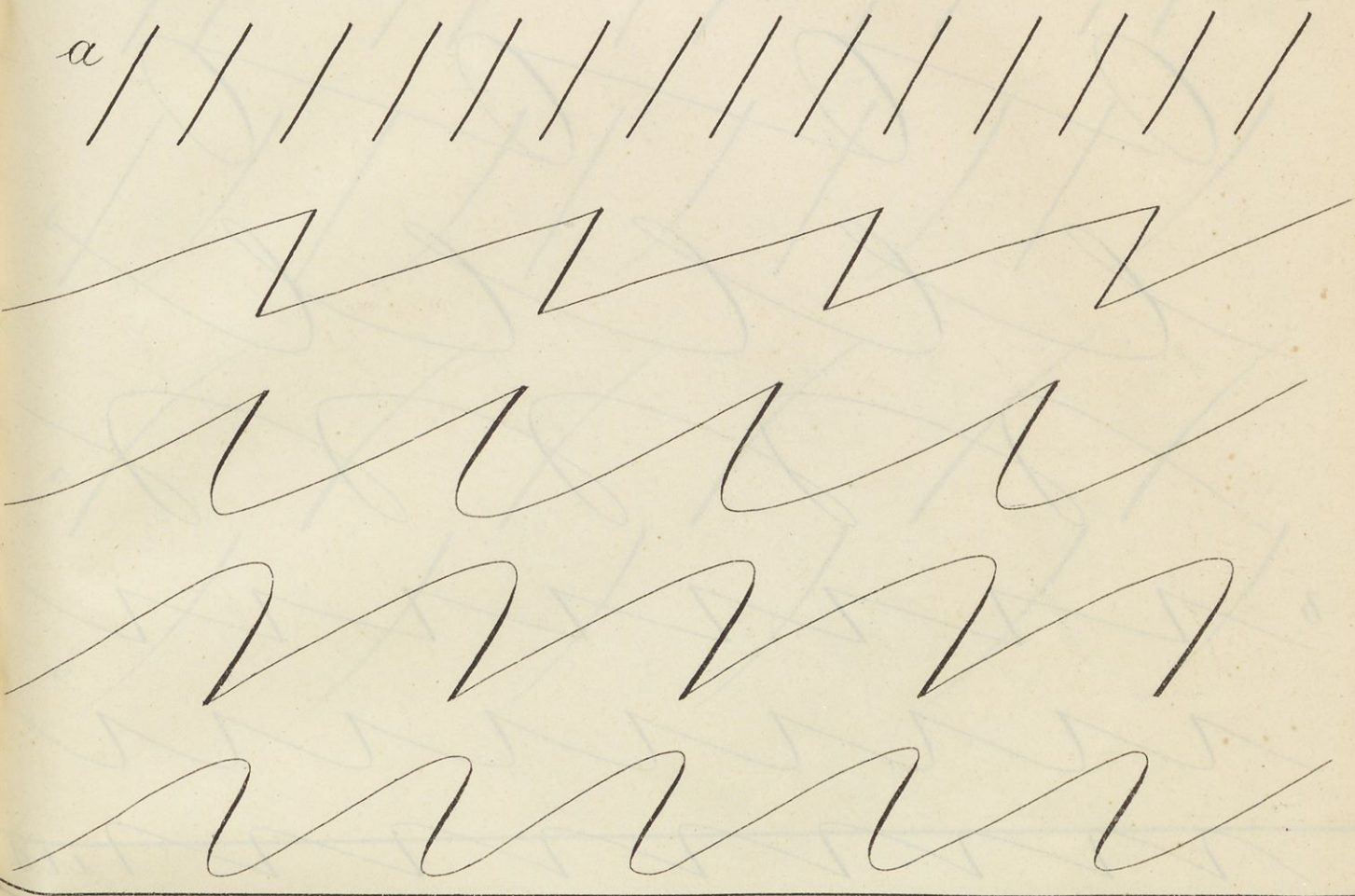
Pri debelih potezih se vsa laketa pomika dol; prsti in zapestje se ne gibljejo.

Opazke: List se razdeli tako, da se vleče najprej zgornja črta, ostale črte pa v razdalji dveh do treh prstov. Vsaka vrsta (vaja) se vadi s črnilom na celo stran.

Debele črte se izvrše le z gibanjem zapestja; prsti se pri tem ne smejo krčiti, ampak se premikajo z vso roko vred.

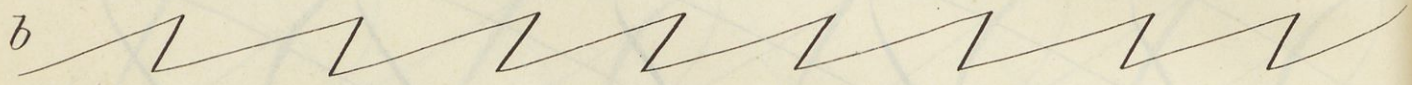
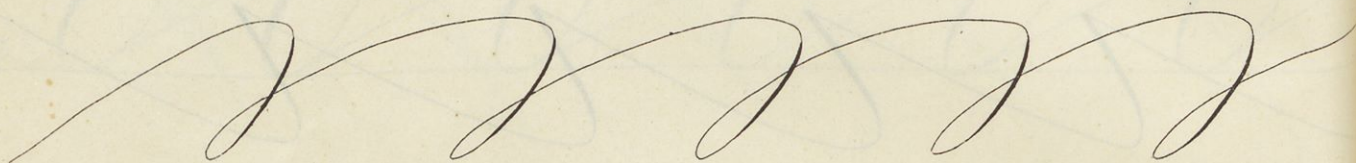
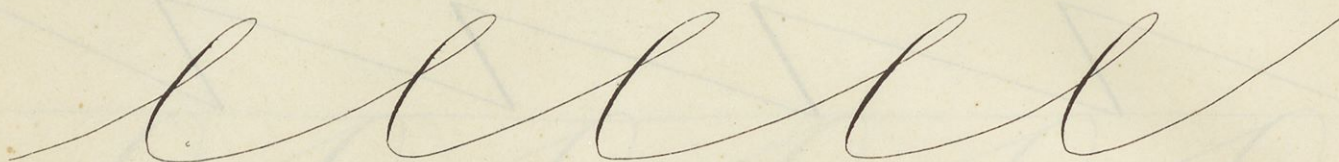
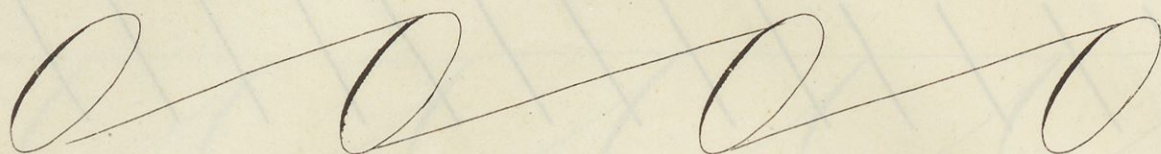
.Vse dozdanje vaje se vzamejo v I. razredu v 4 ali 5 tednih; v II. razredu se bolj na kratko ponove v prvih urah, goje naj se tudi med letom.

Opazke: Te vaje se pišejo s polnim ročnim vzletom ali zamahom. Pri tankih potezih se premikata laketi in roka s prsti vred; roka se v zapestju ne sme gibati. Pri debelih potezih pod *a*) se giblje roka le v zapestju, pod *b*) pa pritiskajo samo prvi trije prsti, ostala roka miruje. (Urjenje lakti, roke in prstov).

Vsaka izmed teh vaj, ki se ponavljajo vse leto, ako ne vsako uro, pa vsaj vsak teden; se piše na nečrtane liste vsakikrat v obojem merilu, v večjem (*a*) in manjšem (*b*).

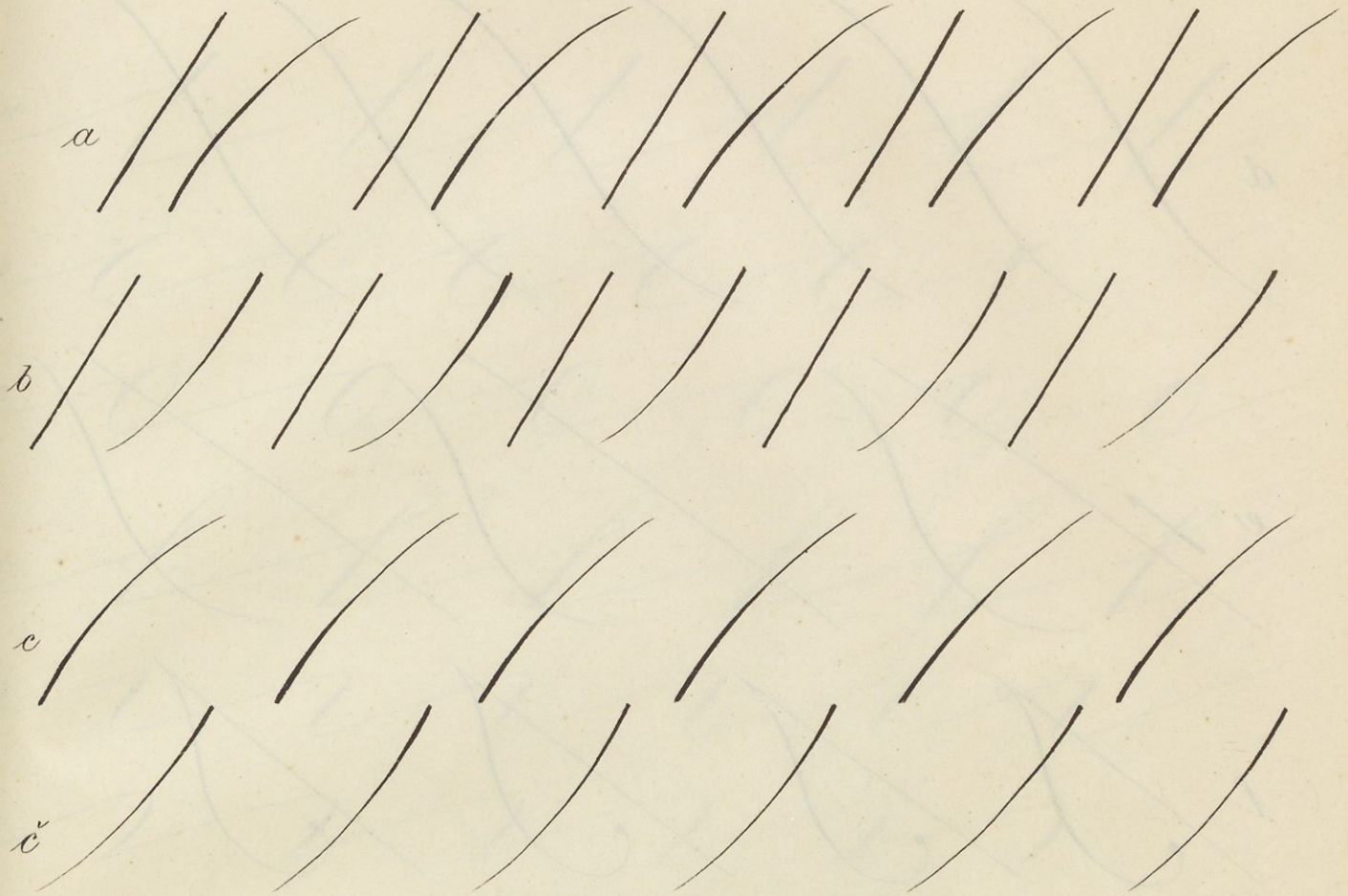
Taktira naj se od časa do časa hitreje.

Opazke: Otrokom se napove pred vajo (*a* in *b*), v kolikih potezah naj napolnijo vrsto.

V ta namen naj se 2—3krat taktira v zraku nad listom ali s suhim peresom na listu, in šele ko vsi otroci izjavijo, da so z zadnjim taktom izpolnili vrsto, se prične pisati s črnilom. Po takih doslednih vajah dobi vsa šola enako potezo, kar je znak discipline.

Po teh vajah se prično priobčevati črke. Poleg nečrtanih listov dobé otroci početne zvezke z lineaturo 1 cm.

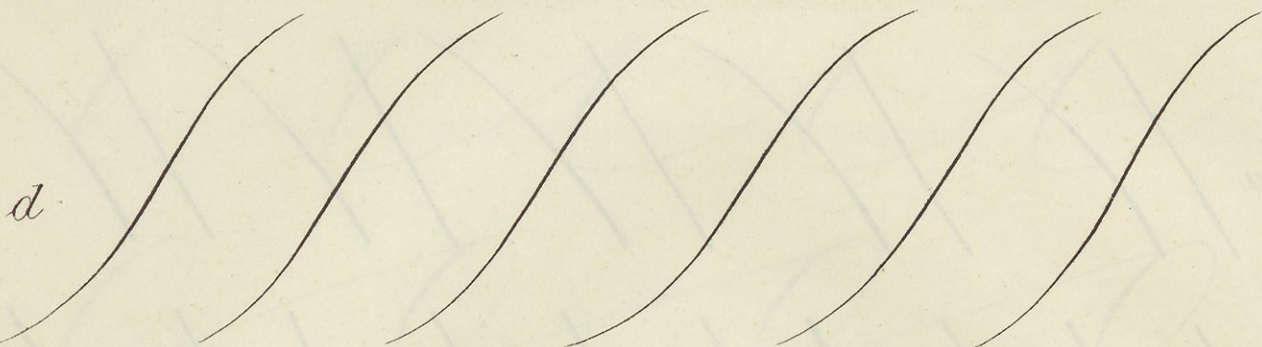

Opazke k str. XXXVII. in XXXVIII.

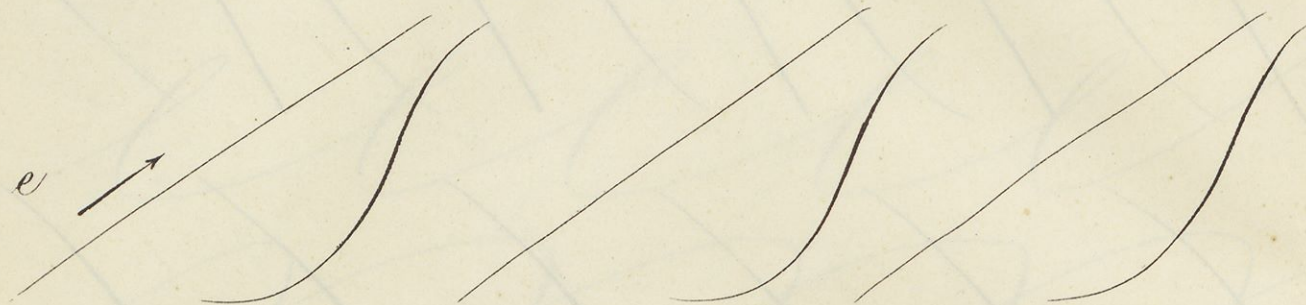
Ta vaja naj se toliko časa ponavlja tudi med letom, dokler splošno ne pogodi vsa šola plamenaste črte, oziroma dotične črke. Črka s se tukaj še ne imenuje, to se zgodi ob uri, ko se ima priobčiti in se začne pisati v početne zvezke.

Takt za s: Gor! — Dol! — In dol! — Pri **in** se plamenasta črta zaokroži, pri dol pa napravi pika.

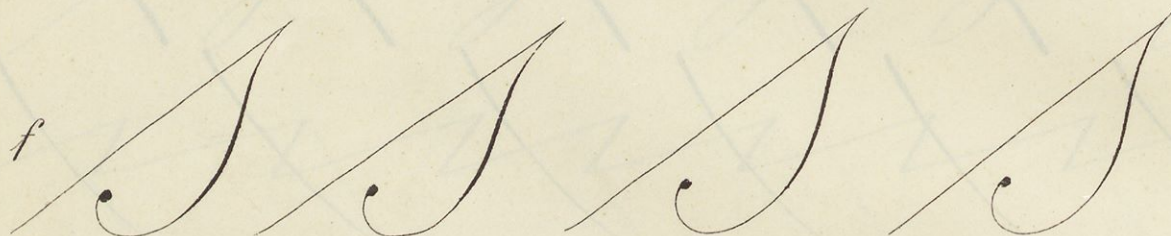
d

e

f

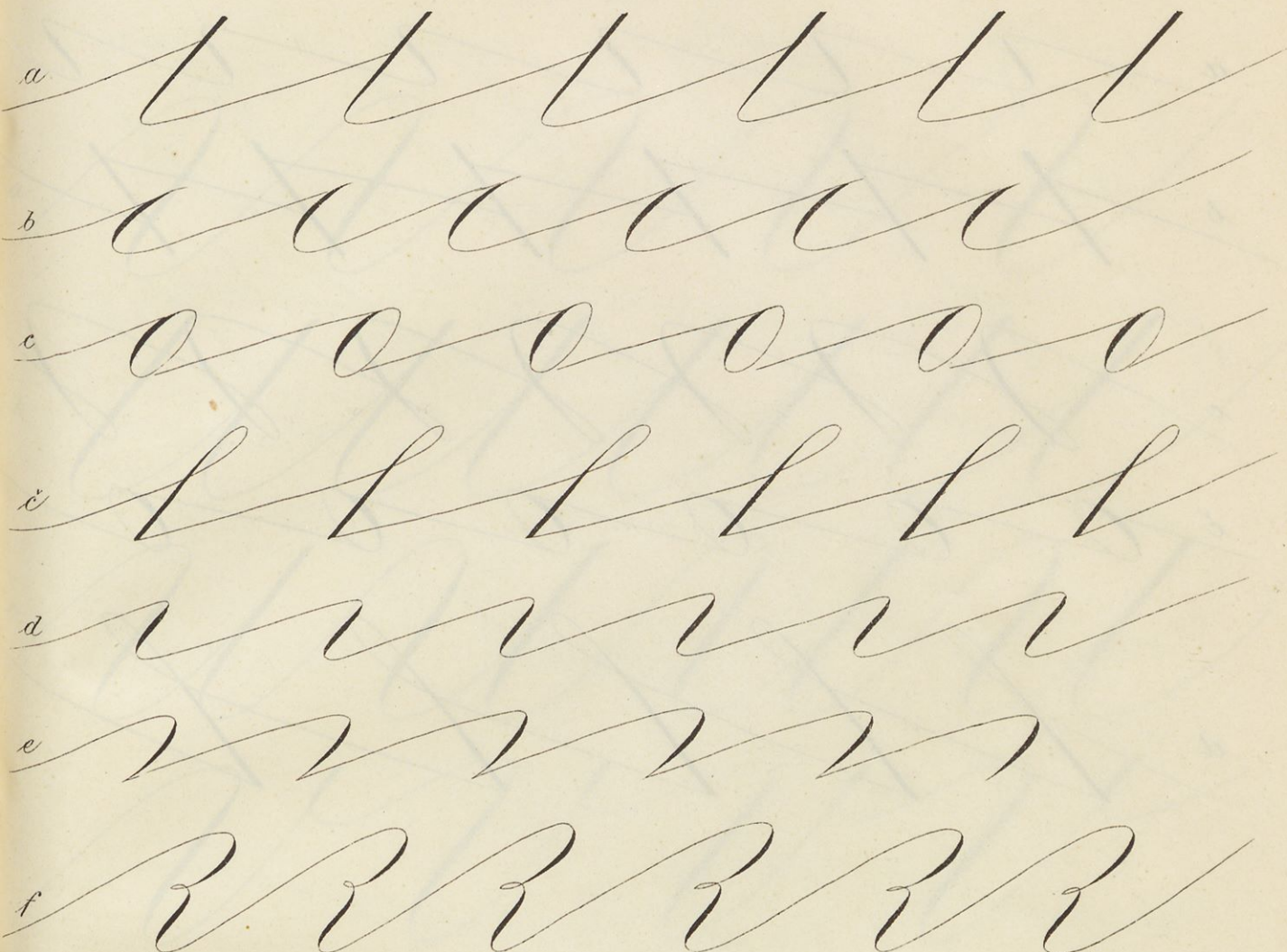

g

Opazke: Glej spredaj!

Predvaje za črke zgornje dolgosti.

Opazke: Vaja *a* za črko *t*.

Vaje *a, b* in *c* „ „ *d*.

Vaja *č* „ črki *l* in *b*.

Vaji *č* in *d* „ črko *h*.

Vaje *č, e* in *f* „ „ *k*.

Te in nastopne vaje se ne pišejo vse obenem, ampak vsegdar le tiste, ki imajo namen, da pripravljajo na dotično črko. Vadi se na eni ali več straneh.

(V II. razredu pa bolje kaže, da se vadi več sorodnih črk obenem.)

Učenci dobe štiričrtne zvezke z lineaturo 6:9. V te pišejo črke, zloge in besede celo vrsto v zvezi. Iste ali podobne vaje ponavljajo v nečrtanih lepopisnicah. Genetiški red črk se ravna v I. razredu po Abecedniku, v ostalih razredih pa se črke razvrste po elementih kakor tukaj. Primeri: „Učni poizkusi“ in stran 58 in 59.

Takt za vajo *f*: Gor! — Dol! — In dol! — Gor!; pri *in* se napravi zanka.

Opazke: Vaji *a* in *b* za črko *p*.

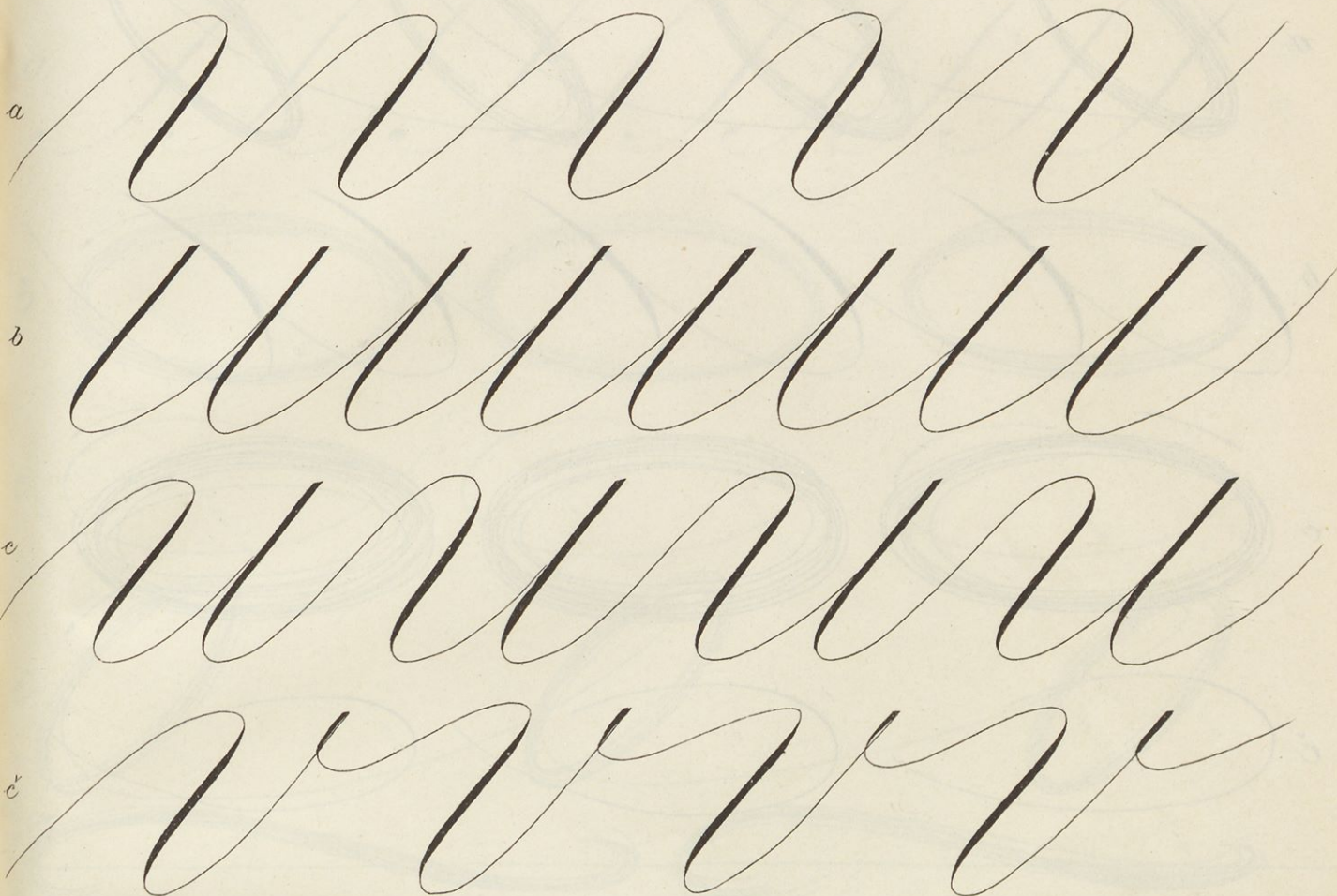
Vaja *c* „ „ *j*.

Vaji *c* in *č* „ „ *g*.

Vaja *d* „ „ *f*.

Sicer primerjaj opazke spredaj!

C.

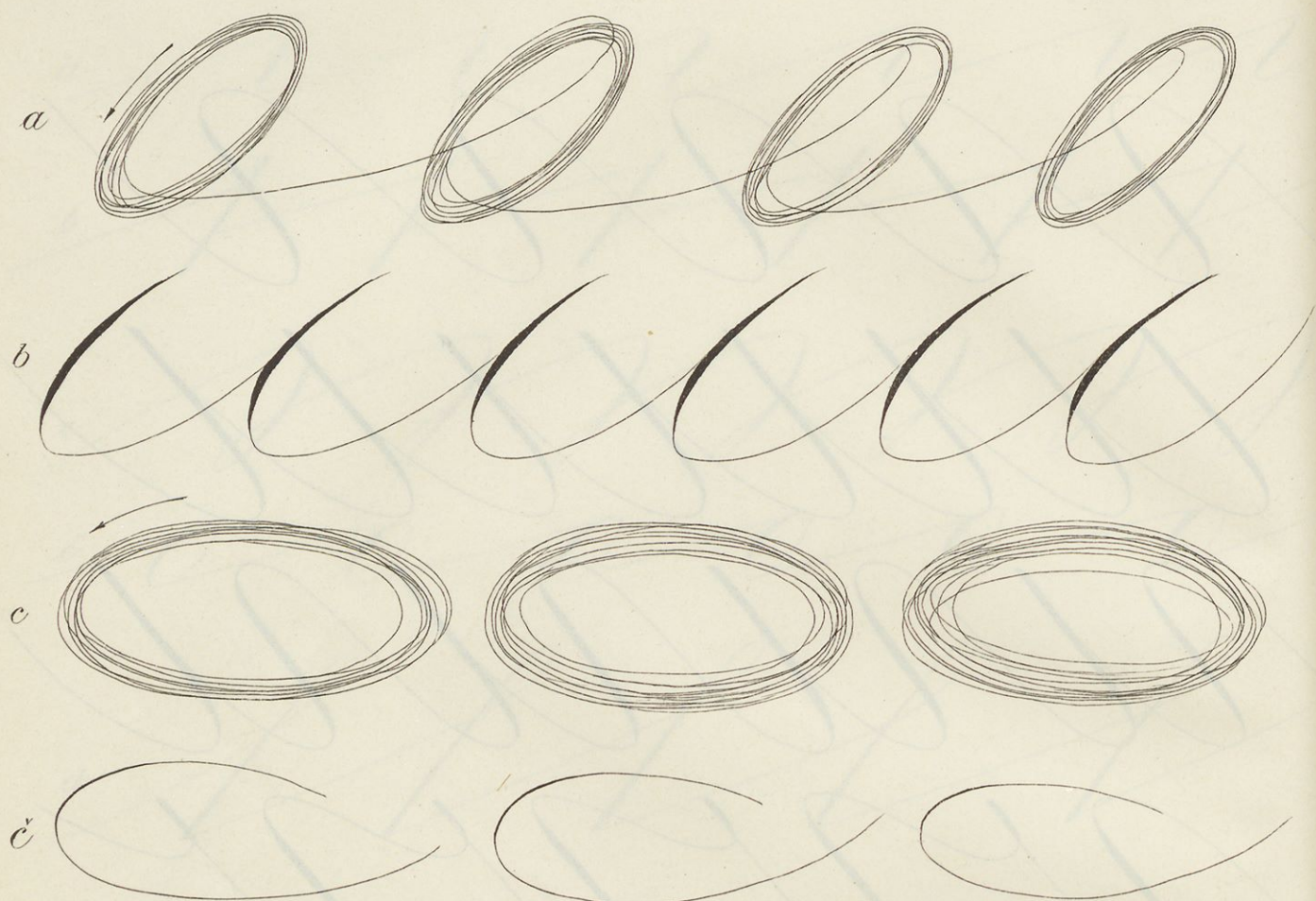
*Predvaje za velike črke.**Skupina vijugaste (zavite) črte.*

Opazke: Vaji *a* in *b* za črke U (Z in Ž).

Vaja *a* „ črko V.

Glede na nadaljnje vaje primerjaj učni poizkus za črko D. Ta opomba veljaj tudi za ostale velike črke.

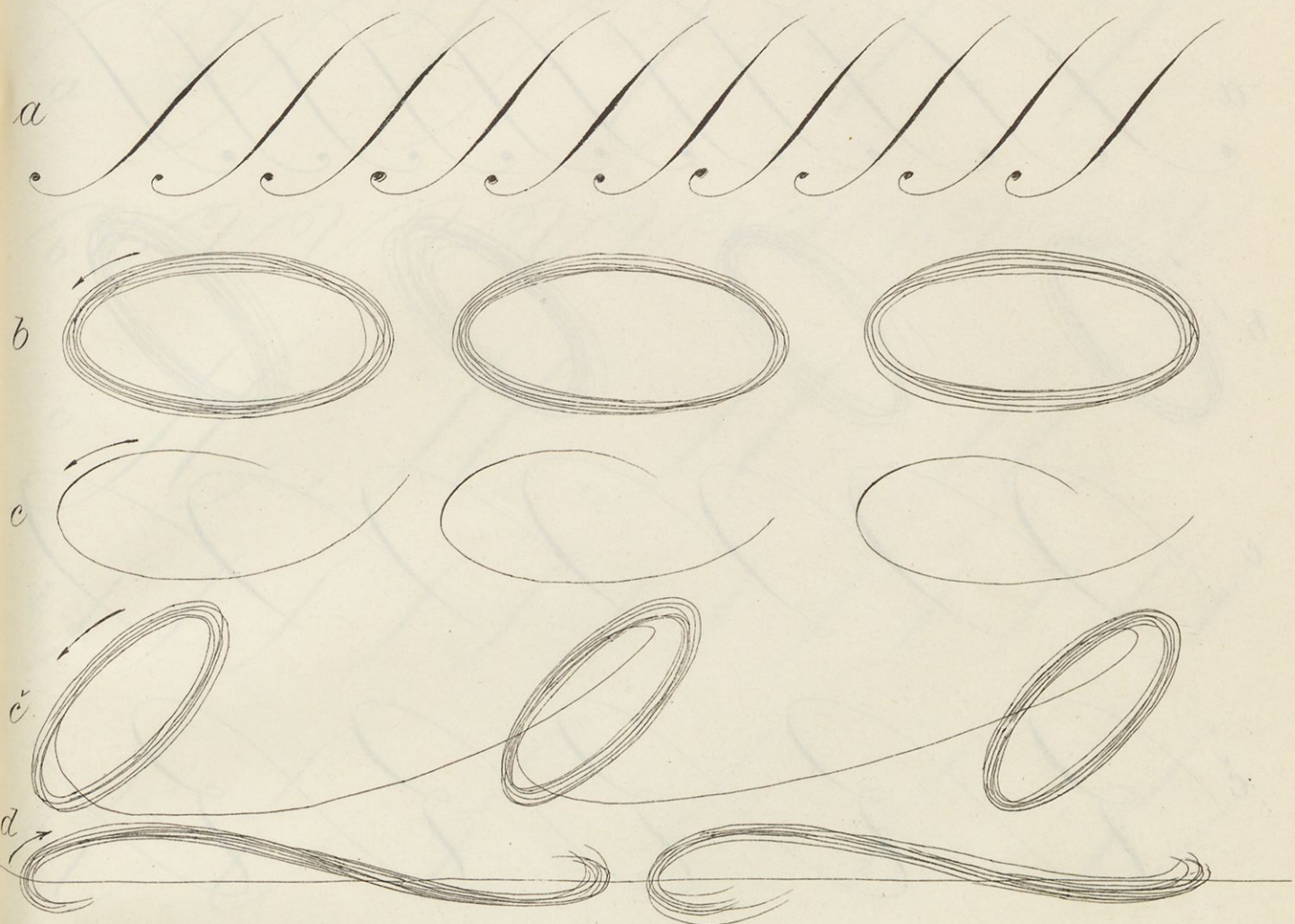
Skupina levega loka.

Opazke: Vaje a, b, c in č za črke C, Č, O, E in G.

Prva skupina plamenaste črte.

Pred temi vajami predvaje za plamenasto črto; glej črko s!

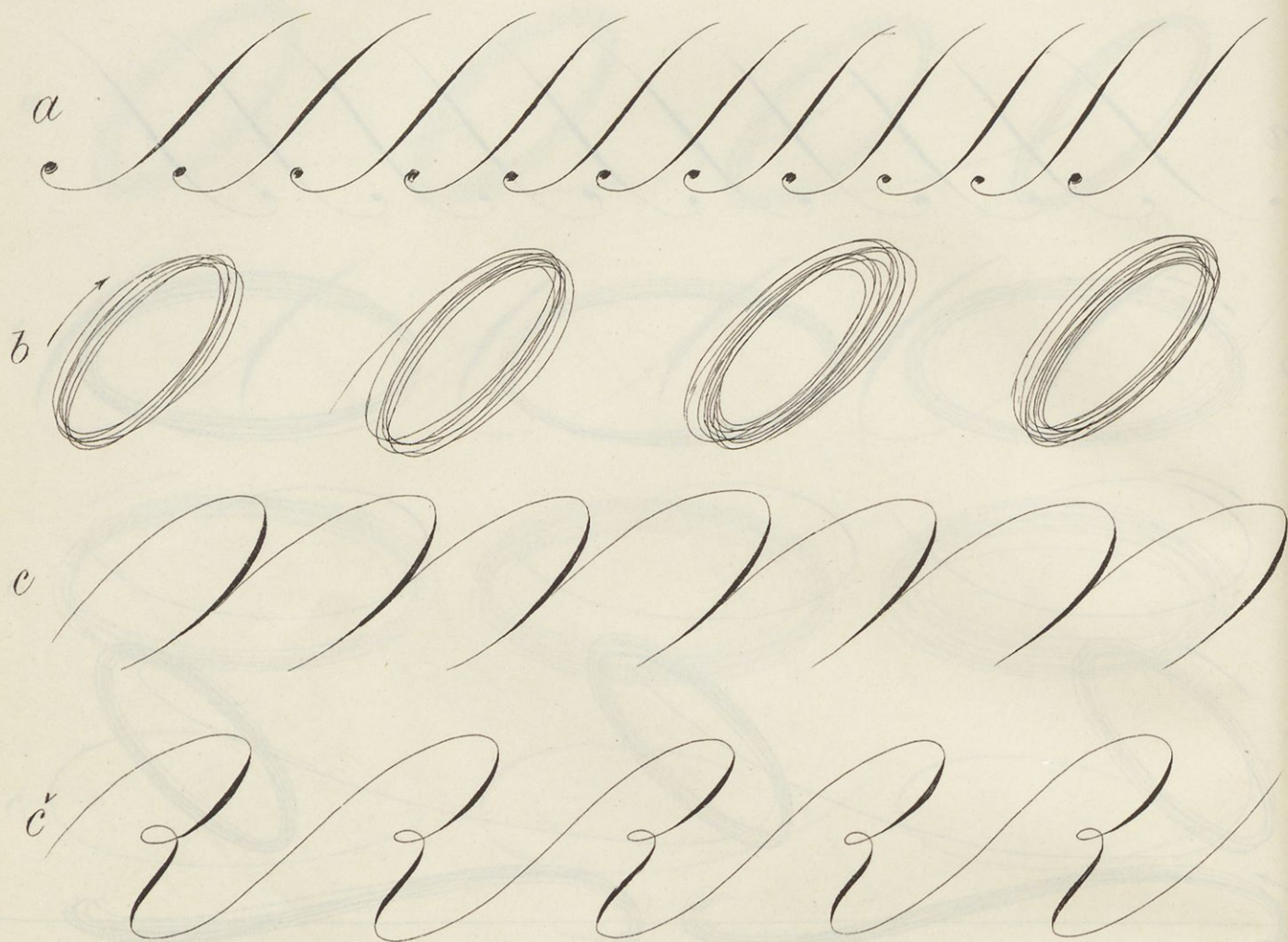
Opazke: Vaja *a* za črke S, Š, T in F.

Vaji *b* in *c* „ „ S, Š in L.

Vaja *č* „ črko D.

Vaja *d* „ črke L, D, T in F.

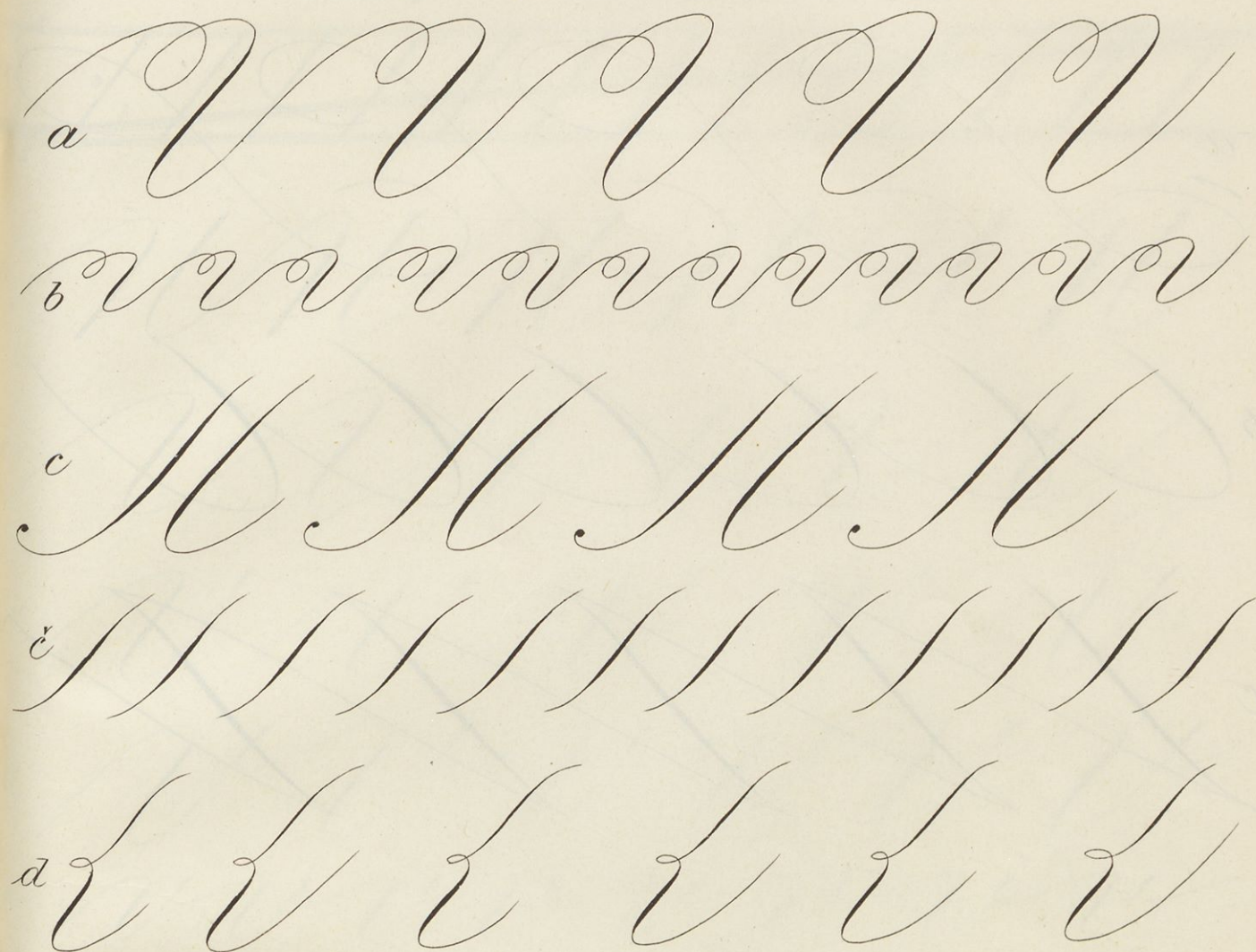
Druga skupina plamenaste črte.

Opazke: Vaje *a*, *b* in *c* za črke P, B in R.

Vaja č „ črko R.

Skupina plamenaste in vijugaste (zavite) črte.

Opazke: Vaji *a* in *b* za črke I, J, H, K, Z in Ž.

Vaja *c* „ črko H.

Vaji *č* in *d* „ „ K.

Črka Z se vzame zaradi vijugaste (zavite) črte ali pri tej skupini, ali pa takoj za črko U in V.

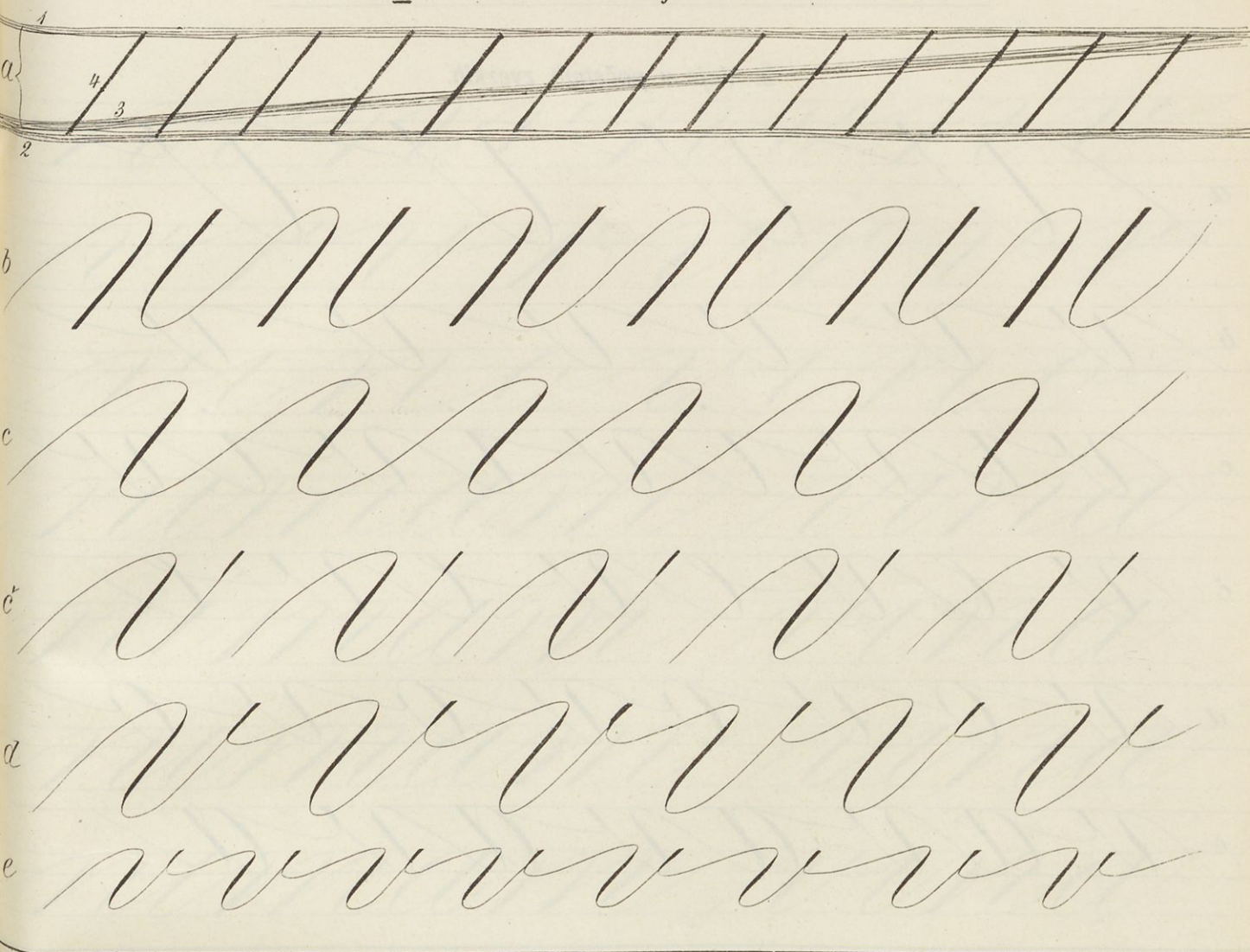
Opazke: Vaja *a* za črke **A**, **N** in **M**.

„ *b* „ črki **A** in **M**.

„ *c* „ črki **N** in **M**.

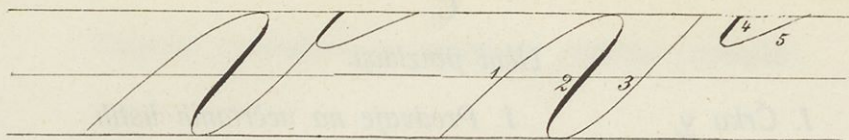
I. Črka y.

1. Predvaje na nečrtanih listih.

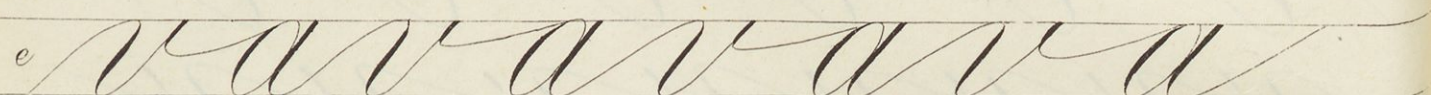
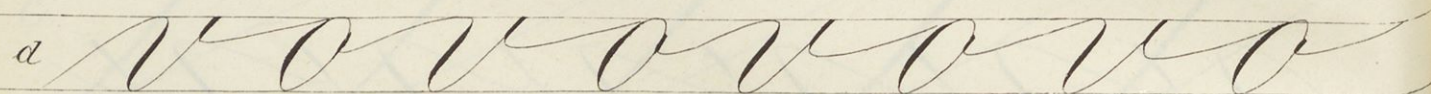
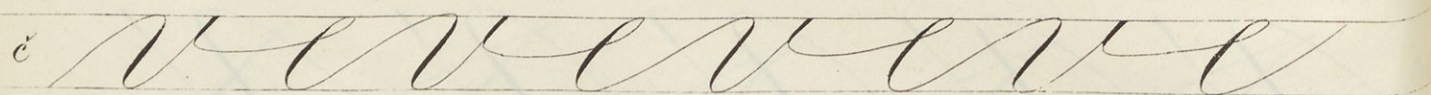
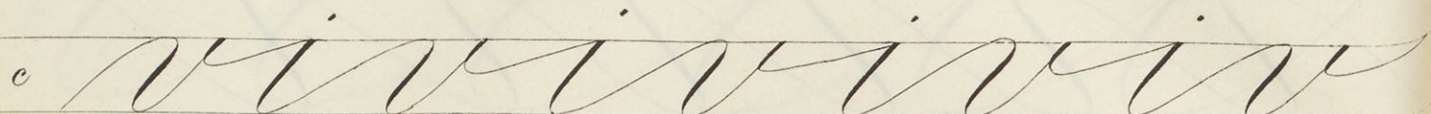
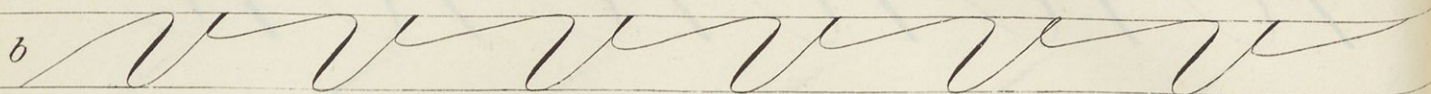
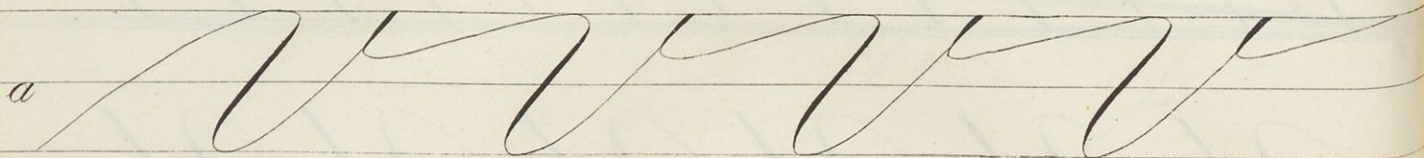

Opazke: Vaje *a*, *b*, *c*, *č* in *d* se pišejo z vso laktjo, prsti se nič ne gibljejo, ampak pri debelih potezah le pritiskajo.

Pri vaji *e* se debele poteze pišejo s prsti, tanke pa z zapestjem in laktjo. Taktira se zadnja vaja: Gor! — Dol! — Gor! — Dol! itd. — Črka se tukaj nič ne imenuje. Ako dopušča čas, naj se pišejo vaje *b—e* 2—3 krat.

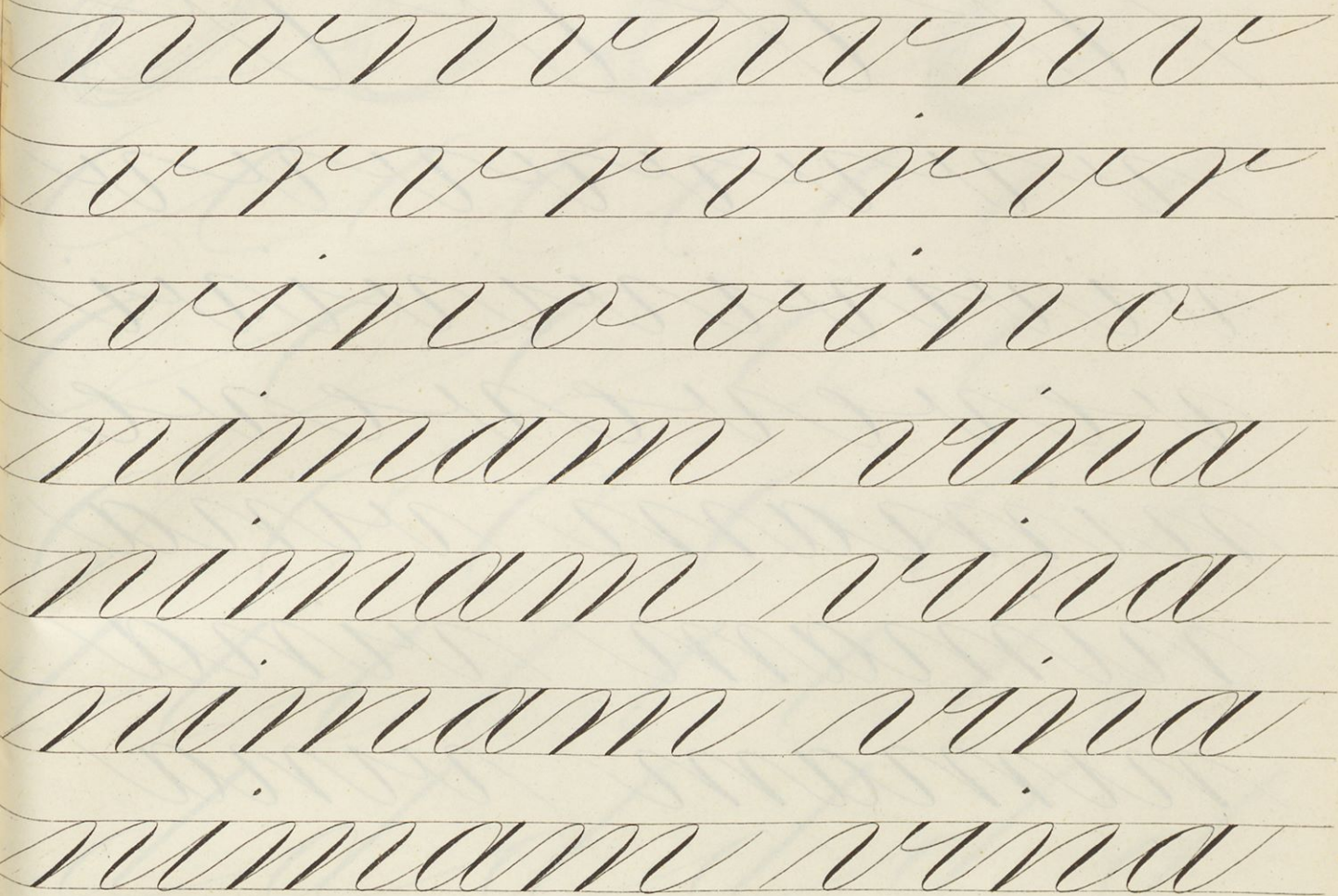
2. Vaje v početnih zvezkih.

Opazke: Črka v se priobči; zapiše se prav veliko na šolsko tablo, razstavi v sestojne dele in razloži.

(Stevilke pri potezah pomenijo, koliko taktov ima črka).

Takt: V! — Dol! — Gor! — Dol! — Gor! — Pri 4 naj se od začetka malo prestane da se učitelj prepriča, ali rabijo otroci celo laket za zavozljaj. Prva in druga vrsta se taktirata: v! — Dol! — Gor! — Dol! — v! — Dol! itd.

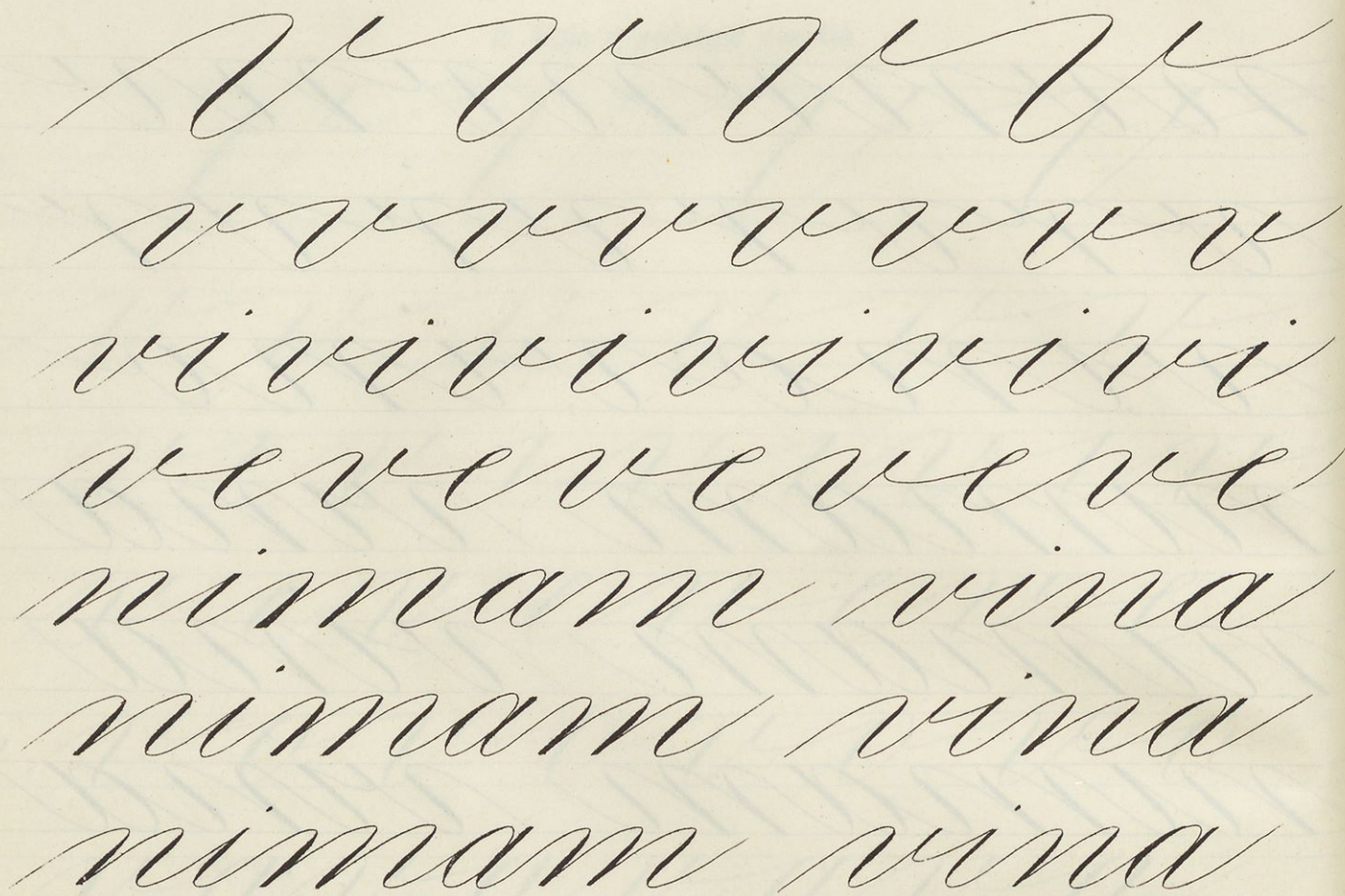

Opazke: Ako se vadi ena in ista beseda več vrst, naj taktira učitelj le prve vrste, poznejše, naj pišejo učenci brez takta, ker se morajo navaditi, da pišejo tudi brez taktiranja v enakomernem tempu.

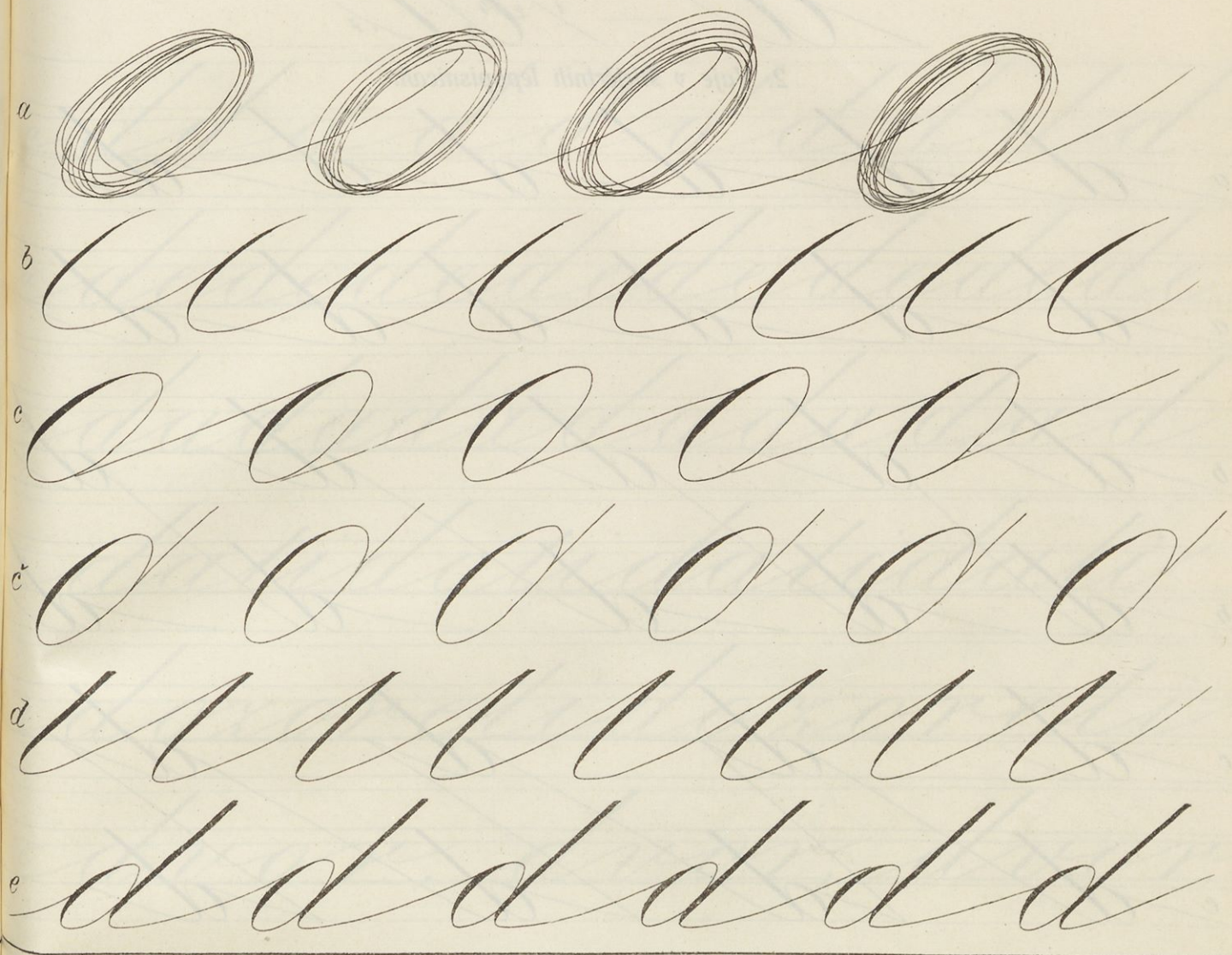
Pike na *i*, *j* in kljake na *č* itd. se delajo, ko je vrsta, oziroma beseda že napisana.

Beseda *nimam* se taktira: *n!* — Dol! — Gor! — Dol! — *i!* — Dol! — *m!* — Dol! — Gor! — Dol! — Gor! — Dol! — *a!* — Dol! — Gor! — Dol! — Gor! — Dol! — *m!* — Dol! — Gor! — Dol! — Gor! — Dol! — Gor! — Pika!

3. Vaje v nečrtanih lepopisnicah.

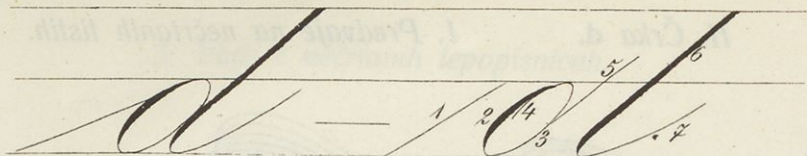

Opazke: Koliko strani naj se tako vadi, naj presodi učitelj sam.

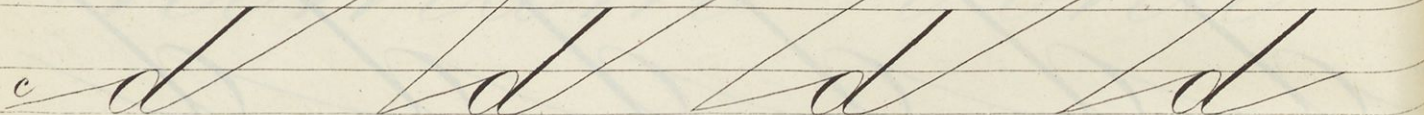
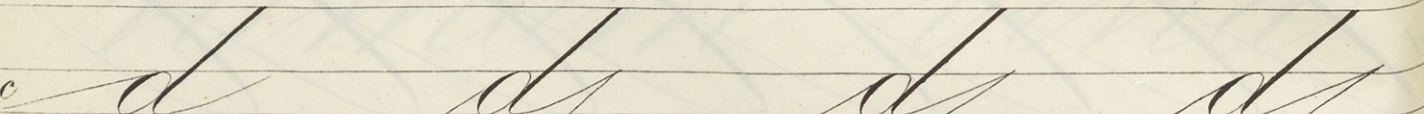
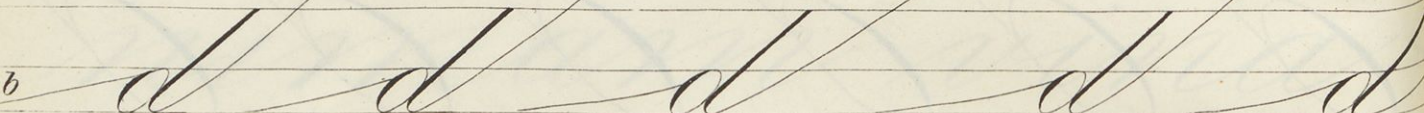
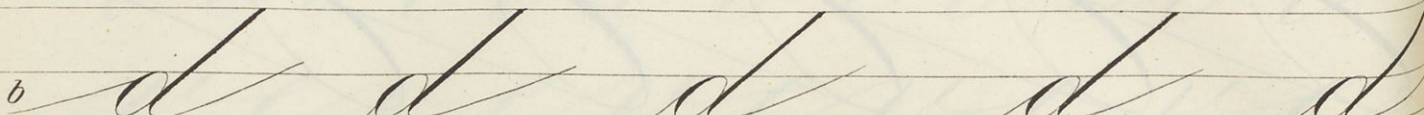
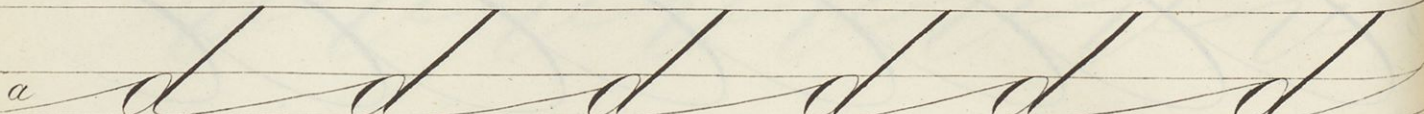

Opazke: Vsaka vaja naj se piše najmanj tri vrste. To se lahko opravi v eni uri, kajti poteze se ne smejo prepočasi „malati“, ampak naj se izvrše v kratkih pogumnih potegljajih, da postane roka gibčna. V črtane zvezke (glej nastopno vajo) se piše prihodnjo lepopisno uro. Na slični način naj se pripravlja tudi na druge male črke, le pripomniti je splošno, da pri sorodnih črkah ni treba istih elementov tako vztrajno vaditi pri vsaki črki, včasih zadostuje, ako se to le pri eni zgodi, pri ostalih pa nakratko ponovi.

Črka *d* se tukaj pri taktiranju nič ne imenuje. Taktira se: Gor! — Dol! — Gor! Dol! — Gor! — Dol! itd.

2. Vaje v štiričrtnih lepopisnicah.

Opazke: Zgornje vaje imajo namen, otroka odvaditi, da ne pritiska dlani na papir, kar je večinoma vzrok nespretnim in spačenim pisavam. Po teh vajah dobi otrok lahko in urno roko, zato so najboljša priprava za hitro pisanje, in vsaka mala črka naj se pogosto vadi na ta način. — Tanke črke se pišejo v prav hitrih potegljajih.

Takt: *d!* — Dol! — Gor! — Dol! — Gor! — Dol! — *d!* — Dol! — Gor! itd.

a d d d d d d d d d d

a d e d e d e d e d e d e d e d e

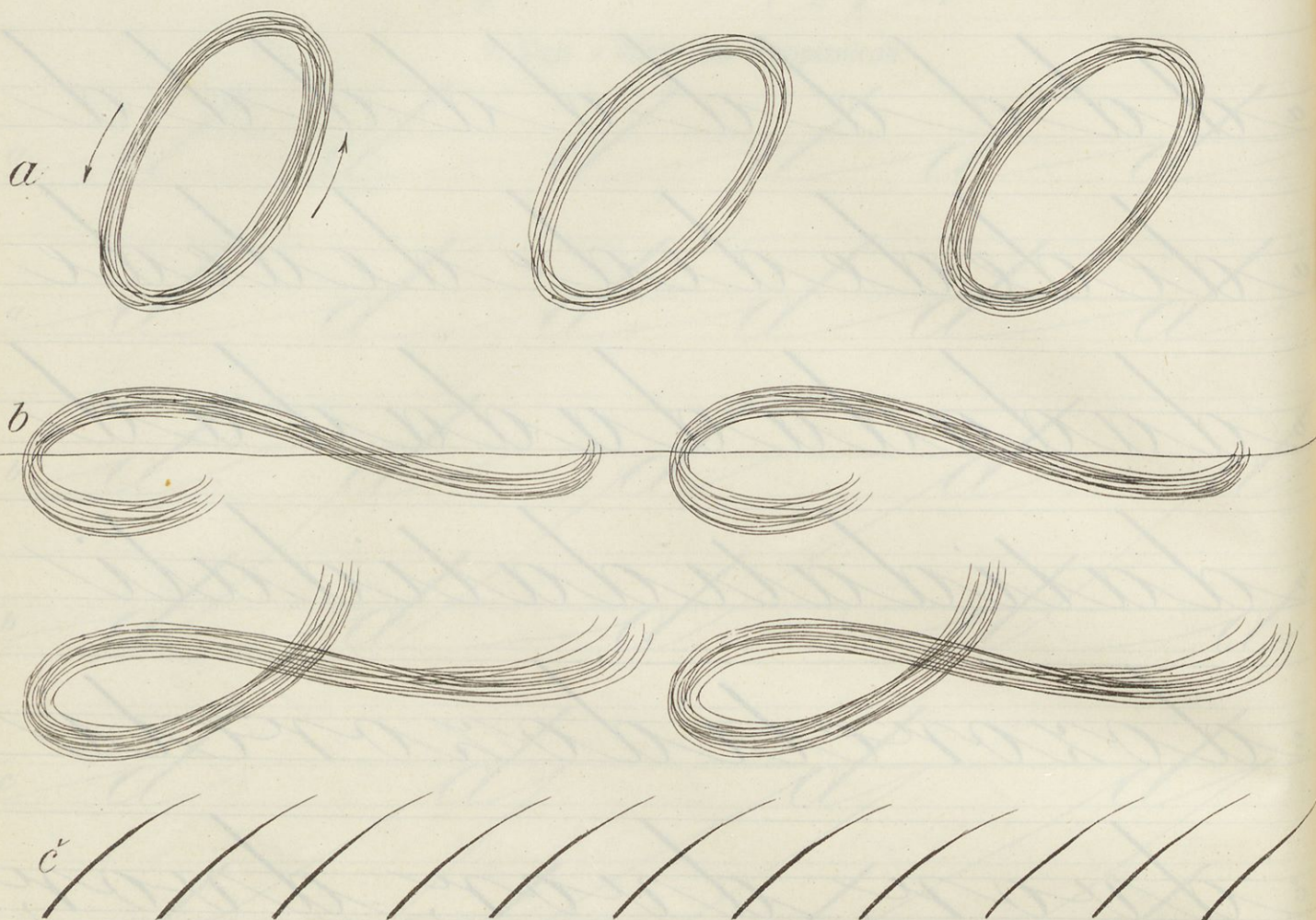
b d a d a d a d a d a d a d

b d a t i d a t i d a t i d a t i

c d o x o r e t i d o x o r e t i

c d v o r , d v o r , d v o r ,

Opazke: Te vaje se ponavljajo v nečrtanih lepopisnicah (enako kakor pri črki v), ako ne vse, vsaj nekatere. Pišejo pa se naj v hitrejšem taktu kakor med črtami.

Opazke: *D* je najtežja črka, ker je sestavljena iz plamenaste in valovite črte ter elipse. Te elemente je treba vaditi toliko časa, da jih vsak otrok razume in zna več ali manj pravilno pisati, ker drugače bi malokdo pogodil črko. To je potrebno, ker površnost prvih vaj je dostikrat spoznati še v višjih razredih, zlasti pri tej črki.

Te vaje se pišejo s črnilom (oziroma s svinčnikom ali črtalom, koder je to dovoljeno). Vaje *a*, *b* in *c* naj se pišejo s privzdignjeno laktio in privzdignjenim komolcem.

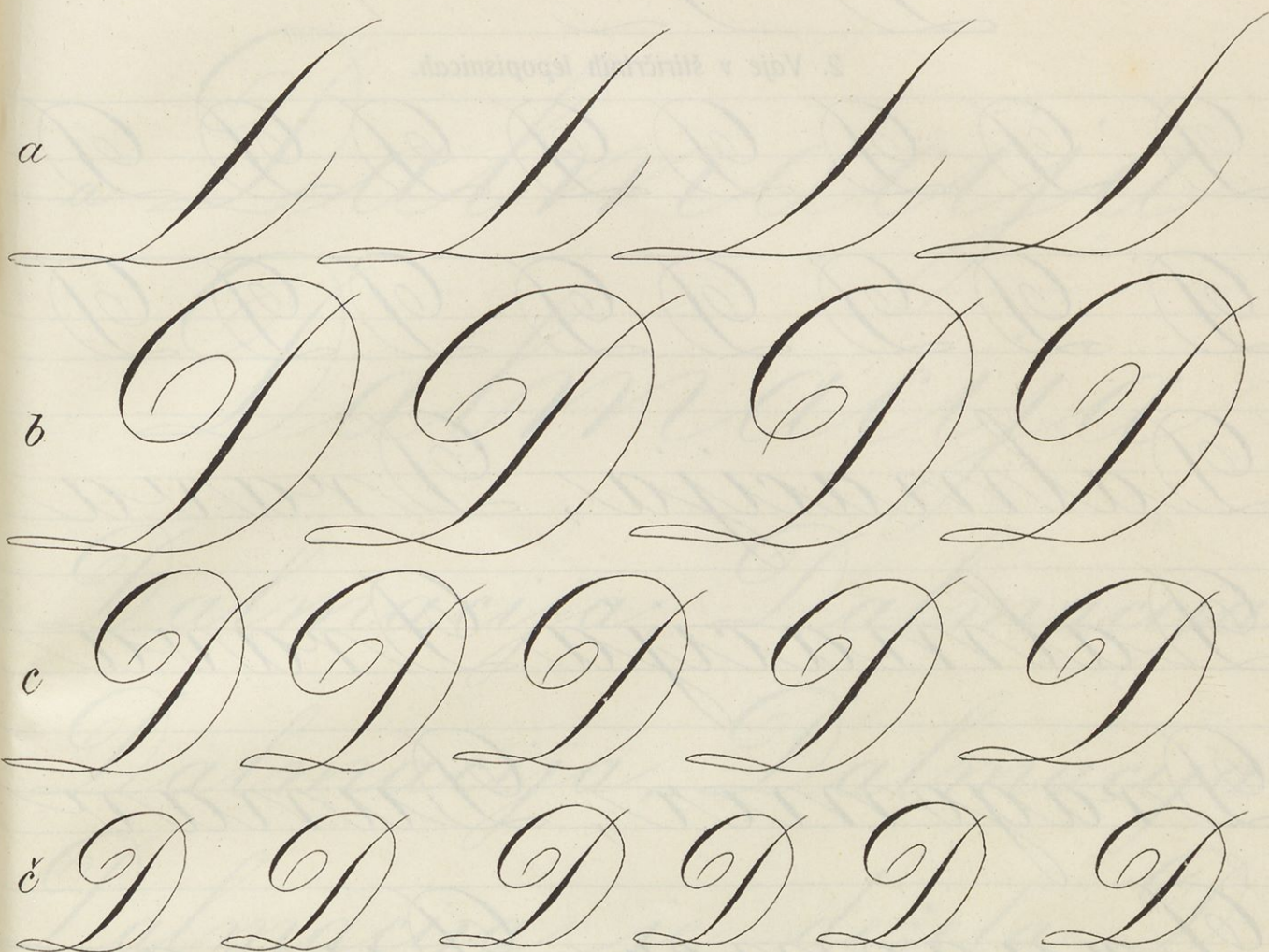
b

a

b

c

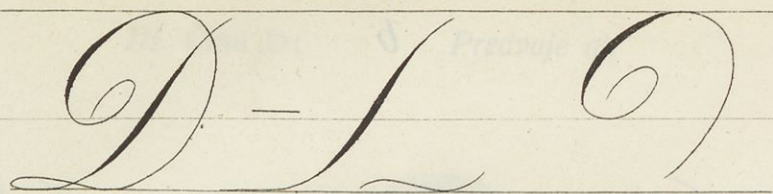
č

Opazke: Vrste *a*, *b* in *c*, se pišejo s prosto laktjo, tako da se roka opira le na mezinec, vrsta *č* se piše le z gibanjem zapestja in prstov, laket se pri posamezni črki ne giblje.

Tako se naj ta črka vadi tudi v nastopnih urah, dokler je opaziti kako napako.

Priporoča se tudi pri ostalih velikih črkah prve vaje tako veliko pisati, da jih otrok ne more izvršiti samo z gibanjem prstov ali zapestja, ampak le z vso laktjo. Veliko pisane vaje tudi bolj poočitujejo črko.

2. Vaje v štiričrtnih lepopisnicah.

a D D D D D D D D

a D D D D D D D D

b Dalmacija, Drava

b Dalmacija Drava

c Dragomer, Dunav

c Dragomer Dunav

Opazke: D se zapiše prav veliko na šolsko tablo, razstavi se v sestojne dele, ki se razlože glede oblike in razmerja, potem se črka vadi v zvezke.

D se v nižjih razredih ne taktira, pač pa se črka imenuje ali napove, da jo pišejo vsi otroci v istem trenutku. Poprej se določi, kolikokrat naj se piše v eno vrsto. Prav tako se napovedujejo besede, lahko se pa tudi taktirajo.

a Dalmacija

Dalmacija

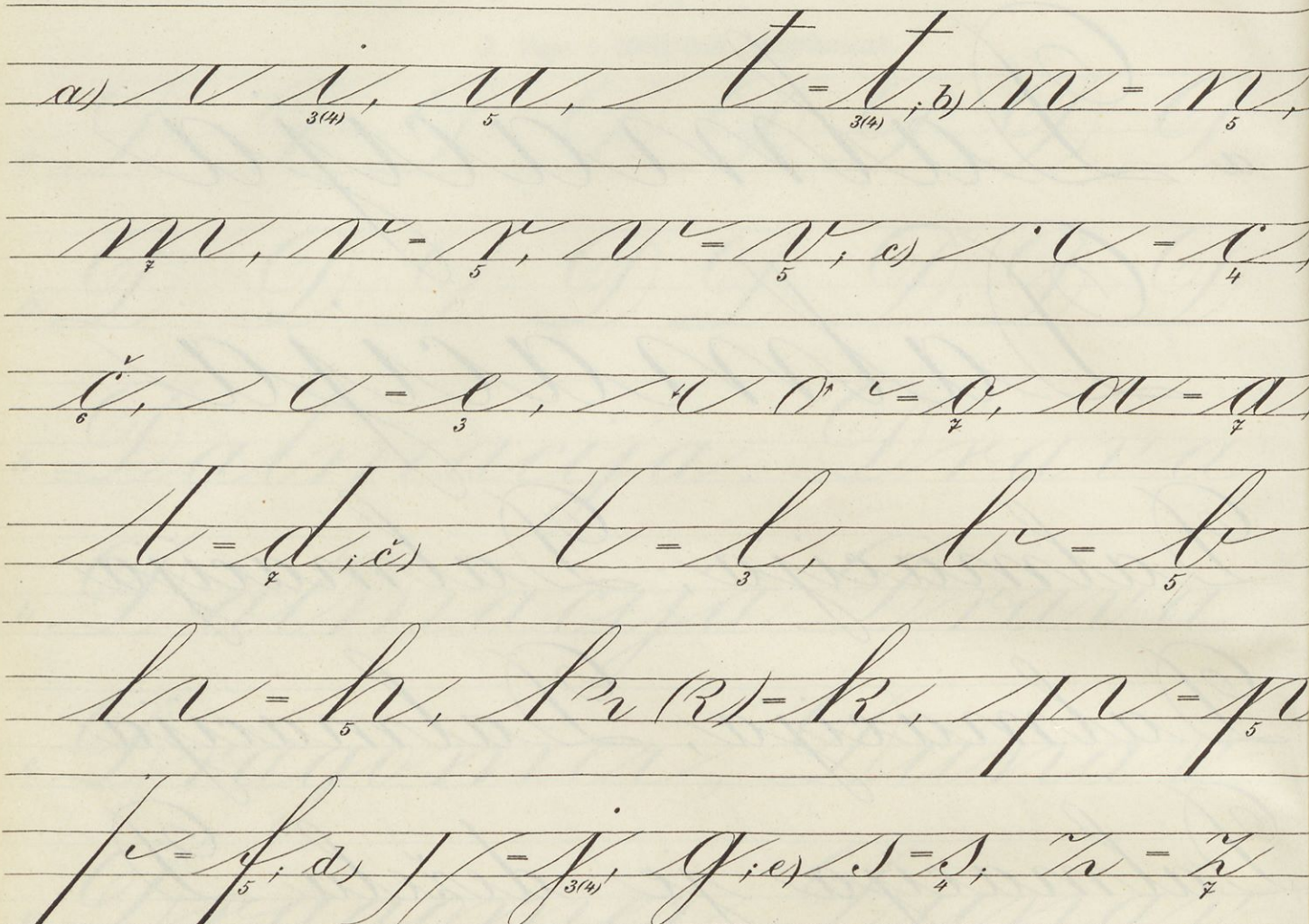
b Dalmacija, Dalmacija

Dalmacija, Dalmacija

Dalmacija je dežela D

Opazke: Take vaje so umestne in tudi potrebne za drugi razred, ko prehaja pisanje od širje lineature v črtanih lepopisnicah (6 : 9 mm) na manjšo v spisovnicah (4 : 6 mm). Otrokom ni treba obširno razlagati merila, v katerem naj pišejo. Dovolj je vzor na šolski tabli, in da se jim reče: Pišite tako veliko, da izpolnite z eno besedo celo vrsto, v drugem slučaju. b pa da napišete besedo dvakrat do konca vrste. Poskuša se najprej nekolikokrat v zraku ali s suhim peresom, dokler se vsem učencem to ne posreči; potem se vadi s črnilom.

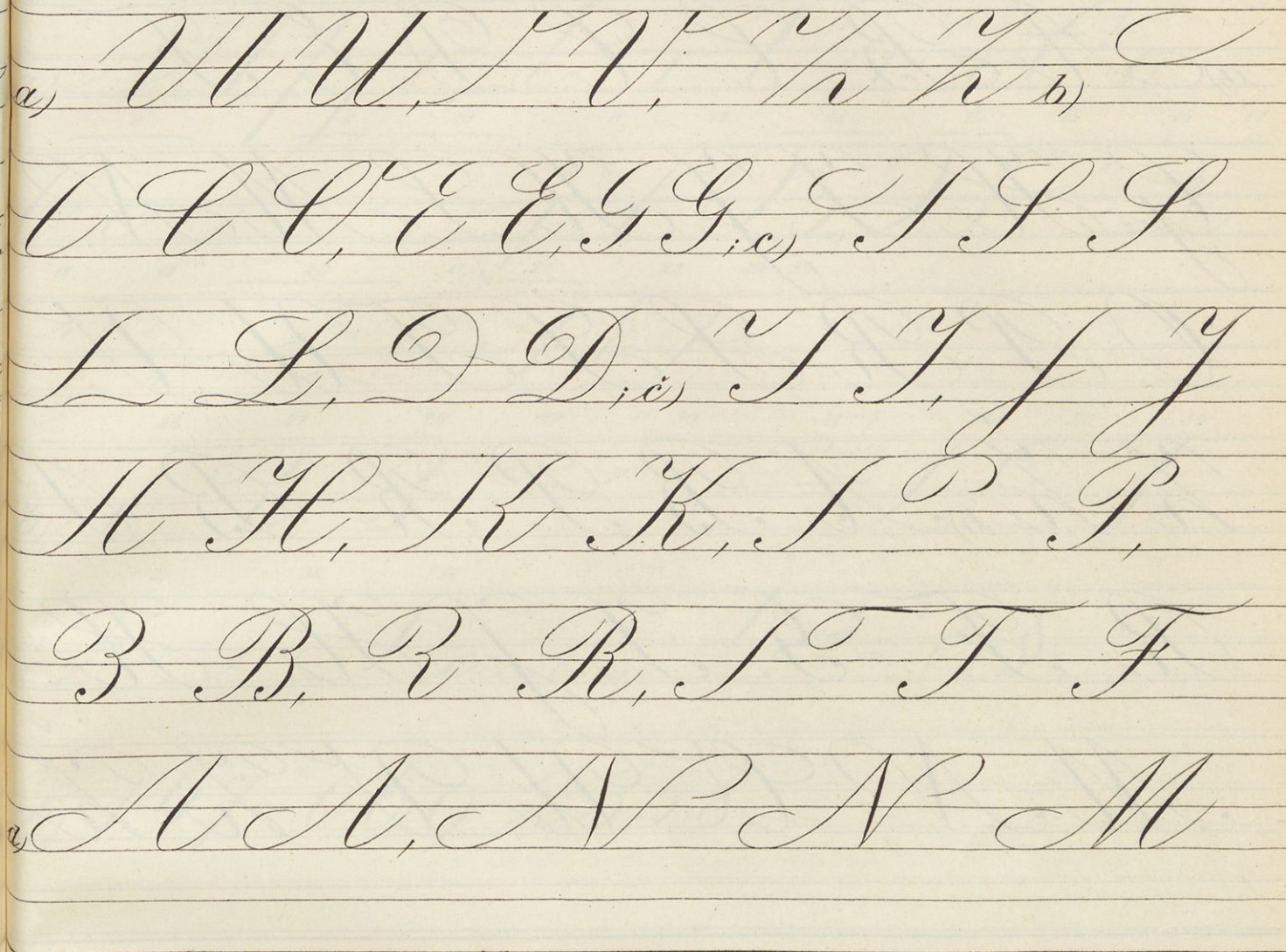
Genetiški red, razkaz sestavin in takta male abecede.

Opazke: Genetiški red se v prvem razredu ravna natanko po Abecedniku. V ostalih razredih naj se črke razvrste tako, da ima vsaka nastopna le en nov element. Na ta način dobimo skupine: *a)* spodnjega loka; *b)* zgornjega loka in vijugaste črte; *c)* levega loka; *č)* zgornje zanke (s črko **p**); *d)* spodnje zanke; *e)* različnih potez.

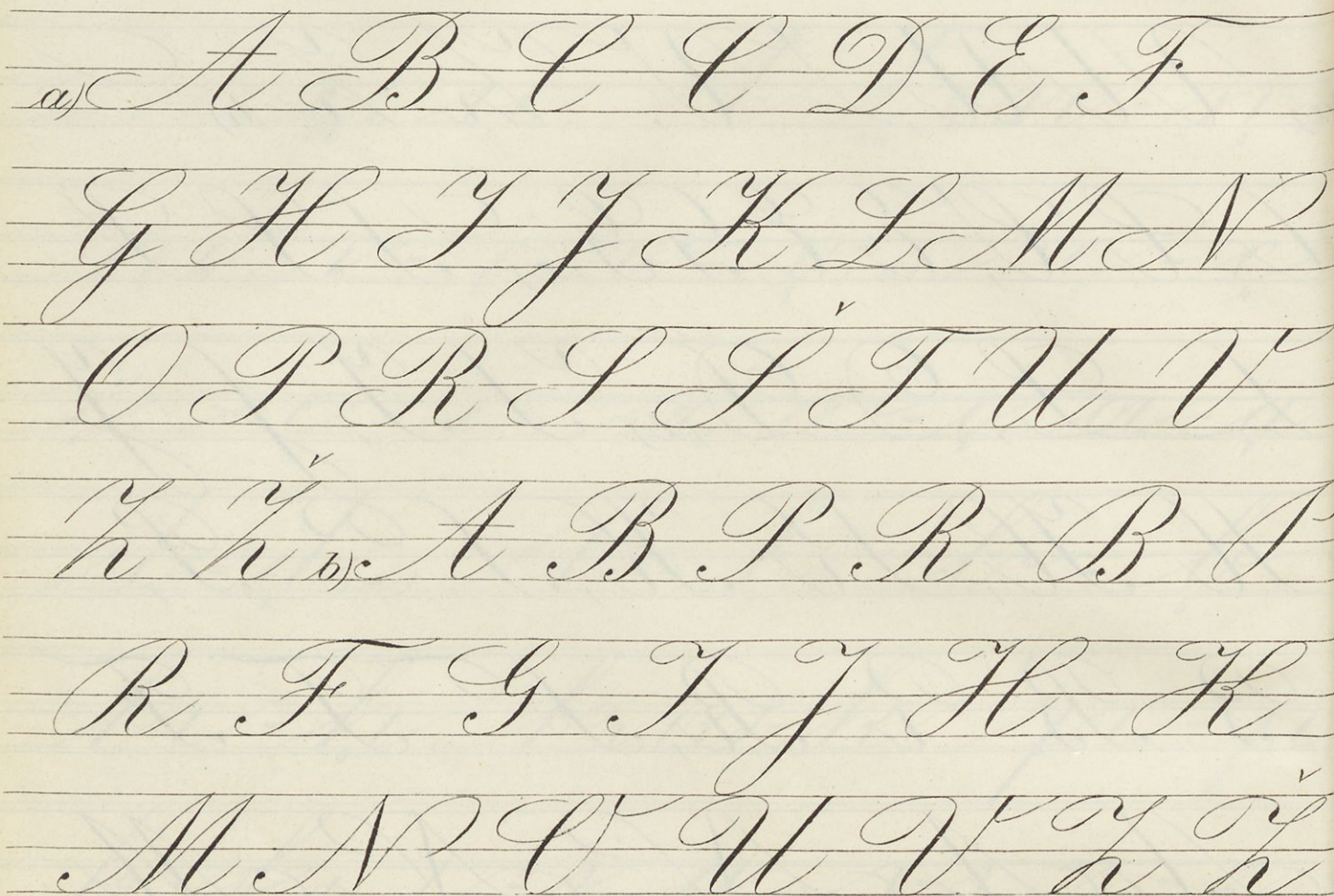
Taktira se: Tanke poteze: Gor! — Debele: Dol! — Številke pod črkami kažejo, koliko taktov se šteje pri vsaki črki; pri številkah v oklepajih so všteta tudi znamenja nad črkami. — Pri **o**, **a**, **d**, **g**, **f** se šteje po en takt, ko se odstavi s peresom in se premika roka v zraku. — Črka **k** se taktira: **k**! — Dol! — Gor! — Dol! — **in** dol (pri **in** se napravi zanka)! — Gor! — Črka **c**: **c**! — Dol (se napravi pika)! — **in** dol (pri **in** se črta zgoraj zaokroži)! — Gor!

Genetiški red in razkaz sestavin velike abecede.

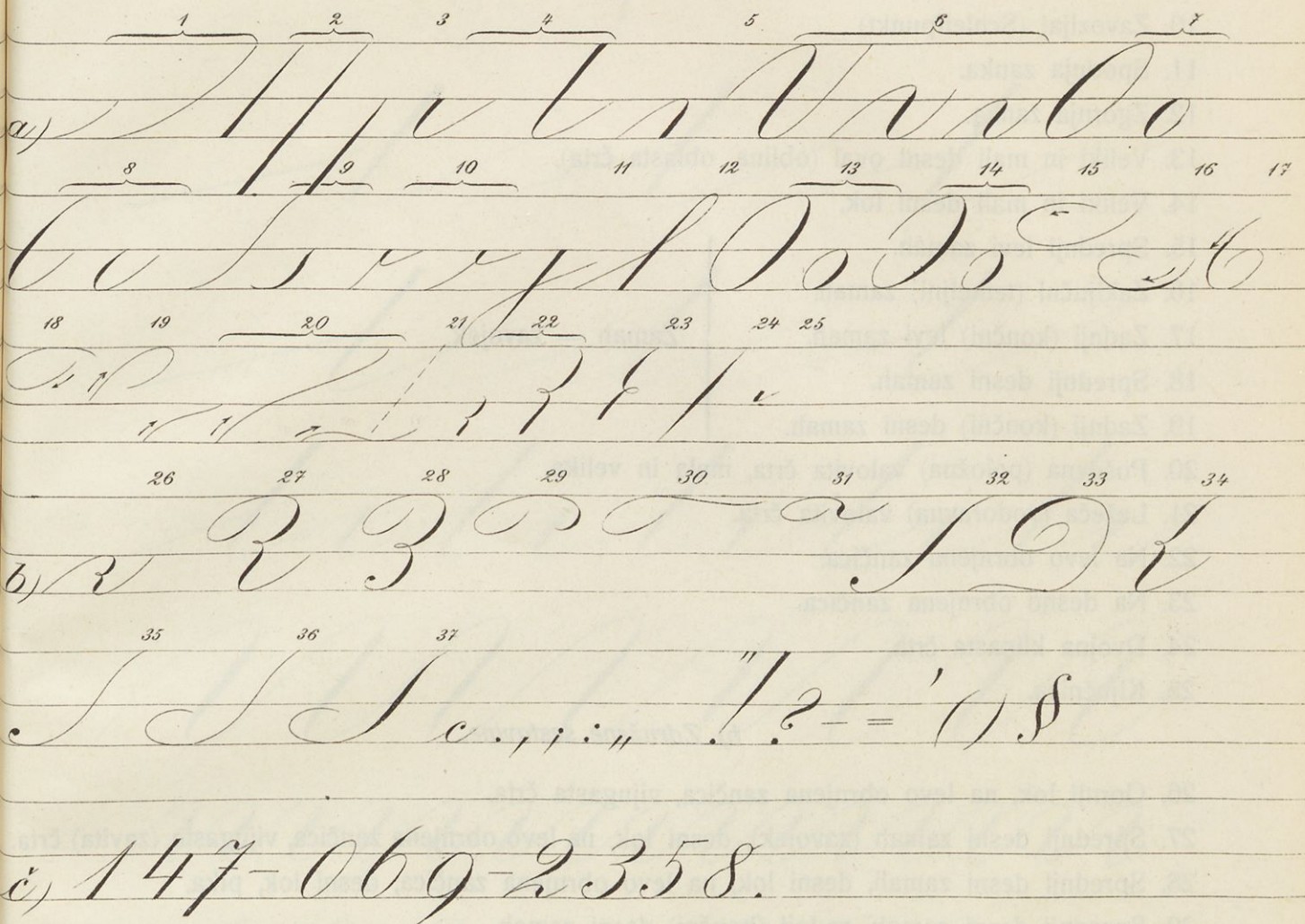
Opazke: Skupine: a) vijugaste črte; b) levega loka; c) plamenaste črte; č) plamenaste in vijugaste črte, prednjega zamaha (rechter Vorschwung); d) prednjega in zadnjega zamaha.

Izmed velikih črk naj se na nižji stopnji taktirajo le preprostejše, n. pr. U, V, Z, C, ostale pa rajši ne.

Opazke: Oblike pod *a)* so posnete po Abecedniku in so torej v prvem razredu edino dopustne za zdaj. Za drugi razred bi bile umestnejše oblike pod *b)*, a držati se je načela, da se rabi za eno in isto črko vedno le ena oblika, nikdar ne več; na višji stopnji pa je celo potrebno, da seznanimo otroke z različnimi oblikami, kakršne se rabijo v življenju.

Preproste in združne sestavine črk; ločila; številke.

a) Preproste sestavine.

1. Tanka upognjena črta, mala in velika (tanka črta = navzgornja poteza).
2. Krajša in daljša klinasta črta.
3. Enakomerno debela črta (debela črta = navzdolnja poteza).
4. Mali in veliki spodnji lok.
5. Zgornji lok.
6. Velika, srednja in mala vijugasta (zavita) črta.
7. Veliki in mali levi oval (Oval = oblina, oblata črta).
8. Veliki in mali levi lok.

9. Velika in mala plamenasta črta.
10. Zavozljaj (Schleifpunkt).
11. Spodnja zanka.
12. Zgornja zanka.
13. Veliki in mali desni oval (oblina, oblata črta).
14. Veliki in mali desni lok.
15. Sprednji levi zamah.
16. Zaključni (temeljni) zamah.
17. Zadnji (končni) levi zamah.
18. Sprednji desni zamah.
19. Zadnji (končni) desni zamah.
20. Poševna (položna) valovita črta, mala in velika.
21. Ležeča (vodoravna) valovita črta.
22. Na levo obrnjena zanjica.
23. Na desno obrnjena zanjica.
24. Dvojna klinasta črta.
25. Ključnica.

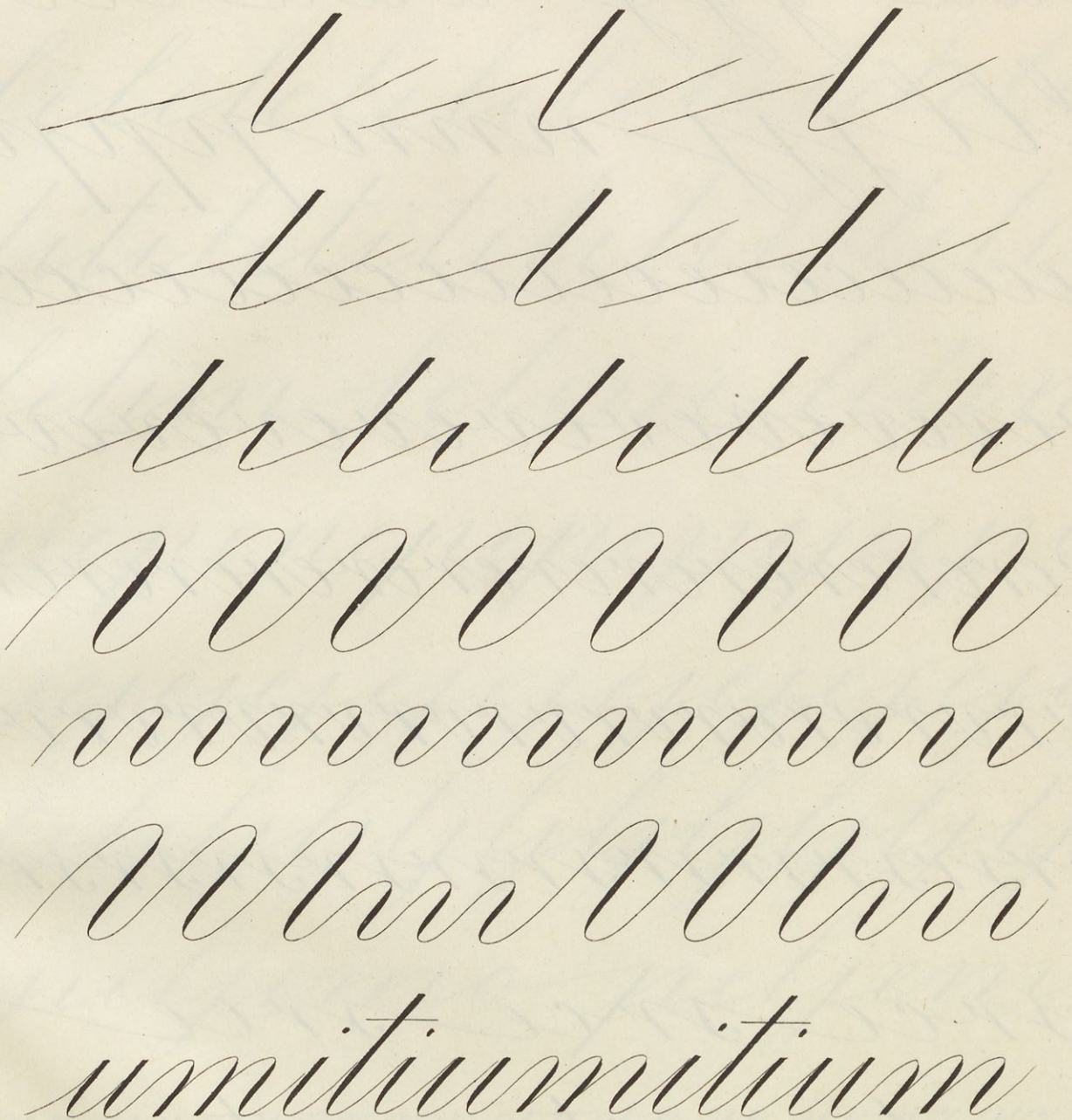
Zamah = zavojek.

b) Združene sestavine.

26. Gornji lok, na levo obrnjena zanjica, vijugasta črta.
27. Sprednji desni zamah (zavojek), desni lok, na levo obrnjena zanjica, vijugasta (zavita) črta.
28. Sprednji desni zamah, desni lok, na levo obrnjena zanjica, desni lok, pika.
29. Sprednji desni zamah, zadnji (končni) desni zamah.
30. Sprednji desni zamah, valovita črta.
31. Sprednji desni zamah, vijugasta (zavita) črta.
32. Plamenasta črta, pika.
33. Valovita črta, tanka, upognjena črta, levi lok, levi zamah (zavojek).
34. Plamenasta črta, na levo obrnjena zanjica, vijugasta (zavita) črta.
35. Pika, plamenasto upognjena tanka črta.
36. Sprednji levi zamah, plamenasto upognjena tanka črta.
37. Plamenasta črta, zaključni (temeljni zamah).

Razne vaje za II. razred.

1.

Zgornje vaje imajo namen, da odvadijo otroka skeletne pisave, namreč take brez debelih navzdoljnih potez. Najlaže to dosežemo, ako vadimo spodnji lok tako, da otroci odstavijo med tenko in debelo črto (glej 1. vrsto) in pri tem taktiramo: Gor! — Pritisni! — Dol! — Gor! — Vse poteze se izvajajo v hitrih gibljajih.

aaa ggg ddd eee
lll zzz nnn ppp *i.e.d.*
cccccccccccccccccccc
vvvvvvvvvvvvvvvvvvvv
rrrrrrrrrrrrrrrrrrrr
vvvvvvvvvvvvvvvvvvvv
ssssssssssssssssssss
srce srce srce
svet svet svet svet
cvet cvet cvet cvet

bibibibibibibibibibi

biti biti biti biti

hyhyhyhyhyhyhyh

bgbgbgbgbgbgbg

usi^{3.} usi usi

usi usi usi

mati mati mati

mati mati mati

dete dete dete

dete dete dete

gibljem gibljem giblj

gibljem gibljem giblj

4.

U U U U

U U U U

V V V V

V V V V

H H H H

H H H H

5.

U U U U U U U U

V V V V V V V V

Handwritten practice of the letter 'y' in cursive script, showing six connected 'y' characters.

EEEEEEEEE

G G G G G G G G G G

H H H H H H H

H H H H H H H

6.

6.

h h h h h

k k k k k

lllll

b b b b b

t t t t t

d d d d d

7.
terme terme terme

terme terme terme

ime ime ime

ime ime ime

imenujemo imenujemo

d d d d
d d d d

Opazke: Na tej stopnji naj se pišejo le tiste velike črke v zvezi, ki so navedene pod št. 5; ostale črke so pretežke v zvezi, in otroci bi jih vsledtega le pačili.

Takt za vajo VVV: V! — Dol! — Gor! — Dol! — In! — Dol! itd. Pri **in** se v hitrem zamahu napravi zanka, ki veže posamezne črke. Enako vaja ZZZ...

Vaje pod št. 6 in 7 imajo namen, da pripravljajo otroka na hitro in lično pisavo. Na vrsto naj pridejo šele, ko so otroci v pisavi pravilnih oblik že utrjeni, da jih pišejo zanesljivo pravilno, nikakor pa niso na mestu že pri prvih vajah kake črke. Najbolje je, ako se prelože na II. polletje ali na zadnje tedne šolskega leta. Loki okoli črk se pišejo s prosto laktjo in brez pritiska prstov, cela vrsta pa brez vsacega odstavljanja. Za urjenje roke zadostuje, ako se na ta način vadijo le navedene črke. Pišejo se na posameznih listih, lahko pa tudi na popisanih zvezkih.

Takt pri št. 6 (1. vrsta): h! — Dol! — Gor! — Dol! — Okrog! — Okrog! (do 10krat) — In! — Dol! — Gor! — Dol! — Okrog! itd. (Pri **in** se začne nastopna črka.)

Takt (2. vrsta): h! — Dol! — Gor! — Dol! — Okrog! — In! — Dol! — Gor! — Dol! — Okrog! itd.

Popravki.

Str. VII. Vodoravna črta naj se vleče 1 prst pod zgornjim robom tako kakor na drugih listih; pri tej se šele začenjajo poševne črte.

Str. XLVIII (napačno XXXXVIII): V opazkah v 4. vrsti beri: cel takt namesto celo laket.

Str. LIII.: t naj bo tako dolg kakor d.

Podrobni učni načrt za lepopisje,

izdelan na podstavi normalnega učnega načrta za osemrazredne ljudske šole vsled ukaza c. kr. mestnega šolskega sveta z dne 26. oktobra 1902, št. 1148, oziroma z dne 31. januarja 1903, št. 53, in odobren od c. kr. deželnega šolskega sveta z razpisom z dne 27. decembra 1903, št. 2791.

A. Splošna načela.

- 1.) Od prvega početka in po vseh stopnjah se piše zgolj s tinto.
- 2.) Piše se takoj od početka na nečrtan papir.
- 3.) Taktiranje je uporabljati na vseh stopnjah.
- 4.) Le s sistematiškimi predvajami se doseže dovoljen uspeh.
- 5.) Pouk naj se ozira na potrebe praktičnega življenja; zato naj bo glavni končni smoter spretna in urna pisava.
- 6.) Ta smoter se doseže zlasti s Kesterjevimi (Castair) vajami.

B. I. razred.

a) Zvezki:

V I. razredu se rabijo:

- 1.) nečrtani listi;
- 2.) početni zvezki, črtani kakor številnice, ki pa imajo obliko lepopisnic; razdalja 1 cm;
- 3.) štiričrtni zvezki, lineatura 6 : 9 mm;
- 4.) zvezki z nečrtanim papirjem;
- 5.) spisovnice z isto lineaturo kakor lepopisnice pod 3;
- 6.) številnice s črto v sredi in z lineaturo 7 mm.

b) Učna tvarina in metoda:

1.) Priprava za predvaje obsega orientiranje v prostoru, dalje telesne vaje za sedenje, držanje in gibanje roke, v začetku brez peresa in potem s suhim peresom. Izvajajo se na povelje v taktu in vadijo skozi 14 dni.

2.) Predvaje s peresom na nečrtanih listih za urjenje pisalnih organov, to je lakti in roke.

3.) Pisanje črk. Najprej se vadijo konstrukcije, t. j. elementi dotične črke na nečrtanih listih v velikem razmerju. Potem se poda črka; v medsebojni zvezi se jih vadi v početne zvezke po troje do šestero v eni vrsti. Iz teh zvezkov se vaje prepisujejo v isti velikosti v nečrtane zvezke. Početni zvezki pa se rabijo le dotlej, dokler se vadijo črke i-skupine. Pozneje se rabijo namesto teh štiričrtni zvezki.

4.) Genetiški red črk je isti kakor v Abecedniku; tudi oblike so iste.

5.) Taktira se enostavno, n. pr. $m: = m - \text{Dol!} - \text{Gor!} - \text{Dol!} - \text{Gor!} - \text{Dol!} - \text{Gor!}$ $ime: = i - \text{Dol!} - m - \text{Dol!} - \text{Gor!} - \text{Dol!} - \text{Gor!} - \text{Dol!} - e - \text{Dol!} - \text{Gor!}$

6.) Kesterjeve vaje z zankami in ovalnimi potezami okoli črk na tej stopnji niso umestne. Namesto njih naj se vadijo, kakor že zgoraj omenjeno, zveze ene in iste črke po več vrst.

II. razred.

a) Zvezki:

V rabi so isti zvezki kakor v I. razredu, le spisovnica ima lineaturo 4 : 6 mm.

b) Tvarina in metoda:

1.) Priprava in predvaje so iste kakor v I. razredu. Ob začetku šolskega leta naj se določi zanje kakih šest ur; ostale predvaje se vadijo med letom vsako lepopisno uro po nekaj minut na nečrtanih listih.

2.) Tudi v tem razredu velja isti red o pisanju na nečrtan papir in v zvezke kakor v prvem.

3.) Pri genetiškem redu se ni treba ozirati na lineaturo, ampak je bolje, če se črke razvrste po elementih, n. pr. črke spodnjega loka i, u, t, l, b — ali črke levega loka c, e, o, a, d itd.; lahko se v tem razredu vadi po več črk ene skupine v isti uri.

4.) Gleda naj se na pravilnost oblik in vzporednost črt ter zatira skeletna pisava (to je pisava brez debelih črt); to se doseže le s primernimi predvajami.

5.) Vaja ene in iste črke v zvezi po več vrst, zlasti naj se vadijo zveze soglasnikov z vsakim samoglasnikom in tiste zveze črk, pri katerih se opaža največ nepravilnosti.

6.) Namesto Kesterjevih vaj se pišejo v veliki dimenziji na nečrtan papir velike črke v zvezi, n. pr. $EEE - VVV - UUU - GGG - HHH - KKK$.

7.) Taktira se kakor v I. razredu, le v hitrejšem tempu.

III. razred.

a) Zvezki:

V III. razredu se rabijo zvezki s pokončnim formatom v razmerju 20 : 24 cm, in sicer:

- 1.) nečrtane slovenske lepopisnice;
- 2.) enočrtne nemške lepopisnice z lineaturo 15 mm;
- 3.) enočrtne spisovnice z lineaturo 13 mm;
- 4.) številnice z lineaturo 8 mm, a brez črte v sredi;
- 5.) poleg tega nečrtani listi.

b) Tvarina in metoda:

1.) Slovenska in nemška abeceda se vadita vzporedno; pazi naj se, da otroci ne mešajo obeh abeced in da natanko ločijo različni duktus obeh pisav.

2.) Pričetek lažjih Kesterjevih vaj. Te se vrše deloma samostojno v zgolj formalnem smislu, da roko urijo in krepe, deloma v zvezi z ostalim pisanjem kot predvaje za posamezne skupine črk.

3.) Vse predvaje in tudi vse druge vaje se izvajajo najprej na nečrtanem listu; v lepopisnico se pišejo šele, ko vobče zadostujejo.

4.) Genetiški red po elementih kakor v II. razredu, črke se vadijo po skupinah, tempo pri taktiranju se pospeši.

IV. razred.

a) Zvezki:

Zvezki imajo isto obliko kakor v III. razredu, samo da odpade vsaka lineatura.

b) Tvarina in metoda:

1.) Izpopolnjuje se slovenska in nemška abeceda gleda se na to, da so črke čimdalje ličnejše in pisava okretnejša in urnejša.

2.) Metoda je ista kakor v III. razredu.

3.) Kesterjeve vaje se nadaljujejo z večjimi zahtevami, zlasti se pišejo velike črke v zvezi ali pa z okraski, a to iz formalnega ozira, ker take vaje pospešujejo urno pisavo. Male črke pa se vadijo v zvezi tudi v navpičnih vrstah.

4.) Nemški tekst naj se vadi pisati tudi z latinskimi črkami, najbolje vzporedno s kurentno pisavo, n. pr. da se naslovi, napovedi nalog in datum pišejo z latinskimi črkami, ostali tekst pa s kurentno pisavo.

5.) Pri spisovnicah se rabi za prve vrste podkladek, ki se pozneje odloži; v številnice se pa sploh piše s podkladkom.

Taktiranje naj se po prvih mesecih izpremeni tako, da se taktirajo le debele poteze; s tem se otrok navadi loke in zanke hitro in lično pisati.

V. razred.

a) Zvezki:

Zvezki so isti, le namesto listov za predvaje naj se rabijo pole.

b) Tvarina in metoda:

1.) Dodajajo se nekatere Kesterjeve vaje, zlasti naj se v dosego hitrega pisanja vadijo na več načinov spiralne črte, a brez pritiska in z zamahom. Tudi velike črke se vadijo v hitrem tempu pisati brez pritiska.

2.) Otroci naj se seznani z različnimi oblikami velikih črk, ker tudi to je priprava za življenje.

3.) Ena in ista beseda naj se vadi pisati v vsaki nastopni vrsti vedno večje ali vedno manjše.

4.) Učenci se vadijo pisati pisemske naslove in lično ter okusno prirejati spisne celote, n. pr. pisma in druge opravilne sestavke.

5.) V začetku se taktira kakor v IV. razredu, pozneje se črka le imenuje, n. pr. *ime* = *i*, *m*, *e*, ali pa se določi tempo za prvo besedo, potem pa se dalje piše brez takta.

6.) V številnice in spisovnice se piše brez podkladka.

VI. razred.

V VI. razredu se vadijo male črke okrogle pisave po prvem in drugem Ambrosovem zvezku — Otroci imajo po dva zvezka, v enega se vadijo v šoli in doma, v drugega pa prepisujejo te vaje. Vsak teden se vadi okrogla pisava po tri četrti ure, četrt ure se pa porabi za Kesterjeve vaje. Vadijo naj se pa tudi pisati v takozvane »poštne zvezke«. Pri risanju pišejo napise z latinsko pisavo v razmerju 1 : 1 cm.

VII. razred.

Tu se vadijo velike črke okrogle pisave po tri četrti ure na teden. Pišejo se kakor v VI. razredu v dva zvezka. Po četrt ure pa se pišejo Kesterjeve vaje in »plakatna pisava«. Te vaje se menjavajo.

Pri risanju pa naj se začne takoj prvo uro vaditi igličasta pisava, s katero naj se piše pri risbah naslov, datum in ime.

VIII. razred.

Na risbah se pišejo v prvem polletju naslovi z okroglo, v drugem polletju s secesionistiško pisavo.

Pri spisnih in računskih nalogah se piše napis in datum z okroglo pisavo.

H koncu se še pripomni da, imej šolska tabla po vseh razredih isto lineaturo kakor zvezki.

Za predvaje in Kesterjeve vaje pa je treba v vsakem razredu še ene nečrtane table.

Pregled

šolskih zvezkov na ljubljanskih ljudskih šolah.

(Na podlagi sklepa okrajne učiteljske konference ljubljanske z dne 2. julija 1903.)

Razred	Tiskani naslov zvezka	Lineatura v mm	Oblika v cm	Ovitek	Opomnja
I.	<i>a</i> Početnica	10	16 : 20 ležeča	rumen *	Poleg teh zvezkov so še nečrtani listi z razdelitvijo ob robu.
	<i>b</i> Lepopisnica	6 : 9	16 : 20 ležeča	zelen	
	<i>c</i> Lepopisnica nečrtana	brez črt	16 : 20 ležeča	dto.	
	<i>č</i> Številnica	7 z navpično črto v sredi	16 : 20 pokončna	svetlomod	
	<i>d</i> Spisovnica	6 : 9	16 : 20 pokončna	rjav	
II.	<i>a, b, c, č</i> kakor v I. razredu	kakor v I. razredu	kakor v I. razredu	kakor v I. razredu	
	<i>e</i> Spisovnica	4 : 6	16 : 20 pokončna	rjav	
III.	<i>f</i> Slovenska lepopisnica	brez črt	20 : 24 pokončna	zelen	Ob začetku leta ali ob začetku posameznih vaj se lahko rabi podkladek z lin. 15 mm.
	<i>g</i> Nemška lepopisnica	enočrtna 15	dto.	dto.	Zvezki pod <i>g, i</i> in <i>j</i> imajo ob levem robu navpično črto.
	<i>h</i> Številnica	brez navpične črte v sredi 13	dto.	svetlomod	
	<i>i</i> Slovenska spisovnica	enočrtna 13	dto.	rjav	
	<i>j</i> Nemška spisovnica	dto.	dto.	rumen	
IV.	<i>k</i> Slovenska lepopisnica (brez naslova)	brez črt	dto.	temnomoder	
	<i>l</i> Nemška lepopisnica (brez naslova)	dto.	dto.	dto.	
	<i>m</i> Številnica (brez naslova)	s podkladkom 8	dto.	svetlomod	
	<i>n</i> Slovenska spisovnica (brez naslova)	s podkladkom 13	dto.	temnomoder	
	<i>o</i> Nemška spisovnica (brez naslova)	dto.	dto.	dto.	
V.—VIII.	Zvezki brez naslova	brez podklada in s podkladkom 10 in 8	dto.	svetlomod temnomoder	

* Barve ovitkov so navedene zaradi lažjega razločevanja v Ljubljani uvedenih zvezkov.

V II.—VIII. razredu se rabijo poleg navedenih zvezkov še nečrtani listi za lepopisne predvaje.

Vsi ti zvezki so v dvojnih izdajah, in sicer za I. in II. razred po 2 in 4 h, za III.—VIII. razred po 6 in 10 h.

Vodstvo mestne ljudske šole v Ljubljani,

dne 190.....

Šolski vodja:

000155 3042300

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000427162

